flacăra

anul XXXIV
22 (1 563)
VINERI
31 MAI
1985

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

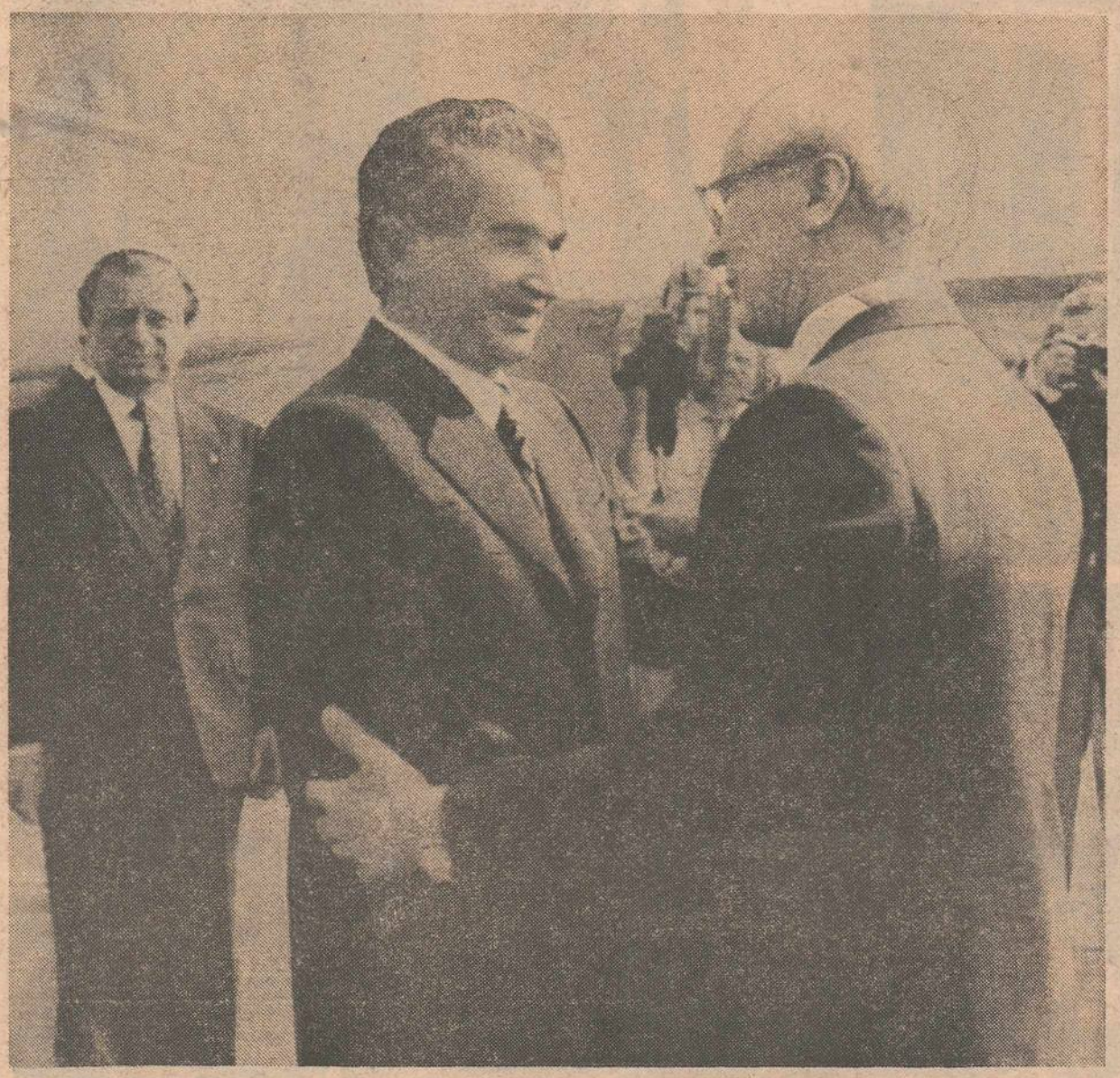

Vizita oficială de prietenie a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în Republica Democrată Germană

Comentariu în pagina 3

Înalt îndemn la un monument al Independenței

Să facem totul pentru a înălța pe noi culmi de progres, spre comunism România liberă, independentă, în care poporul nostru să fie întotdeauna stăpîn pe destinele sale!

NICOLAE CEAUȘESCU

Grîul

Acum las grîu-n locul meu să scrie
Poemul despre Patrie cel mare!
Și simt a pîinii sfîntă-nmiresmare
Cum taie vaduri dulci spre veșnicie!

Cîte un mac au și țăranii-n piept
De nici nu știi prin lanuri cînd înoată
Inimi se-aprind sau macii-ncep să scoată
Ritmuri de imn universal și drept!

În grîu se află-a verii temelie,
Lumina-și lasă-n ea puterea toată!
Ne bucurăm de pîine laolaltă
De care este! Care o să fie!

Că-n drepturi, iată, soarele ne-a-nscris
Pe acest plai, egali, pe totdeauna!
Țări multe sînt dar Patria e una!
Priviți spre grîu! Poemul, el l-a scris!

DANIEL AMURG ■

Rodnic dialog de lucru cu oamenii muncii din județele Olt și Dolj

Comentariu în pagina 2

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU și tovarășa ELENA CEAUȘESCU în județele Olt și Dolj

Sub semnul angajării ferme a colectivelor de oameni ai muncii de a îndeplini exemplar prevederile de plan, de a obține realizări cît mai importante în toate domeniile, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a făcut la sfîrșitul săptămînii trecute o vizită de lucru în unități industriale și agricole din județele Olt și Dolj. Au fost vizitate, între altele, Cooperativa Agricolă de Producție Osica, Întreprinderea Agricolă de Stat Corabia, Întreprinderea de Fibre Sintetice din Corabia — toate din județul Olt ; în județul Dolj, în programul vizitei au figurat Întreprinderea Agricolă de Stat Segarcea, Întreprinderea de Avioane Craiova, Întreprinderea „Electroputere" Craiova.

Noul dialog de lucru al conducătorului partidului și statului nostru cu oamenii muncii din cele două județe s-a desfășurat într-o perioadă de puternică angajare patriotică a întregului nostru popor, care întîmpină cu realizări remarcabile împlinirea a două decenii de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Aceste două decenii, marcate de mari cuceriri revoluționare, de înfăptuiri economico-sociale fără egal, reprezintă o perioadă înfloritoare numită cu profundă mîndrie patriotică de către toți fiii României Epoca Ceaușescu. Este perioada legată de numele celui mai iubit și stimat fiu al națiunii noastre socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, strălucitul conducător al partidului și al țării, patriot înflăcărat, care își dedică întreaga putere de muncă operei de făurire a socialismului și comunismului în România, personalitate proeminentă a vieții internaționale, luptător neobosit pentru pace, înțelegere și colaborare pe tot globul.

În cursul vizitei, oamenii muncii din județele Olt și Dolj au dat glas deplinei lor aderiuni la politica de pace promovată cu consecvență de secretarul general al partidului, expresie a înaltei răspunderi pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o manifestă față de viitorul națiunii române, față de destinele omenirii, de dreptul sacru al popoarelor de a trăi într-o lume ferită de coșmarul înarmărilor nucleare, de primejdia unui nou război mondial. Răspunzînd Chemării Consiliului Național al F.D.U.S., membrii colectivelor din unitățile vizitate și-au manifestat, totodată, alături de întregul nostru popor, hotărîrea de a cere cu toată fermitatea încetarea cursei înarmărilor.

Ultimele două decenii au consemnat și pentru cele două județe adînci transformări, progrese remarcabile în toate domeniile vieții economico-sociale, care au înrîurit profund viața locuitorilor din aceste părți ale țării. Remarcabilele înfăptuiri izvorăsc nemijlocit din orientările și indicațiile t o v a r ă ș u l u i Nicolae Ceaușescu, care a vizitat de mai multe ori cele două județe, a analizat la fața locului nemijlocit problemele esențiale ale dezvoltării lor economice și sociale, stabilind soluții corespunzătoare.

În cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Craiova, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat convingerea că oamenii muncii din unitățile vizitate, alături de oamenii muncii din întreaga țară, vor face totul pentru ca în cel mai scurt timp să recupereze toate rămînerile în urmă și să meargă în chip hotărît înainte nu numai în ceea ce privește realizarea planului, ci și depășirea lui. Cu acest prilej, secretarul general al partidului a subliniat din nou o serie de sarcini de mare importanță pe care trebuie să le aibă în permanență în atenție colectivele unităților vizitate, toți oamenii muncii : mai buna organizare a întregii activități, întărirea ordinii și disciplinei, a spiritului de răspundere la fiecare loc de muncă ; acționarea cu mai multă energie și hotărîre în direcția creșterii productivității muncii, pe baza unei organizări a muncii, a mecanizării și automatizării lucrărilor în toate domeniile de activitate ; grijă deosebită pentru calitatea produselor și pentru ridicarea nivelului tehnic, acțiuni ce trebuie să constituie o preocupare zilnică a fiecărui muncitor, inginer și specialist .

Cu prilejul vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Olt, a fost dezvelit Monumentul Independenței, realizat la indicația secretarului general al partidului. Impunătorul monument a fost înălțat în apropierea locului unde a fost ancorat, cu mai bine de un veac în urmă, podul de pontoane peste Dunăre ; pe acest pod a trecut armata română fluviul spre a participa la lupta împotriva trupelor otomane, pentru a consfinți, prin vitejia și eroismul ostașilor săi, independența României, proclamată la 9 mai 1877.

Cei ce trăiesc și muncesc pe meleagurile județelor Olt și Dolj și-au exprimat și de această dată hotărîrea fermă de a duce la îndeplinire în mod exemplar indemnurile și indicațiile secretarului general al partidului, care au găsit un puternic ecou în inimile și conștiința tuturor, mobilizînd și stimulînd energiile creatoare pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor ce le revin în actuala etapă de dezvoltare a țării, pentru îndeplinirea hotărîrilor celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român.

P. NICOARĂ

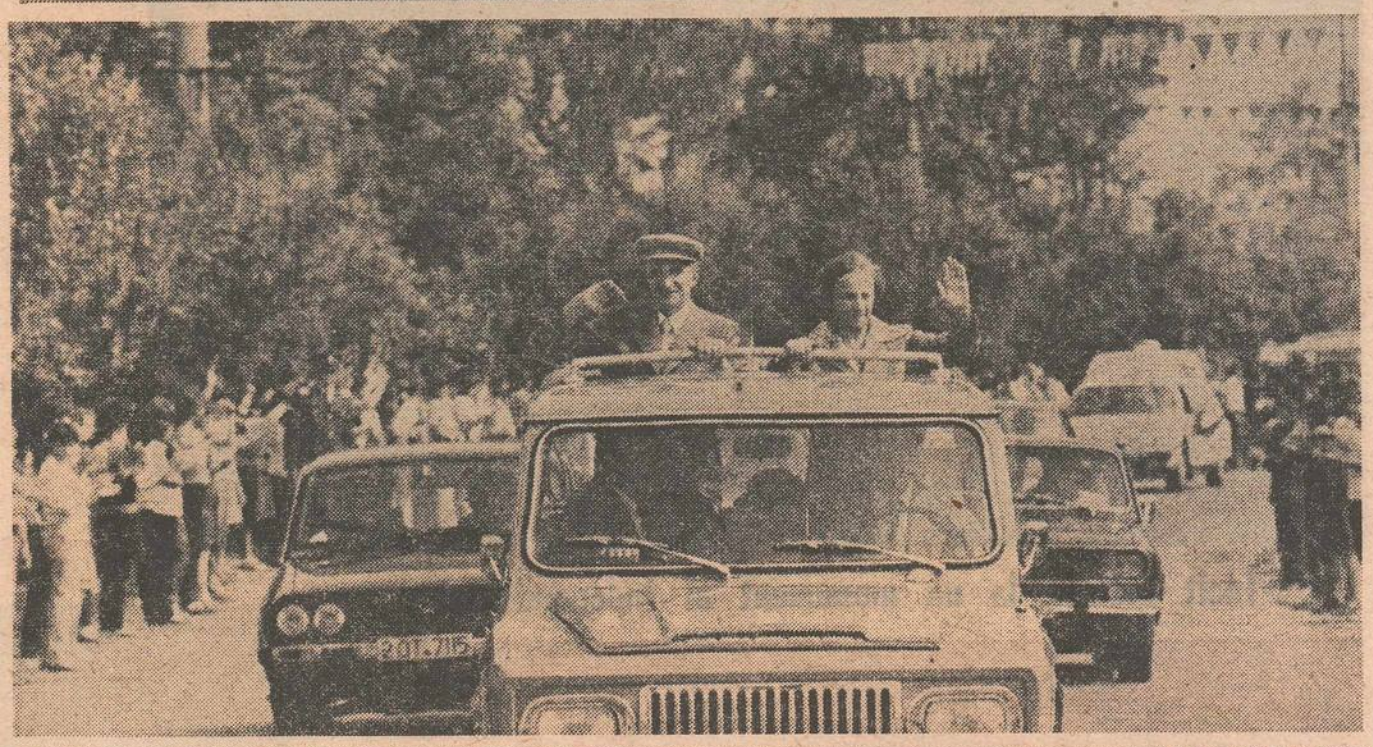

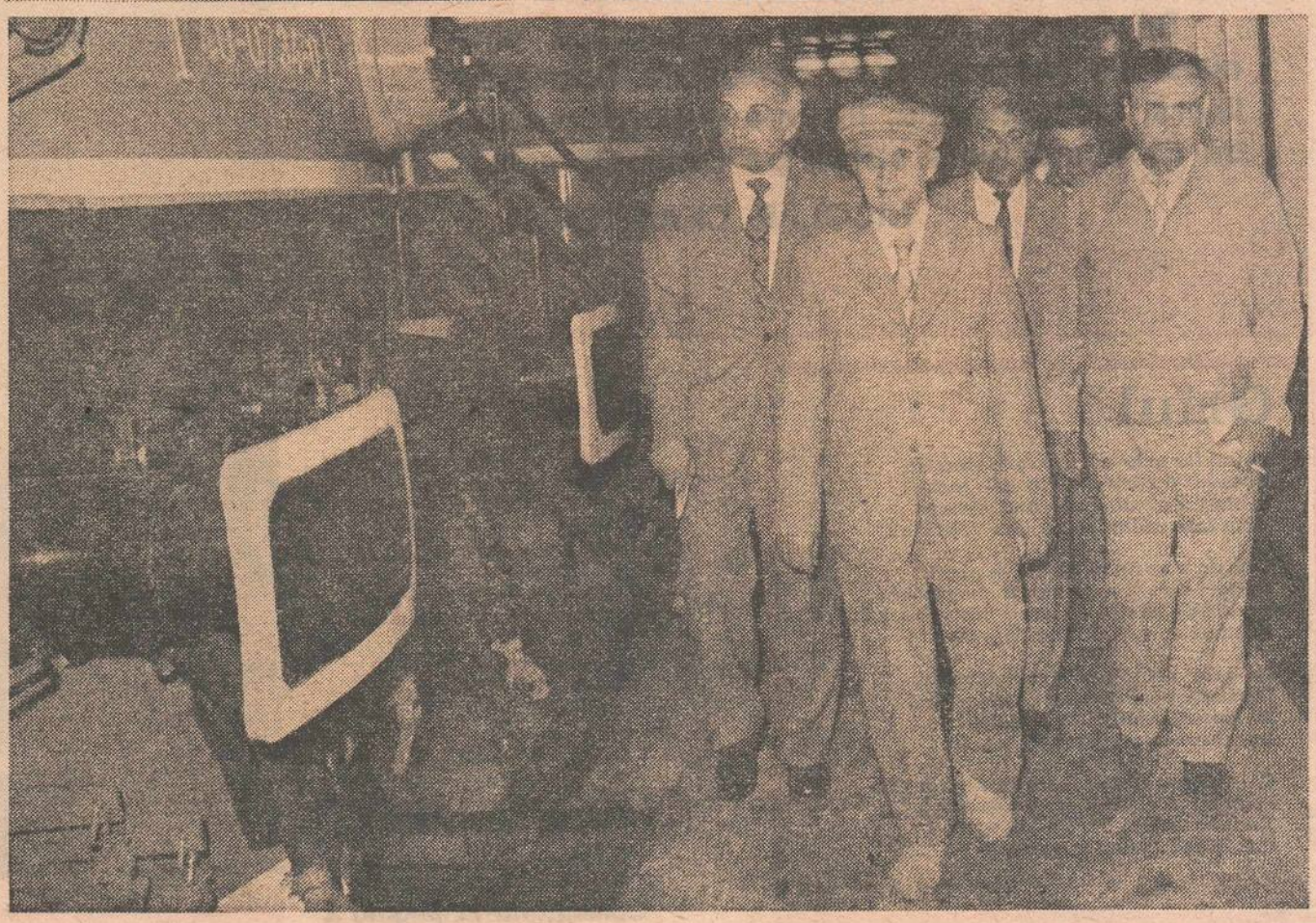

Moment important în dezvoltarea relațiilor dintre România și R.D. Germană

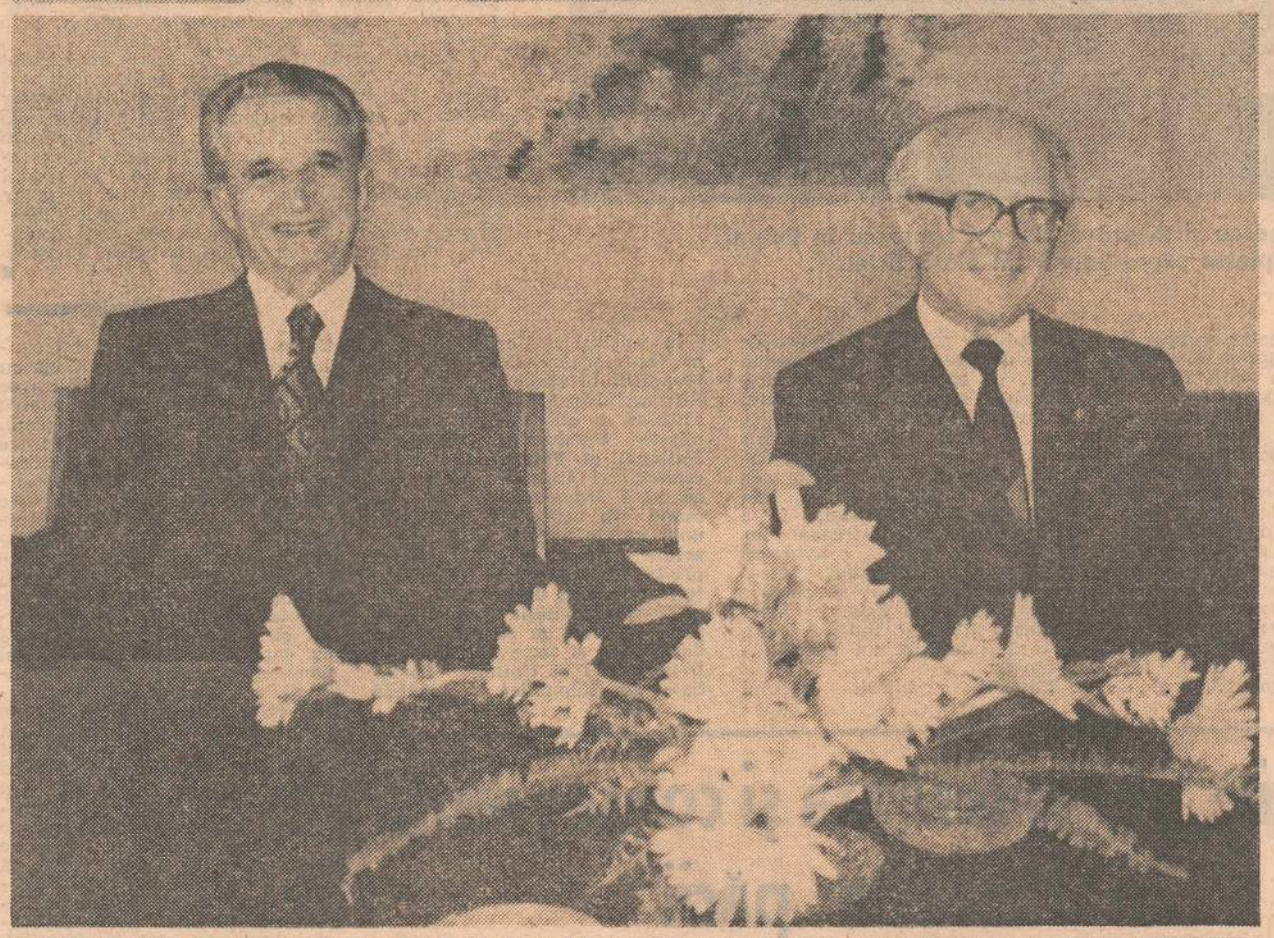

Strînsele relații prietenești dintre Partidul Comunist Român și Partidul Socialist Unit din Germania, dintre Republica Socialistă România și Republica Democrată Germană, stimulate de tradițiile de solidaritate dintre proletariatul român și cel german, dintre forțele lor progresiste și democratice în lupta pentru libertate și progres social, s-au dezvoltat an de an. Aprofundarea continuă a colaborării dintre cele două țări ale noastre, gradul înalt de încredere și înțelegere reciprocă constituie rezultatul aplicării consecvente în raporturile bilaterale a principiilor independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, al întrajutorării tovărășești și solidarității internaționale.

Evoluția mereu ascendentă a legăturilor dintre România și R.D. Germană, dintre partidele și popoarele noastre s-a desfășurat în spiritul Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală, semnat în 1972, și al Declarațiilor semnate la nivelul cel mai înalt în 1977 și 1980, care au dat expresie voinței comune de a conferi mereu noi dimensiuni pe multiple planuri. Acest curs rodnic a fost puternic stimulat de întîlnirile și convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Erich Honecker, secretar general al Comitetului Central al Partidului Socialist Unit din Germania, președintele Consiliului de Stat al R.D. Germane, întîlniri care s-au înscris de fiecare dată ca factorul determinant al ansamblului colaborării dintre cele două țări și popoare. În acest cadru se înscrie și vizita oficială de prietenie efectuată săptămîna aceasta în R.D. Germană de o delegație de partid și de stat a Republicii Socialiste România, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la invitația C.C. al P.S.U.G., a Consiliului de Stat și a Guvernului R.D. Germane, a tovarășului Honecker.

În cadrul convorbirilor oficiale care au avut loc cu prilejul vizitei, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Erich Honecker s-au informat reciproc în legătură cu preocupările actuale și de viitor ale celor două partide, cu rezultatele obținute de România și R.D. Germană în dezvoltarea economico-socială, în cursul actualului cincinal și îndeosebi în ultimul an. S-a subliniat că rezultatele obținute de cele două țări în construcția socialistă, eforturile partidelor și popoarelor lor pentru perfecționarea continuă a întregii opere de edificare a noii societăți creează condiții pentru întărirea forței economice și sociale a țărilor noastre, a forței și prestigiului socialismului în general, și totodată deschid noi posibilități și perspective pentru lărgirea și diversificarea continuă a colaborării și conlucrării dintre cele două țări, partide și popoare.

Cei doi conducători de partid și de stat au apreciat că raporturile de prietenie și colaborare s-au amplificat și îmbogățit continuu prin transpunerea în viață a hotărîrilor luate la cel mai înalt nivel. Au fost evidențiate în acest sens progresele înregistrate în promovarea conlucrării pe tărîm politic, economic, tehnico-științific și cultural. Totodată, pornindu-se de la bunele rezultate dobîndite în planul colaborării bilaterale, de la posibilitățile sporite de care dispun economiile celor două țări și de la prioritățile programelor lor de dezvoltare economico-socială, s-a relevat necesitatea de a se acționa în continuare în direcția creșterii volumului schimburilor comerciale, extinderii, pe baza unor acorduri de lungă durată, a cooperării și specializării în producție, pentru a se conferi stabilitate și perspectivă și mai largă relațiilor economice dintre România și R.D. Germană. S-a subliniat necesitatea ca acordurile de lungă durată să se bazeze pe contracte ferme între întreprinderi, combinate, centrale și ministere din cele două țări.

În timpul vizitei au fost abordate și probleme ale situației internaționale actuale. În acest cadru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat, în spiritul cuvîntării rostite la recenta Plenară a Consiliului Național al F.D.U.S., poziția României cu privire la problemele cu care se confruntă în prezent omenirea, și în primul rînd cu privire la cele referitoare la asigurarea păcii și securității pe continentul european.

Dînd o înaltă apreciere noului dialog la nivel înalt, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Vizita pe care o facem în țara dumneavoastră constituie o expresie a bunelor relații de prietenie și colaborare dintre țările, partidele și popoarele noastre. Noi apreciem stadiul înalt al acestor relații și considerăm că trebuie să facem și în continuare totul pentru ca nivelul lor să crească necontenit, pentru ca ele să se afirme din toate punctele de vedere ca un exemplu de relații între state socialiste prietene, care conlucrează strîns la edificarea noii orînduiri, în lupta pentru socialism și pace în lume. Dorim ca și actuala vizită să se înscrie, prin rezultatele sale, ca un nou moment important în dezvoltarea, pe multiple planuri, a acestor raporturi prietenești". La rîndul său, tovarășul Erich Honecker a declarat : „Vizita dumneavoastră, dragă tovarășe Ceaușescu, ne oferă posibilitatea de a semna noi înțelegeri în domeniile economiei, științei, tehnicii, ca și al sănătății, transportului și învățămîntului, menite să ridice pe noi trepte relațiile noastre în deceniile următoare. Sînt sigur că această întîlnire va da noi și puternice impulsuri colaborării prietenești dintre partidele și statele noastre".

Desfășurată într-o atmosferă de caldă prietenie, înțelegere și stimă reciprocă și încheiată cu rezultate fructuoase, noua întîlnire dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Erich Honecker se înscrie ca un eveniment de cea mai mare însemnătate în cronica relațiilor dintre Republica Socialistă România și Republica Democrată Germană, dintre partidele și popoarele noastre.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a examinat starea la zi a valorificării noilor resurse de energie

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu în timpul dialogului de lucru de la Complexul expozițional din Piața Scînteii.

Examinarea, la începutul acestei săptămîni, de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a principalelor realizări obținute în domeniul utilizării în economia națională a unor surse noi și refolosibile de energie confirmă atenția constantă și consecvența revoluționară pe care conducătorul partidului și statului nostru le manifestă față de realizarea acestui important obiectiv al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate care este asigurarea independenței energetice a țării. În acest context, merită subliniat încă o dată faptul profund semnificativ că la finele anului 1972, cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu a trasat organismelor competente sarcina de a organiza cercetări în domeniul surselor neconvenționale de energie, criza energetică mondială era încă latentă, iar în 1974, cînd se aproba la cel mai înalt nivel un program elaborat la indicația secretarului general al partidului privind utilizarea surselor noi și refolosibile de energie, criza energetică mondială părea să aibă un caracter conjunctural, țara noastră situîndu-se printre primele în lume cu inițiative sistematice, de amploare națională, în ceea ce privește folosirea surselor neclasice de energie.

Reactualizarea acestei problematici la un deceniu de la declanșarea primelor programe, din indicația și cu participarea directă a secretarului general al partidului, a prilejuit sintetizarea unui prim bilanț al drumului parcurs pe calea utilizării unor surse noi și refolosibile de energie și, totodată, a constituit un eficient mijloc de relansare a programelor în acest domeniu, prin generalizarea experiențelor valoroase obținute în diferite sectoare ale vieții economico-sociale. Noul și rodnicul dialog de lucru purtat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu specialiști din unități de producție și cercetare științifică, la expoziția cu problematică energetică inaugurată luni la Complexul din Piața Scînteii a reliefat modalitățile practice și eficiente de accelerare a antrenării surselor noi și refolosibile de energie în circuitul economic național de creștere a ponderii lor în balanța energetică a țării. În acest sens, programul elaborat în acest domeniu pentru perioada 1986—1990 urmează să fie completat și definitivat pe baza orientărilor și indicațiilor date de secretarul general al partidului cu prilejul vizitării expoziției. Un important element care se desprinde din acest program se referă la perspectiva asigurării independenței energetice a unităților agricole, prin folosirea surselor neclasice de energie.

Participanții la dialogul de lucru au adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu calde mulțumiri pentru indicațiile date, asigurîndu-l că vor acționa în continuare pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a tuturor obiectivelor care privesc utilizarea cu eficiență sporită a surselor noi și refolosibile de energie, în scopul transpunerii exemplare în viață a prevederilor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, a programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

Vocație, perseverență și consecvență în făurirea păcii

Vădită din cele mai vechi timpuri și manifestată în cele mai diverse împrejurări, vocația de pace a poporului român și-a găsit cîmp larg de afirmare deplină în anii socialismului, și cu deosebire în ultimii 20 de ani, de cînd la cîrma destinelor României se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a epocii contemporane, marele strateg al păcii pe planeta noastră. În această perioadă, talentul poporului nostru, al conducătorului său de a făuri pacea a fost potențat de o activitate perseverentă în această direcție, de o excepțională consecvență a eforturilor românești pentru asigurarea triumfului cauzei păcii, pentru încetarea cursei înarmărilor, pentru realizarea dezarmării, pentru ca focarele din diferite zone ale globului să fie soluționate exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, pentru o cooperare largă cu toate statele de pe glob.

Dorința fierbinte de pace și ampla colaborare internațională a României socialiste, de asigurare a dezvoltării libere, independente, egale în drepturi a tuturor popoarelor a fost exprimată din nou cu tărie în ultima vreme de președintele Nicolae Ceaușescu, atît din cuvîntarea rostită la ședința Consiliului de Stat, cît și în convorbirile avute la București cu șefii unor state, cu alți factori politici. De o excepțională importanță în această problemă este cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, vibrantă mărturie tocmai a vocației de pace a țării noastre. Cuvîntarea cuprinde înflăcărate îndemnuri la unirea eforturilor tuturor statelor și popoarelor lumii pentru oprirea cursei înarmărilor și înlăturarea primejdiei nucleare, la acțiuni hotărîte pentru salvgardarea dreptului suprem al oamenilor la pace, la viață, la existență liberă și demnă.

Remarcînd că niciodată de la cel de-al doilea război mondial situația internațională nu a fost atît de gravă, șeful statului român a subliniat că problema fundamentală a epocii noastre este, mai mult ca oricînd, de a face totul pentru a pune capăt cursei înarmărilor, îndeosebi a celor nucleare, de a acționa cu toată hotărîrea pentru dezarmare, și în primul rînd pentru dezarmarea nucleară, de a apăra cu toate forțele dreptul suprem al oamenilor la existență, la libertate, la independență, la viață și la pace. Avînd în vedere negocierile pînă în prezent sterile din diferite organisme care desfășoară o activitate în scopul ajungerii la înțelegeri privind pacea și dezarmarea, și în primul rînd negocierile de la Geneva dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite consacrate armamentelor nucleare și opririi militarizării Cosmosului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că nu putem să stăm liniștiți și să așteptăm cum se vor desfășura în continuare lucrările la conferințele organismelor amintite, cu atît mai mult cu cît în tot acest timp cursa înarmărilor continuă. De aceea sînt necesare acțiuni hotărîte pentru pace atît ale oamenilor muncii din țara noastră, cît și ale tuturor forțelor iubitoare de pace de pretutindeni. „Să facem totul, se spune în cuvîntare, pentru a fi participanți activi la uriașa luptă a popoarelor, care au astăzi rolul hotărîtor în a impune dezarmarea, a determina trecerea la înlăturarea armelor nucleare și oprirea militarizării Cosmosului, în a impune pacea în întreaga lume ! Avem ferma convingere că popoarele, acționînd într-o deplină unitate, pot să asigure pacea, pot să-și asigure dezvoltarea liberă, independentă, pot să-și asigure un viitor luminos !"

Potrivit cuvîntării șefului statului român, amplele acțiuni în favoarea păcii trebuie să aibă ca obiective principale : acorduri reale, la negocierile sovieto-americane de la Geneva, în problemele armelor nucleare și cosmice ; încetarea imediată a amplasării rachetelor americane cu rază medie de acțiune în Europa, precum și a oricăror acțiuni de dezvoltare a armelor nucleare, de militarizare a Cosmosului ; realizarea de acorduri concrete și la alte conferințe — Stockholm, Geneva, Viena ; inițiative și măsuri efective în direcția dezarmării și păcii, cum ar fi înghețarea cheltuielilor militare la nivelul anului 1985 și, ulterior, reducerea anuală cu un anumit procent, de 5—10 la sută, reducerea cu cel puțin 10 la sută a efectivelor militare în Europa și pe alte continente ș.a.

În spiritul ideilor și propunerilor cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, Plenara Consiliului Național al F.D.U.S. a adoptat în unanimitate **Chemarea Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste adresată organizațiilor componente în vederea organizării unor ample acțiuni care să exprime voința poporului român privind oprirea cursei înarmărilor, realizarea dezarmării, asigurarea securității și păcii în lume, precum și Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste din Republica Socialistă România, adresat partidelor și organizațiilor democratice, guvernelor, tuturor popoarelor din țările europene, din Statele Unite ale Americii și Canada.** Aceste documente au dat expresie voinței întregului nostru popor de a acționa cu toate forțele pentru edificarea unui climat de pace și securitate, pentru înfăptuirea dezarmării nucleare, pentru promovarea unei politici de largă colaborare și înțelegere internațională, bazate pe principiile respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și egalității în drepturi, nefolosirii forței sau amenințării cu forța în relațiile dintre state.

Reliefînd preocuparea constantă a partidului și statului nostru față de situația existentă în lume, hotărîrea întregului nostru popor de a acționa cu fermitate pentru înlăturarea pericolului de război, pentru edificarea unei lumi a păcii, colaborării și înțelegerii între națiuni, participanții la dezbateri au dat glas profundei stime și înaltei prețuiri pe care întregul nostru popor le manifestă față de activitatea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu pusă în slujba păcii și colaborării internaționale, au reliefat devotamentul, abnegația și pasiunea revoluționară cu care secretarul general al partidului, președintele Republicii, militează pentru împlinirea celor mai scumpe năzuințe ale poporului român de a trăi într-o lume fără arme și războaie, ferită de pericolul unei catastrofe nucleare. Au fost puse în evidență cu profundă satisfacție contribuția de seamă a tovarășului Nicolae Ceaușescu la cauza apărării păcii, fermitatea cu care secretarul general al partidului acționează pentru preîntîmpinarea unui nou război mondial, pentru trecerea la dezarmare, pentru eliminarea rachetelor nucleare, a întregului arsenal atomic din Europa și din întreaga lume, pentru preîntîmpinarea militarizării Cosmosului, pentru ca negocierile sovieto-americane de la Geneva să ajungă la acorduri corespunzătoare, pentru reglementarea politică, prin tratative, a oricăror probleme litigioase dintre state.

Larg apreciate pe plan internațional, chemările și propunerile cuprinse în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al F.D.U.S., în Chemarea și Apelul F.D.U.S. constituie o contribuție de seamă la promovarea păcii, la apărarea intereselor vitale ale popoarelor, la apărarea dreptului fundamental al oamenilor la viață.

ION CODRU

Arte și meserii la Sibiu

Nu se poate vorbi despre județul Sibiu fără referiri la existența pe aceste meleaguri a unei îndelungate tradiții meșteșugărești, a unei vechi și perene înclinații a locuitorilor acestor meleaguri spre **meșteșug**, înțeles ca disponibilitate pentru tehnică, ca pasiune pentru lucrul bine făcut, ca pricepere nativă în a descifra și recompune în folosul omului tainele mai mici sau mai mari ale naturii înconjurătoare. Toate aceste virtuți tradiționale sînt amplificate astăzi în cadrele istorice de profundă rezonanță constructivă, de autentică edificare umană și socială ale ultimelor două decenii, pe noile coordonate de civilizație socialistă pe care **Epoca Ceaușescu** le-a imprimat vieții locuitorilor de aici, asemenea vieții întregii țări. Aceste tradiții se regăsesc stabile sub noile accente de modernitate științifică și tehnologică pe care spiritul epocii le imprimă tuturor domeniilor de activitate : meșteșugul a devenit industrie, îndeletnicirea — linie de fabricație, piesa manufacturată — producție de serie. Glisînd pe axa acestor metamorfoze vom putea identifica însă, legătura intimă ce există între imaginea de azi a puternicului județ industrial Sibiu și acele disponibilități ancestrale ale locuitorilor ținutului spre tehnică, spre arta meșteșugăritului. Această legătură și această continuitate țin, desigur, și de legile progresului, dar conținutul lor îl dau în primul rînd structura umană, calitatea oamenilor ce fac și urmează aceste legi. „Mîndri de munca înaintașilor" scria Eminescu acum un veac, și nu mai puțin actuală este această mîndrie și pentru sibienii de azi care perpetuează la proporții industriale spiritul tehnic al celor care „cunoșteau bine meșteșugul prelucrării linei", cum se poate citi despre locuitorii Cisnădiei într-un document din 1323, al celor care au topit primii nisipul în sticlă sau care au putut gîndi în plin ev mediu la ceea ce acum numim rachetă sau care au știut printre primii să separe metalul de pămînt, al celor care, deci, de secole au plantat aici începuturile a ceea ce astăzi reprezintă o veritabilă constelație industrială.

Nu întîmplător Dumbrava Sibiului a fost aleasă ca loc pentru realizarea unui muzeu al tehnicii populare, unic în țară. Este și aceasta o recunoaștere a prestigiului aparte pe care ținuturile Sibiului îl au în domeniul tradițiilor industriale.

În paginile de față nu ne-am propus însă recompunerea istoriei unuia sau altuia din meșteșugurile devenite astăzi industrie, ci identificarea ecourilor pe care această istorie le are în peisajul industrial actual al județului Sibiu și, mai ales, în cei care fac acest peisaj, în felul de a munci și de a fi al oamenilor de aici, în structurile intime ale ipostazei lor de continuatori la o altă scară istorică și pe alte coordonate tehnice ai unei vechi și bogate tradiții muncitorești.

Imposibila despărțire

Cornel Roman poate reprezenta un exemplu tipic de felul în care arta meșteșugăritului este înțeleasă și practicată pe aceste meleaguri — nu ca o ocupație cuantificată între semnăturile din condică, ci ca o veritabilă și permanentă stare de spirit. Absolvent din 1957 al școlii profesionale „Independența" Sibiu, apoi lucrător (cu meseria de bază lăcătuș-mecanic) încă 16 ani în această fabrică, absolvent „între timp" al liceului real și al unei școli tehnice postliceale, Cornel Roman și-a putut impregna propria fizionomie spirituală cu esența tare a meșteșugăritului de tip industrial, față de care familia îi crease certe disponibilități (tatăl — mecanic la moară, bunicul-dulgher). În 1973 intră în munca de partid, domeniu în care activează și acum, dacă avem în vedere faptul că din 1980 a primit sarcina să conducă CUASC Axente Sever. Deceniul acesta de aparentă rupere de industrie (incluzînd și cinci ani de studii la Academia „Ștefan Gheorghiu") nu i-a alterat deloc aptitudinile protehniciste, ba dimpotrivă, i-a oferit, în calitatea pe care a avut-o, posibilitatea unei intervenții în cunoștință de cauză, în soluționarea concretă și operativă a unor probleme ridicate de producție. Palmaresul său tehnic (a lucrat efectiv, cu mintea și brațele ,la realizarea cîtorva premiere industriale în județul Sibiu : acumulatorul de amoniac și distribuitoarele la patinoarul artificial, ecranul panoramic de la Teatrul tineretului, dispozitivul de a curba țevi sub diametrul țevii, impregnarea bobinelor la motoarele electrice, încercarea la etanșeitate a condensatorilor ș.a) se îmbogățește în permanență, dar pe o traiectorie tangentă cu preocupările sale de acum, de președinte al C.U.A.S.C. Axente Sever, astfel încît din raza sa de acțiune nimeni — de la mecanizatori la directorul I.A.S. — nu-l poate „vinde" sau „cumpăra", cum se zice, la capitolul probleme tehnice. Mai mult decît soluțiile pur tehnice (privind reparațiile utilajelor sau funcționarea instalațiilor din dotare, de pildă) președintele CUASC Axente Sever, omul de partid însărcinat să conducă munca acestei importante unități agricole a județului Sibiu (7 000 ha teren agricol, din care 6 000 ha arabile, răspîndite în 4 comune, 6 CAP și un IAS, cu o mare diversitate productivă — de la cultura mare la viticultură și prelucrarea cărnii), ei bine, Cornel Roman a înțeles să practice noua sa ocupație pe coordonatele aceleiași predispoziții spre știință și tehnologie. Astfel, într-una din cele mai delicate zone agricole de care răspunde (C.A.P. Micăsasa), aflată sub influența malefică a poluării de la Copșa Mică a decis, în premieră pe țară, folosirea ierbicidelor lichide (cu pandantul tehnic necesar : construirea dispozitivelor de împrăștiere, a rezervoarelor de depozitare ș.c.l.). Rezultatele (peste așteptările multora) i-au confirmat justețea deciziei, astfel încît din toamnă îngrășămintele lichide vor fi generalizate pe raza întregului CUASC. Apoi, studiind particularitățile solului, a ajuns la concluzia corectării prin amendamente a acidității terenului arabil și, în ciuda tuturor obiecțiilor și inerțiilor, a impus administrarea acestor amendamente. Rezultatul : o producție de 5 800 kg grîu la ha obținute la un potențial al solului estimat la circa 3000 kg la ha. Un alt exemplu : în 1981 recolta de porumb era compromisă din motive climatice, dar timpul și solul nu trebuiau „pierdute", trebuia obținut ceva, totuși. Orgolios din fire („în fața agricultorilor trebuie să te prezinți mereu cu lecția învățată"), Cornel Roman nu întreabă pe nimeni, dar se documentează serios despre cultura sorgului, ce era cam neobișnuită pe acele meleaguri, și dispune cultivarea pe respectivele terenuri a acestei plante furajere. Din nou a obținut o victorie.

Spiritul dinamic, întreprinzător al lui Cornel Roman reabilitează sugestiv ideea de gîndire tehnică în agricultură, încărcînd această ocupație tradițională cu accentele de meșteșug pe care le respiră întreaga civilizație a acestor locuri. Pentru că nu întîmplător, cînd s-a despărțit de uzină, Cornel Roman și-a luat cu sine propriile scule, ruleta, șublerul, lera și celelalte „aparate" care și acum îi sînt familiare, pe care și acum le stăpînește la perfecție, cu care și acum meșterește acasă fel și fel de dispozitive; asta pentru că el s-a despărțit de uzină dar nu și de spiritul ei.

Unde-i munca, acolo-i și viața

Într-un astfel de grupaj, n-ar fi etic să ocolim Copșa-Mică — și asta din criterii ce țin nu de o anume reprezentativitate ci de o elementară subliniere a ceea ce este, fără nici un fel de exagerare, eroismul cotidian al oamenilor care lucrează aici. La **Întreprinderea metalurgică de metale neferoase** muncesc circa 4 000 de oameni pentru obținerea de zinc, cadmiu, plumb, stibiu și aliaje, precum și de acid sulfuric, sulfat de zinc și pulberi de zinc. Tehnologiile de obținere a acestor metale sînt, în mod obiectiv, poluante — orașul și împrejurimile acuzînd din plin „ploile acide", „ceața acidă" și alte asemenea fenomene „naturale" pentru orice centru de metalurgie neferoasă. Dar dacă efectele nocive sînt palpabile pentru trecători (nu mai vorbim de locuitori), pentru cei care lucrează **înăuntru** rezistența la ceea ce ei produc, la rezultatele propriei lor îndeletniciri este o problemă vitală, în sensul cel mai propriu și mai grav al cuvîntului.

Întreprinderea a cunoscut o evoluție similară multor unități industriale din țară, în sensul înlocuirii treptate a tot ceea ce era învechit și perimat tehnologic cu instalații tot mai moderne și eficiente. Un adevărat moment istoric s-a produs în 1981 cînd a fost dezafectat ultimul cuptor de zinc — ultimul bastion al unor tehnologii ce datau de peste 40 de ani. În 1964 s-a pus în funcțiune furnalul II al întreprinderii — o altă instalație modernă, prin care producția s-a dublat. Dar dezvoltarea și creșterea capacităților de producție ale întreprinderii nu puteau schimba cu nimic datele umane ale problemei. Întreprinderea e condusă de un om admirabil, inginerul **Boleslaw Müller**, a cărui devotiune față de meserie a fost afirmată dintru început din anul absolvirii facultății, 1956, cînd a refuzat aerul mai curat al Brașovului optînd pentru Copșa Mică; peste trei ani era inginer-șef la I.M.M.N., iar peste alți doi (în 1961, cînd împlinea 31 de ani), era numit director, calitate pe care o deține și astăzi. Pentru inginerul Müller, problemele oamenilor au fost și sînt cel puțin la fel de importante ca problemele întreprinderii, astfel încît performanțele tehnico-economice la care s-a ajuns au constituit un scop comun cu îmbunătățirea condițiilor de muncă, reducerea cauzelor care generează accidente și îmbolnăviri profesionale (aici am auzit pentru prima dată de depunerea în organism a unor „plumbemii" și „plumburii") mecanizarea și automatizarea lucrărilor și operațiunilor grele și cu volum mare de muncă. Prezența sa de atîta vreme în fruntea întreprinderii și mai ales, la propriu, în mijlocul muncitorilor (are la îndemînă o „mască de gaze" așa cum alții au o bricheță) reprezintă un implicit exemplu de devotament, o înaltă performanță morală din care-și extrage seva, admirația și autoritatea pe care le iradiază.

Dar oricît de modernizată ar fi fabrica și oricîte eforturi s-ar face pentru eliminarea oricărui risc de intoxicare sau de poluare, sînt niște limite obiective ce nu pot fi depășite. Atunci, însăși existența întreprinderii depinde de cei care muncesc dincolo de aceste limite, comițînd, prin expunerea lor conștientă la riscuri inimaginabile din afară, veritabile acte de eroism cotidian. Pentru acești oameni sînt create, desigur, condiții sociale deosebite, dar acestea n-ar fi suficiente fără înțelegerea de către fiecare a propriei lor condiții umane, de oameni pentru care vaporii de zinc sau de plumb constituie o a doua natură pe care o pot învinge numai cu eforturi supraomenești. Și totuși, secretul menținerii, al supraviețuirii chiar, e simplu : viață rațională, disciplină pînă la ultimul detaliu — de la alimentație pînă la respectarea strictă a operațiunilor tehnologice.

Domșa Iuliu are 44 de ani și a împlinit de curînd 26 de ani de muncă aici (din care 7 la cuptoarele vechi și 19 la furnal). Mai are un frate și o soră care lucrează tot în I.M.M.N. Tatăl lor, tot Iuliu, care lucrase la Zlatna și la Firiza, a fost primul om venit la Copșa să pornească primele cuptoare de zinc, în anii '39—'40. Are acum 78 de ani și este pensionar de 23, după o muncă de zeci de ani în mediu toxic, cu temperaturi mari, noxe etc. Îl întreb pe Domșa Iuliu jr., care nici el n-a fost bolnav vreodată („n-am lipsit 5 minute în acești 26 de ani") care ar fi secretul menținerii, al ajungerii la pensie, cum se spune. „Omul trebuie să fie odihnit, bine alimentat, să fie calm și totdeauna lucid pentru că în fiecare minut se poate întîmpla ceva. Or, dacă vii la serviciu mort de oboseală și mai și sprițuiești, s-a schimbat situația. Totul e să-ți placă meseria, să ai conștiință, să nu te învîrți, să te ții de lucru, să te știi comporta cu omul, indiferent cine sau ce e. Munca noastră e viața noastră și d-aia totul depinde de noi". De baștină din Zlatna („am găsit în niște arhive, despre adunarea de la Blaj numele unui Domșa Iuliu și de, știu eu, poate e-oi fi din neam"), Domșa Iuliu de la Copșa Mică s-a legat de meserie în virtutea unei tradiții de familie, și de acest oraș — în numele acelei idei că unde-i munca acolo-i și viața. „Rămînem aici, e-așa ne-am învățat". Maistrul **Ion Spătaru** s-a născut în aceste locuri, la Axente Sever, acum 48 de ani. Lucrează în aceeași secție din 1959, chit că între timp a făcut școala de maiștri și a fost promovat în consecință. Meseria a preluat-o de la tatăl său, care a lucrat tot aici, dar la cuptoarele vechi. În aceeași secție cu el mai lucrează și fratele și una din fiicele sale. „Eu am apucat și vechile cuptoare, erau niște instalații rudimentare : introduceai materialul cu lopata și după cîteva ore strîngeai zincul cu lingura. Acum, zincul curge singur, furnalul se ali-

(Continuare în pag. 6)

(Urmare din pag. 5)

mentează automat. Cu toate astea, rezistența omului e greu pusă la încercare, plumbul atacă sistemul neuro-vegetativ, oamenii devin mai irascibili, de aceea are mare importanță cum discutăm și ce relații stabilim între noi. Cînd o cazul, avem toate condițiile de refacere. La ultimul control al laboratorului devenisem «mai greu», din cauza depunerii de plumb, cu 120 gama, adică 0,012 g — ceea ce nu era tocmai puțin".

Mari speranțe umane se pun în noul coș — înalt de 250 m — pentru dispersia gazelor sărace în bioxid de sulf, prin care, se apreciază, se va îmbunătăți considerabil climatul din cadrul întreprinderii și împrejurimi. (Construcția acestui coș a și început și reprezintă o mare performanță tehnologică a domeniului, subiect asupra căruia vom reveni.) Dar marile speranțe ale oamenilor de aici stau, totuși, în ei înșiși, în propria lor capacitate de a se dovedi stăpînii operei pe care o făuresc și față de care orice subjugare este echivalentă cu abdicarea de la viață.

La temperatura sticlei lichide

Între intențiile acestui grupaj despre județul Sibiu a fost și aceea de a evita pe cît posibil să privim realitățile de aici din perspectiva oferită dintr-un birou sau altul de director. Și totuși, excepția s-a produs: la întreprinderea de geamuri Mediaș, omul potrivit generic ului acestor pagini este chiar directorul întreprinderii, inginerul **Vasile Miclea.** Ar pleda pentru aceasta mai întîi un argument de ordin istoric: din cei 66 de ani ciți are fabrica, Vasile Miclea a lucrat aici 43, din care 29 consecutivi în calitate de director. Este unul din cei mai vechi directori de întreprindere nu numai din județul Sibiu, ci poate din întreaga economie națională!

Dar argumentul decisiv care ne îndreptățește să afirmăm că biografia semnificativă a acestei fabrici se confundă practic cu biografia directorului ei este dat de contribuția decisivă pe care Vasile Miclea o are în consolidarea și dezvoltarea industriei geamurilor din Mediaș și, după cum se va vedea, din întreaga țară.

În 1942, cînd Vasile Miclea, la nici 16 ani, se angaja aici ca lăcătuș mecanic, fabrica de geamuri avea un singur cuptoraș cu o producție sezonieră (6—7 luni pe an) de cîte 5 500—6 000 mp pe zi. Astăzi fabrica are o capacitate de producție de circa 75 000 mp geamuri pe zi (24 mil. mp. pe an), dispune de 3 cuptoare de dimensiuni și cu procedee tehnologice care corespund epocii, produce geamuri de o calitate incomparabilă, bine apreciată și peste hotare, și într-o mare diversitate de forme și sortimente — de la oglinzile de lux la lamelele microscopice, de la geamurile prelucrate ornamental pînă la marea familie a geamurilor securizate. Relativ la acest ultim sortiment, e de reținut și faptul că în 1964 întreaga producție de geamuri securizate din România era de 5 000 mp pe an, realizați în București, pe două instalații importate. Nu peste multă vreme, ing. Vasile Miclea și colaboratorii săi realizează la Mediaș prima instalație românească de securizat geamuri, complet automatizată, cu o capacitate de 10 000 mp pe an; astăzi în țară sînt în funcțiune (ireproșabilă) 7 astfel de instalații proiectate și realizate aici, în trei genuri constructive, cu o capacitate totală de peste 1,2 milioane mp geam securizat pe an, astfel încît tot necesarul țării de geamuri securizate, sub toate formele (de la metrou la basculantele de tonaj greu și de la oglinzile retrovizoare la vagoanele C.F.R.) este executat pe instalații românești „croite" aici, existînd și disponibilități pentru export (în S.U.A., Anglia, R.F.G., Australia ș.a.). Și încă un amănunt: geamurile reprezintă pentru această întreprindere doar 40—45% din producția totală, restul reprezentîndu-l construcția de mașini și utilaje necesare fabricării geamurilor — nu numai la Mediaș, ci și în fabricile similare din Buzău, Scăeni s.a. care beneficiază de mijloacele de producție fabricate aici.

Acest efort de inovare tehnologică și autodotare a scutit importuri de milioane de dolari, în centrul acestui „cîmp magnetic" prin care un vechi meșteșug se metamorfoza într-o tehnologie modernă aflîndu-se în permanență mintea și mîna directorului Miclea, dar mai ales retina sa hipersensibilă la nou, la perfecționarea tehnologică. „Am văzut că sîntem rămași în urmă și mi-am făcut examinarea ce pot să fac din ceea ce trebuie pentru a ajunge la nivelul celorlalte țări, care nu de puține ori refuzau să ne vîndă tehnologii. Munca mea a fost o permanentă gîndire — ce trebuie și ce putem face; apoi am trecut la planșetă. Am și astăzi mijloacele de gîndire și proiectare, uneltele de desen, planșeta mea la care mă retrag pentru a confrunta ceea ce vreau să fac cu ceea ce știu să fac. Nu prea m-au interesat, din păcate, brevetele: drumul a fost scurt: am proiectat — am aplicat". „Șansa dv. a fost și că erați director, nimeni neputîndu-se opune aplicării a ceea ce proiectați...". O șansă echivalentă cu beneficii imense pentru fabrică și pentru industria geamurilor, inginerul Vasile Miclea putînd constata nemijlocit semnificative recunoașteri din partea societății: pentru munca și rezultatele sale a fost distins cu numeroase medalii, cu Ordinul Muncii, cu Steaua Republicii, iar cînd pragul meritelor sale nu mai putea fi echivalat nici material, pentru o instalație ce valora și produce milioane (cea mai mare capacitate de producere a geamurilor din țară — un cuptor cu 6 mașini) a fost distins cu titlul de „Erou al Muncii Socialiste". Asta se întîmpla în 1972, la exact trei decenii de cînd Vasile Miclea pășea în fabrică pentru prima dată și cînd fiul ceferistului din Teius („Atunci mai trăiam 9 din cei 13 copii... tata murise cînd aveam 12 ani, mama era casnică... amintiri grele..."), încă mai visa să facă și să conducă locomotive. O nostalgie care a rămas intactă pînă astăzi chiar dacă în viață „a trebuit să fac cuptoare pentru sticlă și tare multe alte utilaje".

Un loc își făurește identitatea

Spre sudul județului Sibiu, într-o depresiune bine ocrotită de munți, se află o așezare numită Mîrșa care se întinde pe 300 de ha din care 40 de ha sînt ocupate de incinta Întreprinderii mecanice cu același nume. Profilul acesteia este cunoscut: aici se fabrică o gamă largă de produse de transport (remorci, agricole, autobasculante ș.a.), buldozere, încărcătoare frontale, autotrenuri speciale, trailere. Sub toate aspectele, este întreprinderea cea mai puternică din județ: ca producție anuală și, număr de oameni ai muncii, performanțe industriale de mare prestigiu, obținut prin efortul încumbat în marele lor... tonaj (buldozere de pînă la 550 C.P., încărcător frontal de 610 C.P., trailere de pînă la 120 tone, autobasculante de 110 CP ș.a.m.d.), nivel științific și tehnologic ridicat etc.

Forța industrială a acestei uzine face ca, pentru această așezare sibiană lipsită, paradoxal, de identitate administrativă (figurează mai ales pe hărțile economice ale țării), „capitala" să fie la Avrig iar „guvernul" la Mîrșa. Și aceasta pentru că înțelepciunea, ambiția și hărnicia constructorilor de mașini de aici nu se oprește la incinta halelor de producție, fiind deopotrivă puse în slujba transformării așezării lor („colonie", cum peiorativ i se spune) într-un veritabil orășel. Cu alte cuvinte, pe prim plan se impun tot mai mult problemele sociale și nu cele de producție — și aceasta nu pentru că producția ar fi neglijată, ci, dimpotrivă, pentru că la acest capitol treburile merg șnur din toate punctele de vedere.

Totul pornește de la stabilizarea forței de muncă, pentru că aici lucrează oameni dintr-o largă zonă teritorială, de la Apaș, dinspre Brașov, pînă la Cîineni spre Vîlcea (sînt trei trenuri speciale pe zi între Sibiu și Mîrșa). În „colonie" locuiesc aici jumătate din numărul total al muncitorilor, dar oamenii sînt atrași să vină să lucreze aici și poate să se și stabilească la Mîrșa dacă va fi triplat numărul apartamentelor, așa cum este prevăzut.

Ceea ce-i îndeamnă pe oameni să vină aici sînt în primul rînd condițiile de muncă, de înalt nivel tehnic (și ergonomic) și eficiența fabricii; apoi, importanța produselor fabricate, ce-ți crează sentimentul unei utilități de prim rang; apoi perspectivele de dezvoltare ale localității, indicate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în fiecare din cele trei vizite efectuate aici.

Desigur, fabrica își are croit drumul ei de dezvoltare tehnologică, dispunînd de toate condițiile umane și materiale pentru realizarea unui salt calitativ pe coordonate științifice de ultimă oră în întreaga activitate (de pildă, buldozerul de 550 CP a fost proiectat și realizat în numai patru luni și jumătate — o adevărată performanță pe plan mondial; basculanta de 110 CP este un produs cu care se pot mîndri doar cîteva firme pe glob; acum se lucrează la un alt colos — primul trailer cu sarcina utilă de 425 tone, destinat special transportului unor piese necesare centralei nucleare ș.a.m.d.). Dar — lucru ce trebuie subliniat — la fel de mare importanță dau oamenii de aici vieții care inconjoară uzina, aspectelor cotidiene care umplu ecleralte două treimi ale unei zile de lucru.

S-au construit pînă acum 600 de apartamente, cei gospodari avînd posibilitatea să-și întemeieze cîte o mică fermă, cu toate acareturile; există o creșă și o grădiniță cu dotări cum nu prea sînt în multe locuri, s-au construit 7 cămine pentru tineret și investițiile sociale vor continua, urmînd sau anticipînd pe cele productive (în 1990, capacitatea de producție a fabricii se va dubla, aici vor fi lucrînd atunci peste 14 000 de oameni). Există un veritabil cult pentru atenția acordată vieții oamenilor: fiecare din cele 13 secții are o microcantină și tot în fiecare secție există mai multe formații artistice care se întrec periodic într-un „dialog al hărniciei". Relativa izolare de oraș e compensată de crearea unor condiții de viață, de muncă, de petrecere a timpului liber care compun o civilizație aparte în această spărtură dintre munți. Există o asociație sportivă (cunoscuta „Carpați" Mîrșa), cu 9 secții, din care hadbalul (locul V) și judo sînt în divizia A, fotbalul și rugby în B, halterele au dat un vicecampion balcanic, recentul campion european de judo, Ilie Șerban, a plecat tot de aici.

Există o sală de sport pe două nivele cu toate dotările necesare (inclusiv tabelă electronică) cum nu se află la Sibiu, de pildă, există și un stadion (cu o altă tabelă electronică și cu instalații de refacere corespunzătoare), se află în construcție un alt stadion, de dimensiuni olimpice și cu funcționalități olimpice.

Privirea și sufletul lui **Simion Stoichiță,** secretarul Comitetului de partid din întreprindere, un veritabil primar al așezării, trepidează, capătă o anume frenezie cînd ne prezintă realizările de pînă acum și perspectivele de dezvoltare socială ale „coloniei": aici avem sere, dincoace o gospodărie anexă (cu 500 de porci), dincoace pătulele de porumb („nu mai cunosc întreprinderi de utilaj greu cu asemenea resurse agricole, în fiecare an luăm în acord global terenuri de la C.A.P. Avrig și așa ne rezolvăm aceste probleme"), acolo facem stadionul, lîngă el un hotel pentru sportivi, alături un service-auto, vom lărgi strada la patru benzi, vom face intrarea în urbe pe partea cealaltă și-n 1990, cînd vom avea 14 000 de oameni și stadionul va fi gata sînt condiții să jucăm și-n divizia A. Vom adăuga liceului încă 16 săli de clasă (acum în grupul școlar al întreprinderii sînt peste 1 700 de elevi cuprinși în școala profesională, școala de maiștri și liceul industrial), vom termina canalizarea, azi (18 mai) a intrat în funcțiune prima din cele trei microhidrocentrale construite de noi pe rîul Jibra (cu o putere totală de 190 kW), captatoarele solare au început să producă apa caldă...

Filmul proiectelor se derulează cu precizie, totul e gîndit, proiectat, „pe țeava tunului", cum se spune, pașii spre realizarea lor în practică făcîndu-se încet dar sigur. Credibilitatea proiectelor e dată de forța întreprinderii, de seriozitatea oamenilor de aici, de hotărîrea lor de a da o identitate strălucită unei așezări lipsite de firmă dar plină de viață și, nu în ultimul rînd, de „precedentul" creat de același Simion Stoichiță care în patru ani de „primariat" la Racovița, în apropiere, a ridicat această comună la un nivel de urbanizare înțeleasă corect, în parametrii ei moderni, dar fără a modifica „structurile de rezistență" tradiționale: o urbanizare naturală, dacă se poate spune așa, fără implantări artificiale și cu orice preț de orășenisme care se compromit ușor. E sensul în care evoluează și această Mîrșa — un nume a cărui frumusețe este dată de resorturile adînci ale trăirilor oamenilor de aici.

În prima linie

Începuturile **Întreprinderii mecanice Mîrșa** datează din anii '36, cînd pe aceste locuri a fost plantată o uzină a firmei „Skoda". Războiul n-a putut distruge în totalitate așezarea („avioanele germane nu puteau repera locul din cauza munților, bombele căzeau tot spre Tălmaciu"). Pînă în 1953 a fost secție a uzinei „Independența" din Sibiu, iar din 1961 este fabrică de sine stătătoare. E greu de vorbit despre tradiția acestei întreprinderi, pentru că meșteșugăritul în construcția de mașini e un non sens, în condițiile cînd mașinile-unelte, instalațiile, utilajele sînt automatizate și reînnoite permanent, fiecare nouă tehnologie obligînd, dacă se poate spune așa, la noi și noi începuturi de tradiție. Esențială și perenă rămîne însă atitudinea față de muncă, față de întreprindere, atmosfera muncitorească instalată aici.

Smaranda Gheorghe va împlini la 1 august 25 de ani de cînd lucrează în Mîrșa. E din Creteni, de lîngă Drăgășani, Vîlcea, soția tot de pe-acolo dar a cunoscut-o aici, s-au căsătorit acum 20 de ani și aici au bătut țărușul. Au doi băieți pe care-i așteaptă în vara asta două examene grele, admiterea în treapta a doua la liceul din Mîrșa și, pentru cel mare, într-o școală de ofițeri. „Nu știu cum arată în altă parte, dar aici avem toate condițiile. E un loc pentru oamenii gospodari". În secția pe care o conduce sînt 446 de oameni (din care 123 de femei), cu o medie de vîrstă de 22 de ani. „Sînt oameni pe care putem conta oricînd, care au inițiative multe pentru că au văzut că propunerile lor sînt ascultate și valorificate". „Dinsul are obiceiul de a angaja un fel de dialog cu conștiința omului, adaugă **Viorel Grovu,** maistru principal în aceeași secție. E important ca la sfîrșitul fiecărei zile, fiecare să fie mulțumit cu ceea ce a făcut. Dacă omul are suflet pentru fabrică, simte ceva din aceste discuții, au un efect asupra lui". Pe Viorel Grovu l-a adus la Mîrșa dragostea, de locuirile natale (meseria o începuse în 1960 la „Steagul roșu" Brașov) și prestigiul fabricii din Mîrșa. „Aici e una din cele mai serioase școli de constructori de mașini. Nu mă mai atrage viața de oraș. Am trei copii, locuim aici într-un apartament de 4 camere și nu intenționez să-i orientez în alte părți; e de lucru destul și aici".

Alexandru Necsulescu, șeful secției 910, este la Mîrșa din 1957 („sînt cel mai vechi, în afară de pensionari"). Stătinean de baștină, a deștelenit la Mîrșa terenul multor generații de tineri muncitori. A pus suflet în tot ceea ce a făcut, în afara și înăuntrul uzinei, de la amprenta de profesionalism și hărnicie pe care a imprimat-o în toate secțiile prin care a trecut, la pasiunea cu care s-a ocupat de activitatea culturală sau de amenajarea sălii de sport. Pentru asta, o vreme a și plătit un preț scump — sănătatea — dar conducerea întreprinderii s-a ocupat personal de revenirea sa în prima linie a muncii. A renunțat fără regrete la șansa de a lucra în altă parte: „Nu mi-a plăcut Bucureștiul. Soacră-mea e tot acolo", și tot acolo îi este și copilul, student la metalurgie, dar Mîrșa îl așteaptă după absolvire.

Oful cel mare al veteranilor fabricii îl constituie situația tinerilor muncitori, absolvenți a zece clase. Ei n-au posibilitatea să lucreze efectiv deoarece nici experiența nu le permite să stăpînească utilaje de mare complexitate și nici muncitorii nu pot renunța la sarcinile lor în favoarea unor copii ce pot să compromită o piesă sau o instalație. În plus, acești tineri sînt retribuiți din munca lor, așa puțină cîtă este, ajungînd la sume derizorii (80 de lei pe lună). Ar trebui, zic cei vîrstnici, cel puțin două lucruri: să se găsească soluții pentru aducerea lor la un nivel de pregătire care să le permită asumarea unor sarcini de producție concrete și semnificative, că nimeni nu s-a născut gata învățat nici la Mîrșa, și, în al doilea rînd, cel puțin 90 de zile pe an să fie retribuiți din alte fonduri, pentru a le crea sentimentul utilității, al recunoașterii muncii lor, sentimentul apartenenței afective și efective la această întreprindere.

Pagini realizate de OCTAVIAN ȘTIREANU

Fotografii de FRED NUSS

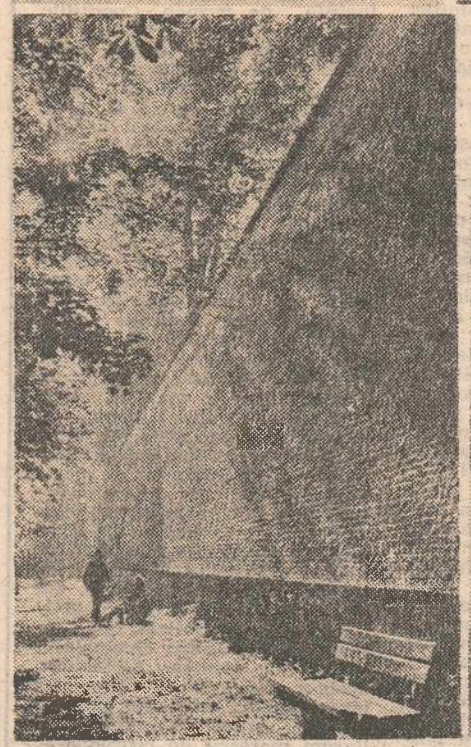

Străveche așezare a meșteșugului și spiritualității românești, Sibiul de astăzi își înglobează mărturiile trecutului său majestuos ca veritabile „structuri de rezistență" ale edificiului de cultură și civilizație pe care și-l făurește sistematic, cu artă și meșteșug în noile ritmuri ale devenirii socialiste. Consacrat de secole ca exemplu de urbanitate și focar de civilizație industrială, orașul de pe Cibin își extrapolează consecvent virtuțile tradiționale în noile cadre istorice, pe noile coordonate ale racordării sale la transformările adînci ce se petrec în viața și în peisajul întregii țări. Evoluția, progresul își au, desigur, propriile lor legi, general valabile, dar în cazul Sibiului ele sînt cu atît mai evidente cu cît mai clar este „punctul de plecare". Acesta este plasat de conștiința oamenilor de aici undeva, în trecut, dar mereu actualizat, într-un plan de afectivitate și mîndrie secretă, de probele vii, durabile pe care locuitorii le reunesc și le denumesc simplu — „Sibiul Vechi". Piața Aurarilor, strada Movilei, Pasajul Scărilor, Podul Mincinoșilor, „Butoiul de Aur", ceasul din turn casele cu ochi în acoperișuri — toate acestea n-au rămas însă izolate într-un muzeu sui generis, ci constituie pandantul nostalgic dar numai complementar, pitoresc dar și activ, istoric dar perfect integrat actualității, al unei urbe ce trăiește în plenitudinea sa o intensă stare de înnoire.

Originalitatea Sibiului o poate conferi, e adevărat, și forța de sugestie poetică pe care o emană temeiurile de civilizație implantate aici de secole, dar ea e dată mai ales de forța de creație pe care sibienii au încorporat-o în viața, cultura și civilizația pe care și le-au făurit peste aceste temeiuri. E un oraș în care, ca-n versurile lui Radu Stanca, se poate intra pe poarta poeziei („Intru-n Sibiu domol, ca-ntr-o poveste, / În care port viziera peste față. / În jur văd numai porți și-n porți ferestre, / Iar în ferestre ochi care mă-ngheață. // Stradelele mă-nghit dinte-una-ntr-alta, / Iar scările mă urcă și coboară / De nu mai știu, biserica e-n balta / Cerului larg sau ceru-n ea scoboară. // Intru-n Sibiu, cum intră-n ceață luna, / Mai mult alunecînd decît cu pasul / Și-n liniștea ce-nchide-n ea furtuna / Ascult cum bate-n turnul străniu ceasul"), dar din care se iese în mod sigur pe ceea făurită din arta și meseriile unei urbe conectate la înalta tensiune a modernității.

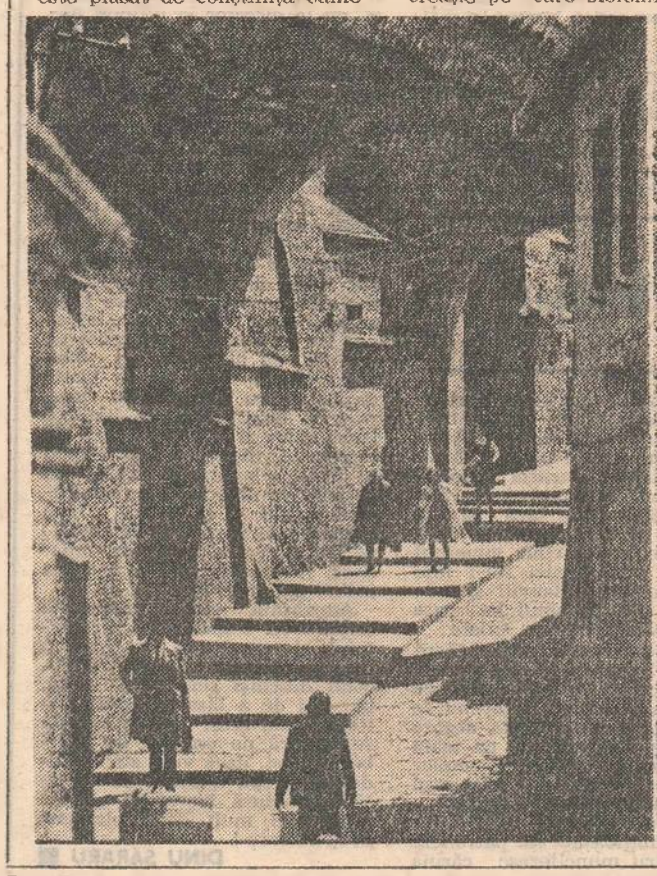

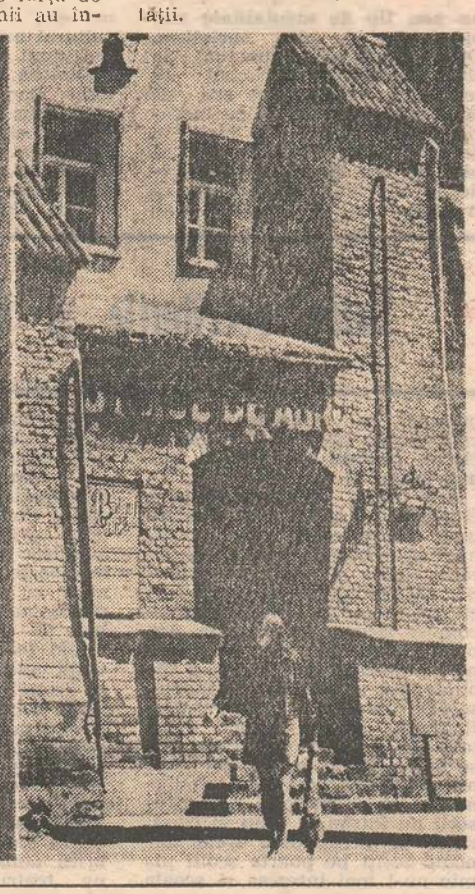

Din Ruşeţu, despre oi

Staţiunea de cercetare şi producţie pentru creşterea ovinelor de la Ruşeţu, judeţul Buzău, face chiar asta, adică cercetare şi producţie în materie de oi, avînd însă şi o redutabilă, peste 10 000 de capete, fermă de porci. Legat de asta, directorul de azi al unităţii, doctorul Dragoş Barbu, îmi povestea că, la venirea sa la Ruşeţu, în 1977, i s-a cerut, dat fiind profilul staţiunii, să renunţe imediat la porci. M-am luptat să-i păstrez, a continuat, ferma respectivă fiind o realitate, pe care se cuvenea s-o perfecţionez, nu s-o strîc, de stricat fiind, nu-i aşa ?, foarte uşor. De atunci, de la acea luptă mi-au ieşit vorbe că sînt încăpăţînat. Acum, cînd şi rezultatele la porcine sînt deosebite, mă felicită toţi, chiar şi aceia care mă somau cu 8 ani în urmă !

Staţiunea nu-i nouă, înfiinţată în 1919, dar despre ea se aude, pe plan naţional şi nu numai, de vreun deceniu, cam de cînd a ieşit, cum explică doctorul Barbu, din umbra suratei de la Palas, celebră graţie merinosului. Celebritatea aceea era resimţită la Ruşeţu ca o povară, pe care, abia numit director, la nici 40 de ani, Dragoş Barbu a decis, din prima zi, s-o spulbere. Poate pentru că, venind la Ruşeţu se întorcea de fapt acasă, fiind buzoian. Poate pentru că, sosind aici chiar de la Palas, adică ştiind ce şi cum, şi-a propus să arate cît poate. Greu de precizat acum, după atîţia ani. Cert e că neastîmpărul şi energia debordantă a proaspătului director i-au băgat pe mulţi în sperieţi şi, în scurt timp, la staţiune s-au eliberat, în cercetare, 9 posturi din 10 ! Toţi au invocat, la plecare, distanţa mare de oraş, 45 de kilometri pînă la Buzău, vicisitudinile vieţii în izolare, unde numai televizorul îţi poate îndulci serile, dar treburile trebuie să fi stat şi altfel. Noul director nu închidea ochii, ei îi ţinea mereu deschişi şi, fiind el primul din zori şi pînă noaptea tîrziu, nu accepta jumătăţi de măsură. Cercetarea însă era în curs, avansată. Dragoş Barbu n-a pretins şi nu pretinde c-a început-o, zice doar c-a preluat-o şi dezvoltat-o, aşa că era nevoie şi de oameni, ba încă din cei buni, care să tragă şi să nu facă fasoane. În cîteva luni, s-au adunat, pe rînd, Soţii Năstase, Lucreţia medic veterinar, Teodor inginer, şef de fermă, Soţii Creţu, Lida şi Marin, ambii doctori, ea în cercetare, el şef de fermă, Clementa şi Emilian Măruţă, de asemenea medici veterinari ş.a., oameni minunaţi, împărţiţi între cercetare şi producţie, muncind bine şi, ca o consecinţă logică, cîştigînd bine. Cît ?, am întrebat, dar nu mi s-a răspuns direct. La noi, l-am auzit pe director, nici un cioban n-a luat, în 1984, sub 4 mii pe lună Lazăr Pastor, Gheorghe Stoica, Constantin Căpăţînă sau Mihai Marin cîştigînd chiar mai mult !

Ce vrea să însemne, la Ruşeţu, cercetarea ? În două vorbe, se caută, şi se găseşte, ameliorarea raselor de oi, treabă dificilă, genetica fiind o disciplină ce pare să deţină încă multe secrete. Am înţeles, spre a intra direct în subiect, că oaia de Ruşeţu, numită Ruşeţu 1, întruneşte condiţiile pentru a fi declarată, după merinosul de la Palas, a doua rasă autohtonă. Dacă acest lucru încă nu s-a produs, de vină par să fie hîrtiile care au rămas în urma realităţii. Ruşeţu 1 poate fi văzută cu ochiul liber, nu doar aici, ci şi în multe alte locuri din ţară, dintr-un motiv simplu : pentru că există ! Ea s-a născut din ameliorarea ţigaiei cu două rase de import, rezultînd o oaie nu numai rezistentă, perfect adaptată la climatul colinar, ci şi capabilă să dea pînă la 8 kilograme de lînă (faţă de 1,5—2 al ţigaiei !) şi pînă la 70 de litri de lapte marfă ! Lui Ruşeţu 1 i-a urmat, ghiciţi ?, Ruşeţu 2, un merinos, adică o oaie pentru lînă, programul respectiv fiind, la nivel naţional, prioritar. În staţiune se obţin, în mod curent, 10—11 kilograme de lînă fină, iar un lot de berbeci, cît nişte buldozere, se remarcă prin producţii anuale de peste 20 de kilograme ! Lînă fină, mătăsoasă, cu firul cît mai lung şi cît mai alb, visul doctorului Barbu, fiind ca, în 10 ani, să facă o populaţie de merinos din Ruşeţu 2 care să concureze, fără complexe, cu merinosul de Palas. Numărătoarea însă nu s-a oprit la 2. Ruşeţu 3 e o rasă de carne, sporul zilnic depăşind 300 de grame în condiţii de îngrăşare intensivă. Realizată, mi s-a atras atenţia, cu tot mai puţine concentrate, ci prin intermediul ierbii, al grosierelor, al vrejurilor etc., oaia fiind, se ştie, un animal nepretenţios. Notez : am căutat să ne opunem, pe toate căile, tendinţei de a transforma oaia, care e rumegător, într-un omnivor, cheltuind pe concentrate, adică dînd pe pere ce luăm pe mere ! Într-o bună zi, cei din Ruşeţu şi-au făcut socoteala că toate rasele lor sînt numerotate şi că nici una nu se numeşte, simplu, Ruşeţu ! Cum lucrau la o oaie specializată pe lapte, din care au şi obţinut primele exemplare, plecînd tot de la ţigaie, i-au zis ei Ruşeţu, performanţele acestei rase fiind, după aprecierile de regulă zgîrcite ale doctorului Barbu, excepţionale, Adică 300 de litri de lapte la o perioadă de lactaţie ce nu trece, în mod obişnuit, de 220 de zile !

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

La Ruşeţu, m-am lămurit, cercetarea şi producţia merg mînă-n mînă şi nu o dată se suprapun. Modelele experimentale se aplică în fermele pilot, ficcare cu cîte 3 000—4 000 de oi, şi nu puţine sînt cazurile cînd lucrul concret, în saivan, luminează calea cercetării, oferind cele mai nimerite soluţii. Nu e uşor, firească, dar boieria, vorba doctorului Barbu, nu duce la nimic bun şi, în orice caz, nu umple buzunarele ! Deşi procesele de producţie, sînt, în majoritate, mecanizate, cercetătorii pun mîna, adapă şi curăţă, fără să le cadă rangul. Ei se scoală, invariabil, la 5 şi, înainte de a se apleca peste microscoape, dau o raită pe la ferme. De-aia şi cîştigă bine, avînd tot ce le trebuie, maşini şi aşa mai departe, pentru că muncesc bine, de luni pînă luni, pentru că, poveste cunoscută, oile nu au nici duminici, nici zile de sărbătoare. Tot aşa se explică, prin seriozitate şi ritm, faptul că de pe cele o mie de hectare cu porumb (dintr-o suprafaţă arabilă dublă) staţiunea culege, în ficcare toamnă, cît să-şi umple hambarul, cam 6 tone la hectar, cu toate că terenul e arid şi nu-s irigaţii.

Cînd a venit aici, în 1977, doctorului Barbu i s-a zis că va rămîne un an. Acum e convins că promisiunea aceea a fost uitată, nici n-ar vrea să fie altfel, şi că de la Ruşeţu va ieşi, cînd va veni vremea, la pensie. Asta ar urma să se întîmple exact în anul 2000.

OVIDIU IOANIŢOAIA

3 specialişti ai pămîntului faţă în faţă cu pămîntul şi cu ei înşişi

În Vrancea, ca mai pretutindeni, zile de încercare pentru viaţa pămîntului. Zile de aprigă trudă, zile fără nopţi în tranşeele bătăliei cu seceta. Zile în care judecata lucidă a situaţiilor grele şi intervenţia promptă şi eficace, neodihna sforţărilor pentru asigurarea recoltei, pentru înfăptuirea marilor sarcini puse în faţa agriculturii de Congresul al XIII-lea, de secretarul general al partidului, îşi dublează preţul, ca înalt examen al vredniciei omului, al conştiinţei lui.

Interlocutorii noştri din această pagină — ing. Ion Davidoiu, preşedintele C.A.P. Timboeşti, ing. Alexandru Buleu, directorul I.A.S. Odobeşti, dr. Ionel Constandache, directorul Staţiunii de cercetare şi producţie pentru creşterea porcinelor-Focşani — fac parte dintre specialiştii care, angajaţi cu întreaga lor fiinţă în bătălia acestor zile, cu fronturile ei atît de vaste şi de fierbinţi — agricultură, viticultură, zootehnie —, au un cuvînt important de spus în cucerirea victoriei.

Le-am adresat următoarele întrebări :

1. Cum ripostaţi la asaltul acestui an agricol dificil ?
2. De unde — în această luptă — v-aţi despărţit de vechi şi pînă unde aţi ajuns în nou ?
3. Ce-ar mai fi de făcut, pentru succesul bătăliilor anului ?

Transcriem răspunsurile.

Ing. ION DAVIDOIU :

„O bătălie disperată nu e o fericire !"

1. Nu-i prima oară cînd ne luptăm cu seceta. Avem în privinţa asta o prea veche experienţă, care-i chiar viaţa noastră. Rezumată, ea sună simplu : nu poţi fugi din calea secetei. Nu poţi lua pămîntul în spate, ca să-l duci în nu ştiu ce loc ferit şi fericit. Trebuie deci să te baţi. Să te baţi pentru ce-i al tău. Şi să te baţi nu oricum, nu disperat, nu anapoda. O bătălie disperată, adică improvizată în funcţie de o întîmplare sau alta, de un necaz sau altul, nu e o fericire, dimpotrivă. În calitate de conducător, învrednicit de oameni cu răspunderea asta, prefer o bătălie organizată, o bătălie, cum s-ar spune, cu lecţia de strategie şi de tactică învăţată pe dinafară. Ce-am făcut noi aici, la Timboeşti ? Ne-am străduit ca toată avuţia noastră, cele 400 de hectare cu grîu, cele 353 cu porumb, cele 138 cu floarea-soarelui şi cele 800 cu viţă de vie, să fie cuprinsă într-un sistem de fertilizare care să prevină surprizele vremii. Un sistem în care ordinea de bătaie, priorităţile, locurile cu cele mai multe probleme (la ceasul de faţă, cele cu deficit de umiditate) să fie precis stabilite, distribuite pe echipe, cu termene stricte de lucru şi cu raza atenţiei împărţită pe fiecare plantă în parte. Rezultatele, cel puţin pînă acum, sînt bune. Grîul, dacă mergeţi cu mine pe cîmp, o să vedeţi cît de frumos este. Nu disperăm (v-am spus că în lupta noastră disperarea n-are ce căuta) nici la celelalte culturi.

2. 3. Noul, în cazul de faţă, a însemnat efortul de adaptare rapidă, în pas cu vremea (sau cu un pas înaintea ei !), la metode, tehnici, tehnologii cerute de situaţia specială a acestui an „cu probleme". Să luăm, de pildă, porumbul. L-am pregătit din timp pentru lupta cu seceta, l-am semănat în densităţi de 55 000—60 000 de plante la hectar, l-am îngrăşat în sistem fazial, iar acum, punînd „noul" în cui, ne-am întors la bătrîneasca noastră sapă, îl prăşim cu răbdare pe toată întinderea. „Noul" în agricultură înseamnă, cred eu, să ţii cont în permanenţă de faptul că, în raporturile cu natura, nu poţi să ceri fără ca mai întîi să dai. Dacă-i iei pămîntului şapte piei, fără să-ţi pese, pămîntul ăsta, cît e el de răbdător şi de bun, devine pînă la urmă indiferent, uituc, zgîrcit, ignorîndu-şi îndatoririle, ca şi un om pe care l-ai hrănit numai cu amăgiri. Noi îi dăm pămîntului tot ce putem, îi dăm îngrăşăminte, îi dăm tot felul de stimulente, îi dăm mai ales munca noastră. Acum, ca peste tot, îi dăm apă. O ducem în cîmp cu cisternele, o ducem şi cu butoaiele, în căruţe trase de cai. Am mobilizat vreo 650 de atelaje cu cai, o armată ! Am captat şi un pîrîu, pîrîul Slimnicului, l-am pus şi pe el la treabă, şi, una peste alta, putem zice că nu e plantă care să nu-şi primească porţia ei de apă ; ce-i drept, drămuită strict, ca şi porţia ostaşului în război, dar de-ajuns ca s-o ţină teafără în războiul cu seceta. O să mă întrebaţi cît ne costă războiul ăsta. Costă. Un război costă, se ştie, înghite şi eforturi mai multe, şi fonduri mai mari decît munca în vreme de pace. Noi ne-am străduit să nu ne cruţăm eforturile, să cruţăm numai fondurile. Captarea Slimnicului am făcut-o cu mîinile noastre şi cu materialele noastre. Pămîntul nostru nu-i de Bărăgan, e mai sărac, deci trebuie să socotim cu scumpătate fiecare bănuţ. Încă mai folosim utilaje pe care alţii, de mult, le-ar fi casat, şi scoatem cu ele recolte bune. Nea Ştefan Guţu, om de 73 de ani, încă se chinuieşte, în vie, cu un tractor de tip „Kirov", o piesă de muzeu, dar care merge, merge chiar bine. Nea Guţu ăsta ar merita un trofeu naţional al tehnicii. Avem mulţi oameni de vîrsta lui. Ilinca Chieveanu, Radu Anasache, Dumitru Ţigănuş au în jur de 80 de ani, dar încă trudesc, îi găsiţi în hala „şcolii de viţă" a C.A.P.-ului nostru, unde altoiesc în fiecare primăvară milioane de plante de diferite soiuri. Deci la întrebarea dv. despre ce ar mai fi de făcut pentru ca lucrurile să meargă bine — eu cred că v-am răspuns. Asta-i de făcut, să muncim cît ne ţin puterile pentru pîinea ţării.

Ing. ALEXANDRU BULEU :

„Să nu confundăm «vechiul» cu tradiţia"

1. Am trecut printr-o iarnă grea. Cu geruri mari şi cu zăpezi şi mai mari. În podgoria noastră, stratul de nea a trecut de 50 de centimetri. Sînt aici de 40 de ani, dar astfel de ierni n-am prea văzut. Nici temperaturi ca acum, de 33—34 de grade ! Cum ripostăm ? Dacă v-aş răspunde pe larg, ar însemna să vă ţin lîngă mine o noapte. Gîndiţi-vă, avem peste 2 000 de hectare de vie, asta înseamnă vreo opt milioane de butuci. Opt milioane de suflete care trebuie, zi de zi, întrebate, cercetate, iscodite, vegheate, compătimite pentru tot ce îndură şi au îndurat. Şi mai ales ajutate. Asta cere din partea noastră, e lesne de înţeles, şi ştiinţă, şi iscusinţă, şi dragoste. Multă dragoste, multă înţelegere pentru suferinţele plantelor. Viticultorii noştri s-au îmbolnăvit de reumatism odată cu corzile îngheţate de viţă, acum rabdă insolaţie odată cu frunzele arse de soare. Dv. nu sînteţi de meserie, deci n-o să vă explic ce tehnologii am folosit în lupta pentru salvarea podgoriei. Vreţi totuşi măcar un exemplu, da ? Ei bine, atunci notaţi : între altele, ne-am îngrijit de înrodnicirea pămîntului, de sporirea cantităţii de humus. Am semănat în vie lupin, un fel de plantă leguminoasă, amară la gust, necomestibilă (o plac doar peştii, dar noi peşti n-avem...), care, virită în pămînt cu discul atunci cînd dă floare, sporeşte humusul. Mă tem că metoda asta n-o să le placă unor specialişti. De regulă, specialiştii staţiunilor de cercetări viticole ne propun nu lupin, ci gunoi de graid. Nu ducem lipsă de gunoi de graid, dar ni se pare mai firesc (experienţa ne-a învăţat aşa) să-l dăm nu la vie, unde merge lupinul, ci la grîu şi la porumb. Dar cu asta am intrat în zona întrebării dv. privitoare la „vechi" şi la „nou".

2. Să nu confundăm „vechiul" cu tradiţia, cu experienţele şi cu învăţăturile ei ! Daţi-mi voie, înainte de a apela la exemple care să-mi întărească spusele, să vă amintesc că aici, la Odobeşti, vă aflaţi pe teritoriul unei străvechi şi faimoase tradiţii a viei şi vinului. Cantemir aşază vinul de Odobeşti imediat după cel de Cotnari şi de Huşi. „Galbena de Odobeşti", cel puţin, e vestită, făcea furori peste ţări şi mări încă din anii 1850—1860. În epocă, Odobeştiul era singurul oraş de pe continent în care se făcea cură de struguri. Veneau musafiri din toată Europa, plini de bani şi de beteşuguri, făceau cura şi plecau, uşuraţi şi de bani, şi de beteşuguri. Din păcate, unele cuceriri ale acestei tradiţii s-au subţiat, altele chiar s-au pierdut. Pierderile au început chiar cu „Galbena", cu prestigiul ei. „Galbena" noastră în amestec cu „Sauvignon"-ul dă un vin mai slab, mai „băubil". Nu un vin de beţie, ci de chef. E un vin, cum se zice, bun la un pahar de vorbă. Un vin care, după cum afirmă nişte vechi şi iluştri cunoscători, nu numai că nu tulbură minţile, dar, dimpotrivă, potenţează percepţia lucrurilor, scurtînd drumul spre înţelesuri, iar în unele cazuri favorizează chiar cugetarea şi elevaţia. Omul care nu cugetă atunci cînd gustă din pahar, zic aceiaşi cunoscători, nu cugetă niciodată, ceea ce înseamnă că paharul cu preţiosul nectar a fost zvîrlit în deşert. Iertaţi-mă, m-am lungit. Ce voiam să vă spun ? Că preferinţa, care astăzi atinge pragul exclusivismului, pentru vinuri tari, gen Tîrnave (inclusiv pentru vinurile a căror „tărie" e rezultatul unor dubioase combinaţii chimice), nu mi se pare compatibilă cu un teritoriu în care cugetarea este o instituţie veche, ca şi instituţia vinului, corolară ei. Asta, pe de o parte. Pe de alta, un anume patos grăbit al eradicării „vechiului" doar fiindcă-i „vechi" ne-a silit la măsuri care, şi ele, echivalează cu nişte pierderi. Ne-a făcut să plantăm vii la ses, în plin imperiu al brumelor. Ne-a făcut să renunţăm la îngroparea viei, adică la protejarea ei împotriva gerurilor, în zonele în care o astfel de veche înţelepciune se dovedeşte încă stringentă. Ne-a făcut, în materie de mecanizare, să optăm deseori pentru utilaje nepotrivite cu gîngăşia viei, să croim, cum s-ar zice, capul după căciulă, adică via după tractor, nu tractorul după vie. Aceeaşi optică, nefastă mai ales în planul calitativ, a dus la înlocuirea budanului şi butoiului cu recipientul de sticlă, în care duhul pădurilor de struguri geme şi se sufocă, lipsit de aer, de oxigen. Am renunţat şi la vechile hrube subpămîntene, în care vinul se păstra la temperaturi constante, de 7—8 grade, conservîndu-şi intacte aroma, ispita, dulceaţa. Cred că anul agricol pe care-l străbatem, cu încercările lui, ne va ajuta să reconsiderăm şi ştiinţa noastră despre vie şi vin.

3. Mi-aş îngădui să duc întrebarea dv. mai departe. Adică aş întreba, în locul dv., ce-ar fi de făcut ca să avem specialişti de mare clasă ai viei şi vinului. Fără ei, orice alte măsuri rămîn poezie. Dar în condiţia în care la liceul din Odobeşti (care nu-i patronat, cum cred că ar fi firesc, de I.A.S.-ul nostru) învăţarea viticulturii se limitează la o oră pe săptămînă, ce v-aş putea răspunde ?

Dr. IONEL CONSTANDACHE :

„Cel mai greu e să te mentii fruntaş"

1.2.3. Staţiunea noastră e tînără. A fost construită între anii 1972 şi 1973, iar din 1974 a început să fie populată cu material de prăsilă. O tehnică modernă şi un personal de înaltă calificare ne permit însă să facem faţă oricăror sarcini şi oricăror împrejurări. O dovadă este şi faptul că la cinci indicatori sintetici (producţia totală de spor, carne livrată la fondul de stat, producţia marfă, producţia globală şi beneficii) am îndeplinit cincinalul cu opt luni înainte de termen. Condiţiile climatice vitrege ale acestui an ne-au afectat şi pe noi, deşi, evident, nu în măsura în care i-au covîrşit pe truditorii griului sau ai viţei de vie. O să vă vorbesc şi despre acest aspect, dar, cu voia dv., întîi v-aş prezenta unitatea noastră şi sarcinile care îi stau în faţă. Aceste sarcini au căpătat o relevanţă deosebită în aprilie 1981, cînd am avut onoarea de a-l primi în mijlocul nostru pe secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Am primit atunci indicaţii care, pentru noi, cei 200 de specialişti şi lucrători ai staţiunii, s-au constituit într-un program de activitate de maximă claritate şi cu îndubitabili sorţi de izbîndă. Pe toate palierele muncii noastre, de la laboratoarele de cercetare (laborator de genetică şi ameliorare; laborator de producţie, laborator de tehnologie) şi pînă la halele din care livrăm anual cîte 14 000—15 000 vieruşi şi scrofiţe, pe lîngă carne şi preparate din carne, s-a instaurat un spirit de competiţie ce s-a materializat, între altele, în îndeplinirea cincinalului înainte de termen. Aţi dedus, desigur, din cele ce v-am spus pînă acum, care este profilul unităţii noastre : producem şi livrăm material de reproducţie, necesar complexelor de îngrăşare a porcilor din toată ţara. Factorul calitativ înseamnă pentru noi, cum e lesne de observat, factorul-cheie. Sîntem datori să livrăm material cu fond genetic superior, sau hai să-i zicem (nu ne temem de cuvînt) cu un potenţial biologic caracterizat prin performanţe. Livrăm trei rase de animale : Landrace, Yorkshire şi Marele Alb, numai exemplare unul şi unul. Am obţinut nuclee de scroafe superprolifice, cu cîte 22 de purcei la fiecare fătare, şi aceasta în condiţia furajării obişnuite, medii. Cu consumuri de furaje concentrate reduse

(Continuare în pagina 15)

ILIE PURCARU ■

Opinia unui alegător

Între retribuţie şi angajare

Observ de mai multă vreme cu o uimire indignată care m-a şi dus la însemnarea de faţă, dacă nu proliferarea, în orice caz prezenţa deloc singulară a unei mentalităţi cel puţin demnă de a fi pusă în discuţie prin caracterul ei indiscutabil păgubitor şi, pînă la urmă, dacă tot ne hotărîm să spunem lucrurilor pe nume, amoral.

Oameni întregi, cum se spune, majori, maturi, cu meserie stăpînită cu pricepere, bine retribuiţi pentru ce au de făcut sau retribuiţi conform legilor, îşi fac „datoria" cu o grijă meschină să nu cumva să-şi „depăşească atribuţiile" ce seamănă foarte bine cu indiferenţa, cu egoismul conservatorismului cel mai cras, cu evitarea angajării, cu lipsa bucuriei şi pasiunii de a trăi viaţa din plin şi mai ales responsabil.

Cum să înţeleg altfel împrejurarea în care un inginer agronom uită să se bată pentru ca porumbul strîns chiar de el în pătuiage să fie acoperit la timp pentru a fi ferit de intemperii, mulţumindu-se să se justifice cu cîteva adrese la care nu i s-a răspuns de către alţi „tovarăşi de lipsă de răspundere şi indiferentism "?!

Cum să numesc eu aici liniştea cu care un director de şcoală vede bine că prin acoperişul unei clase a început să plouă şi el se simte foarte împăcat că i-a spus primarului, considerînd că datoria lui s-a sfîrşit odată cu această sesizare ? !

Cum să justific eu buna dispoziţie cu care îşi bea dimineaţa cafeaua un primar de tîrg cînd ştie că tarabele pieţei urbei sale se scorojesc goale în soarele primăverii şi verii ? !

La toţi vei întîlni acte justificative, adrese, trimiteri la convorbiri telefonice şi chiar o anume oboseală venind, chipurile, din faptul că au mers pînă acolo încît au trecut şi peste ce era în datoria lor firească, adică datoria pentru care sînt retribuiţi. Nu neg, doamne fereşte, faptul că o îndeplinire exemplară, din partea tuturor, a obligaţiilor asumate şi retribuite ar conduce la evitarea aşa zisei „depăşiri a atribuţiilor", dar nici nu pot accepta un răspuns de tipul : „Domnule, datoria mea se întinde pînă aici, pînă aici sînt eu plătit, ce se întîmplă mai departe nu mă interesează, mă depăşeşte", răspuns acuzînd, cum spuneam şi la început, o mentalitate absolut străină de o societate a răspunderii comune pentru tot şi pentru toate. Firesc, o astfel de răspundere nu presupune devălmăşia, însă nici izolarea indiferentă şi individualistă nu poate fi acceptată.

Mi-aş permite să văd în această mentalitate nefericită un nou tip de mentalitate mic burgheză în plin socialism. Omul nostru vine punctual la slujbă, pleacă exact cînd se termină programul, ce are de făcut face cu grijă şi cu meserie, însă nu se uită nici în dreapta, nici în stînga şi cînd iese pe uşa slujbei lui nu vede, şi nici nu vrea să vadă, că treptele scării s-au spart şi s-au prăbuşit, se enervează doar cînd e gata să-şi scrîntească piciorul, **piciorul lui, fiindcă numai atunci îl doare pe el !**

Am trecut de curînd prin cîteva sate aflate la poalele unor munţi vestiţi, sate de deal, nu foarte bogate, mai mult sărace, cîteva la rînd cu o situaţie economică asemănătoare şi cu un potenţial intelectual — cum se zice — asemănător. Am oprit intenţionat să văd căminele culturale, starea lor, a bibliotecilor, a şcolilor, a dispensarelor medicale. Diferenţele, flagrante acuzau tocmai mentalitatea de care vorbeam. Nu se putea spune, în cazurile care mi-au stîrnit literalmente indignarea, că învăţătorii şi profesorii nu intrau la timp în clasă, că nu-şi făceau bine orele, dar odată ieşiţi pe poarta şcolii nimic nu-i mai interesa şi şcoala nu era o oglindă şi căminul cultural nu era o lumină şi mai nici unul din ei nu ştia unde e biblioteca şi cine o are în custodie. Pentru cît sînt plătit — mi-a spus unul din ei — îmi fac datoria, şi m-am îngrozit. Cu o asemenea mentalitate e greu, e imposibil să faci, în socialism, o educaţie sănătoasă tinerei generaţii. Un medic veterinar din Bucovina, am mai scris, a organizat pentru ţărani o autentică universitate ţărănească şi datoria pentru care e plătit e foarte departe de o astfel de obligaţie. Sînt, am mai spus, fiul unui învăţător de ţară şi îmi amintesc că în timpuri nu grele, foarte grele, cînd guvernul aflat la putere nici nu-i mai plătea pe bieţii dascăli şi de luni de zile, în satul în care m-am format ca om, exista o viaţă culturală şi o viaţă a cărţii ce ar trebui să pună pe gînduri mulţi confraţi de azi ai celor ce considerau că datoria lor nu se opreşte la lecţia corectă despre cartof şi organizau cu toată şcoala un lot agricol exemplar unde se învăţa şi respectul muncii şi meseria de ţăran !

Am fost de curînd într-o fabrică ambiţioasă să patroneze un teatru muncitoresc căruia i-a şi creat condiţii de invidiat şi, de la director la ultimul angajat, toată lumea se considera mîndră de a se justifica şi prin spectacolele trupei de amatori şi, evident, m-am interesat „cum stau cu planul", obsedat de amarul anecdotei cu şcolarul care vine acasă cu trei la matematică, dar cu zece la muzică, încît tatăl, amărît, abia izbuteşte să îngîne : — „Mai şi cînţi, nemernicule !" Teatrul lor nu era o tichie de mărgăritar pe capul unui chel ci chiar expresia fidelă a unei concepţii superioare care îi condusese şi la reale succese profesionale. Întregul lor univers era guvernat de dorinţa, de pasiunea, de convingerea că viaţa nu se poate desfăşura cu adevărat şi cuceritor şi nobil doar în limitele funcţionăreşti ale unui stat de retribuţie. Sigur, e mai comod să trăieşti la nivelul strict al obligaţiilor imediate, cu mulţumirea mică şi meschină, bine blindată de justificări birocratice, pe care ţi-o poate da, liniştitor, răspunsul : „Pînă aici s-a întins plapuma mea".

Adevărata viaţă presupune implicarea responsabilă în virtejul ei, asumarea curajoasă a destinului lumii în care trăieşti, ochii deschişi senini şi lucizi, bucuria de a lăsa pe urma ta infinit mai mult decît o corectă semnătură pe un stat de retribuţie, deşi, dacă vom sta să judecăm drept, o astfel de corectă semnătură înseamnă şi ea mult mai mult decît plapuma acoperitoare !

DINU SĂRARU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Paul Everac:

„În artă trebuie să mergi pe tot sau pe nimic"

— Iată că vreau să stau de vorbă cu dumneavoastră, Paul Everac, și îmi dau seama că știu foarte puține despre dramaturgul care sînteți. Niciodată n-ați făcut mărturisiri despre copilărie, anii de studii, despre tinerețe. Ce anume scriați atunci?

— Am reprezentat mai demult la Podul Dîmboviței (Argeș) într-un teatru anume creat, într-o ripă, și cu o asistență de oameni de teatru, o piesă să-i zicem de cenaclu, numită **Robinson** și scrisă în 1948, adică la vîrsta de 24 ani, la Arad, unde mă găseam după absolvirea Facultății de drept. Piesa e un poem dramatic în versuri. Ea a fost „creată" în acest unic spectacol de actorul C. Dinulescu de la Teatrul Național din București, asistat de colegii săi Ovidiu Moldovan și Mihai Mălaimare, regizat de mine și sprijinit de un grup coral extras din corul „Madrigal" și condus de maestrul Marin Constantin, în luminile lui Titi Constantinescu. Această piesă se poate numi în activitatea mea literară **Opus nr. 1**, deși am mai schițat unele încercări și înainte. Am scris ulterior, pînă cînd să mă acreditez ca dramaturg, două **Ifigenii** (una în Aulis, alta în Tomis), cu **Oedip-tiran**, piese despre **Robespierre, Ioan Botezătorul** și **Cezar** (cum face orice începător). De asemenea, dramaturgie eseistică avînd ca titlu: **Noe și fiii săi** — o parabolă a direcțiilor de dezvoltare a omenirii, **Cămașa lui Heracle**, — o curbă a evoluției grupului pînă la extaz și îndărăt. **Țiucuță și Negul**, o aventură tragică în direcția descoperirii sensurilor vieții. Din acestea unele s-au reprezentat, altele sînt susceptibile de reprezentare. Înaintea debutului meu public cu **Poarta** (1959) am mai purtat vreo două piese pe la teatre **(Isabella, Camera oficială)** primind răspunsuri dubioase, de la „mai încearcă" pînă la „fă-te orice, negustor, măcelar, contabil, numai dramaturg nu, căci n-ai nici-o înclinare" (Teatrul Armatei). Chestiunea cu măcelarul poate merita s-o reții. Am reținut-o pe cealaltă cu contabilul, căci am profesat și această meserie.

Fotografie de VASILE BLENDEA ■

între alte cinci-șase. Pînă la urmă însă am eșuat tot în dramaturgie.

Adaug că, deși am licența, mi-am făcut totuși și liceul, la Arad, și am purtat cunună de premiant opt ani în șir, ceea ce e foarte onorabil pentru un franctiror literar.

— După părerea mea — care nu s-a născut acum cînd stăm de vorbă —, ați adus un spirit nou în teatrul contemporan. Mă voi referi mai încolo la acest spirit. Întrebarea este ce anume v-a nemulțumit în teatrul pe care îl citeați și îl ascultați și îl vedeați atunci cînd ați început să scrieți teatru?

— În 1948 nu scriam ca să combat vreun soi de teatru, ci ca să-mi exprim micile sau marile descoperiri despre lume și viață. Eram destul de orgolios ca să nu vreau să imit pe nimeni, nu destul de puternic ca să vreau să-i întrec pe toți. Mă băgam totuși în legendele clasice dintr-un alt unghi, să-i zicem raționalisto-materialist. **Robinson** era declarația eșecului spiritualismului. Celelalte erau o antrenare mai degrabă materialistă și pragmatică a lumii, cu regretul unor iluzii și idealisme depășite.

Cînd am apărut „în arenă" combăteam schematismul. Mi se părea că o revoluție nu trebuie să se contureze în clișee. Am tins totdeauna să fac **altfel**, să fiu credibil și firesc. Oi fi reușit?

— Chiar nu știți dacă ați reușit? Dar să continuăm. Este bine cunoscut că sînteți un spirit polemic. Această întrebare voiam s-o las mai la urmă, însă observ că-mi este necesară acum: ce părere aveți despre polemică, mai ales despre aceea care s-a ilustrat în anii din urmă în presa literară și nu numai?

— Sînt unii copii care bat alți copii, mai în joacă, mai de-a binelea. Nu trebuie încurajați să-și dea în cap pînă se lasă lați. Dar nici legați de mîini, — căci ce-ar fi un parc unde copiii nu se hîrjonesc, unde numai milițianul trece printre băncile liniștite? Și ce ar fi dacă părintele care vrea să potolească arțăgul năzbitiosului său pupil s-ar apuca să-l croiască cu sete peste bot, la rîndul său ca să astîmpere definitiv dihonia?

— Afirmînd mai înainte despre un spirit nou, v-aș întreba dacă este premeditată, în cazul dumneavoastră, relația dintre tonul dramatic și caracterul eseistic al teatrului pe care îl scrieți?

— Nu știu dacă e „premeditată". Știu că e naturală.

— Adeseori am regretat că nu publicați cu o mai susținută frecvență eseuri. Această virtute a fost aspirată total de teatrul dumneavoastră?

— Sper. Eseul publicistic e, oricum, mai caduc decît opera de artă.

— S-a amintit într-un loc despre cerebralitatea textului la Paul Everac. Întrebarea este în ce măsură se instaurează o adecvare între cerebralitatea textului — acceptînd observația! — și tendința evidentă de a crea o epopee istorică?

— „Cerebral" am fost întotdeauna și toată evoluția mea a fost dominată de încercarea de a înțelege și de a ordona lumea. De aceea uneori tonul meu pare mai uscat, mai lipsit de pasionalitate în opera literară, nelăsat la dispoziția stărilor. Totuși, de sub această călăuzire atentă, răbufnesc uneori intemperanțe și bufeuri pasionale care cer un efort de ordonare și șlefuire aparte. Cele două piese scurte **Urme pe zăpadă** și **Iancu la Hălmagiu** sînt scrise sub impulsuri emoționale directe, aș zice cu lacrimi. Cele din volumul **Viața lumii** sînt controlate de o așezare în pagină și de o subordonare parabolică strict cerebrală.

(Continuare în pag. 15)

VIRGIL SORIN ■

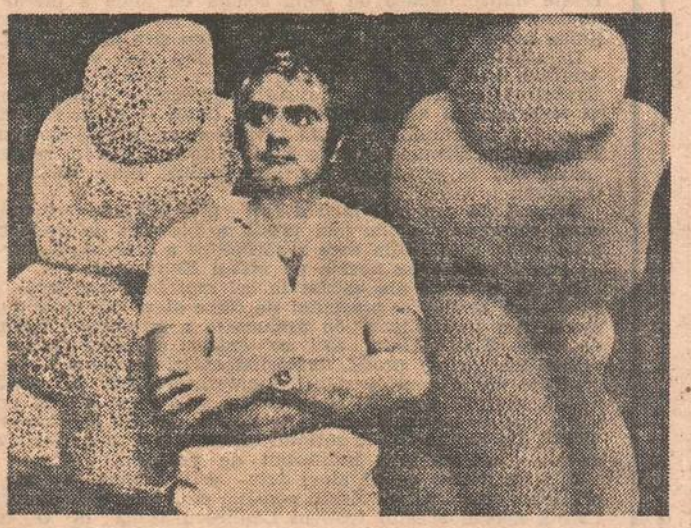

Lelia Drăgușin

Vecinul meu de dincolo de două tufe de ploaie de aur, una de liliac, un arbore de glicină și o perdea de viță de vie (tîrziu, toamna, amîndoi ne atîrnăm cu cerul gurii de triumful ei) e pictorul Nicolae Drăgușin. Deschid fereastra și-l strig. El, călare pe o buturugă de sticlă, pictează primăveri. Pe pînză, pe pereți, pe geamuri. Tablourile lui ard în răsărituri de lună pe cîmpuri de maci, de panselițe sau de crizanteme. La el, pînă și taina nopții, privită ca o veche renaștere a pămîntului, e galben-inflăcărată, amintind de mari bucăți de soare, imaginate ca bulgări de gheață luminați de ochi dogoritori și care plutesc printr-o lume de plase acvatice. Născut sub orizont melancolie, în mitologia cîmpiei, el își scaldă ochii numai în rouă culeasă de pe flori, culorile dăruindu-ni-le nouă. În marginea de lume pe care se chinuiește s-o răspîndească pe pămînt, tremură o fîntînă și un cal cu numele înrămat în calcedonia : Dormărunt.

Privindu-i stările de maci, devenim robii puterii pe care ne-o dăm singuri asupra nimănui.

Fănuș Neagu

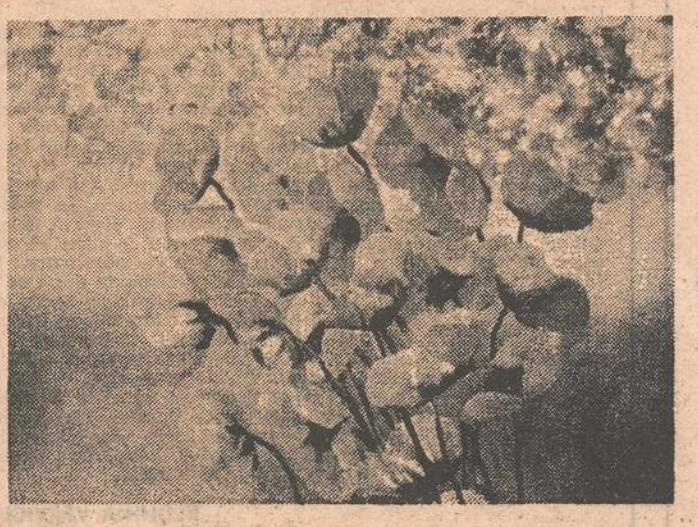

Eminescu

Rupte și roase de molii
șed cărțile pe raft
geamul e spart
rupte și roase de molii...

O masă ruptă
un sfeșnic fumegînd
stau martori
luptei temporare

În colț, întunecat
un tînăr
șoptește cu capul plecat

Încet, printre palmele lui
poezia — șuvoi
se strecoară...

ANDREEA MALVINA MAFTEI ■
clasa a IV-a

Programul Cenaclului Flacăra

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și Revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, răspunzînd invitației prietenilor săi, va fi prezent în localitățile :

vineri 31 mai — **Codlea**
sîmbătă 1 iunie — **Făgăraș**

Turneul în județul Hunedoara cuprinde :

duminică 2 iunie — **Costești (amfiteatrul natural), ora 13**
luni 3 iunie — **Călan**
marți 4 iunie — **Vulcan**
miercuri 5 iunie — **Lupeni**
joi 6 iunie — **Simeria**
vineri 7 iunie — **Hațeg**
sîmbătă 8 iunie — **Deva**

iar cel din județul Prahova :

luni 10 iunie — **Cîmpina**
marți 11 iunie — **Filipeștii de Pădure**
miercuri 12 iunie — **Vălenii de Munte**
joi 13 iunie — **Băicoi**
vineri 14 iunie — **Bușteni**
sîmbătă 15 iunie — **Ploiești**
duminică 16 iunie — **Sinaia**
luni 17 iunie — **Mizil**
marți 18 iunie — **Comarnic**
miercuri 19 iunie — **Valea Doftanei**
joi 20 iunie — **Mîneciu**

Cu excepția celui de la Costești, toate spectacolele vor avea loc de la ora 19, pe stadionul din localitate.

Sîmbătă 22 iunie Cenaclul Flacăra revine la Brașov.

Iubirea de frumos

Drum la Brăila

Nu-mi pot stăpîni bucuria de-a fi putut conferenția două zile la rînd în săli arhipline de elevi, profesori și intelectuali în acest oraș printre cele mai frumoase ca așezare din Europa. O colină pogorînd spre marele fluviu, iar dincolo în albastrul mistuitor convoiul domol al munților Măcinului.

Un sfert de milion de oameni locuiesc aici lîngă marele fluviu cu vuietul holdelor Bărăganului în spate în această cetate multimilenară de bună seamă de unde a plecat și unde s-a întors Panait Istrati de unde nu va pleca niciînd limba unică a scrisului lui Fănuș Neagu și-a atîtora încă.

De aici de la Brăila societatea Carpați în vremi grele trimitea bani și îmbrăcăminte pentru tinerii studioși din Transilvania. Adîncul patriotism al brăilenilor îl mărturisește și monumentul strămoșului nostru Latin Traian ridicat la începutul veacului din jertfa învățătorilor în acel duh sfînt sămănătorist propovăduit de Nicolae Iorga. Suntem semința latină aici la gurile de jos ale Dunării între Bizanț și Occident.

Drumul de acum al meu a fost prilejuit de chemarea casei corpului didactic mai precis a Liceului de prelucrare a lemnului din Brăila care a sărbătorit a treia oară într-un spectacol recital de poezie pe Mihai Eminescu.

Pot să spun că am asistat la cel mai bun spectacol din poezia lui Eminescu prezentat de către elevi din clase superioare din țară. Liceul de prelucrare a lemnului înființat de către Spiru Haret aici cu optzeci și patru de ani în urmă cu acest profil, numărînd astăzi aproape o mie de copii ce vor deveni lucrători, ingineri, maiștri în această nobilă meserie este astăzi în Brăila și o mare școală umanistă cum ar trebui să fie toate liceele noastre indiferent de profil. De Eminescu, de sufletul lui exprimat în cuvînt, avem nevoie vitală cu toții indiferent de profesie.

Iată că dintre acești elevi prin grija unor suflete de profesori adevărați de limbă română cum este aici Gheorghe Calotă nervul acestui festival Eminescu ajuns la o treia ediție sau profesoara Silvia Crișan de-o nesfîrșită modestie dimpreună cu înțelegerea și sprijinul celorlalți profesori, s-a putut ajunge la această sărbătoare a poeziei române ce nu trebuie să rămînă nepilduitoare și pentru alte licee chiar din Brăila cu o faimă mai mare dar osteneală în această privință mai modestă.

Obișnuiți cu munca în școala de meserii veniți de la țară mulți dintre ei trăind în internat într-o permanentă austeritate acești tineri și-au păstrat pînă acum acea neprihană a sufletului vitală pentru a putea pătrunde în sanctuarul versului eminescian. Am ascultat rostit de la Luceafărul ce s-ar putea filma să-l vadă toată țara așa cum s-a întîmplat cu Romeo și Julieta în Anglia jucată de copii la un moment dat neprofesioniști.

Oricum exemplul școlii de prelucrare a lemnului din Brăila trebuie urmat și de alte licee. Teatrul cel nou admirabil extins și renovat va putea găzdui și acest spectacol într-o seară pentru mai mulți.

Brăila este un oraș ce aduce în bugetul țării zeci de miliarde. Numai excavatorul românesc de renume mondial fabricat la Brăila cum am aflat din datele publicate în Analele orașului dăruite de jurnalistul cu suflet Candiano Priceputu este beneficiarul a aproape douăzeci de miliarde.

Nivelul de civilizație al unui popor fără cultură nu poate fi ridicat, zecile de mii de elevi din orașe mari cum este și Brăila trebuie să poată audia periodic pe marii noștri scriitori, în spectacole pe cei clasici, în întîlniri nemijlocite pe cei de astăzi, pe istorici, pe oamenii ce ard pentru păstrarea și creșterea morală și spirituală a ființei naționale.

Liceul de prelucrare a lemnului din Brăila prin condeiul autorului, din partea directoarei adjuncte Georgeta Horeangă ce mi-a arătat planul de extindere al școlii care dorește să rămînă pe același loc de acum istoric, unde a înfipt țărușul ctitorial Spiru Haret.

Nu pot încheia aceste rînduri fără un cuvînt de mulțumire adresat încă o dată sufletului acestui festival, profesorului Gheorghe Calotă, ce a tipărit invitații, pliante alergînd în toate părțile, adesea cu proprie cheltuială întru cinstirea lui Eminescu a poeziei românești, profesorului decan Timotei, doctorului Dan Roșianu dăruit poeziei, directorului Bibliotecii Petrașcu, conferențiarului Dumitru Tutiuca de la Galați poeților Ion Mustață Lupașcu și celorlalți pe care numai lipsa spațiului mă face să nu-i pot numi pe toți cum se cuvine atunci cînd s-a înfăptuit o lucrare ziditoare de suflet și conștiință românească în spiritul Logosului întrupat și în istoria poporului nostru. Din Brăila nu se poate pleca fără speranța că vei reveni curînd, mereu.

IOAN ALEXANDRU ■

Agenda literară 1985

Nici unul dintre noi nu putem ține piept tumultului vieții fără o agendă personală care poate fi considerată un rezumat de jurnal intim. Iată, Uniunea Scriitorilor noștri ne-a dăruit o agendă ce ne trebuia, o agendă cu toate paginile — din fericire — completate. Scriitorul Mircea Micu și colectivul de redactori au ostenit cu dragoste — se vede — la descoperirea și selectarea prețioaselor materiale conținute de această carte, la așezarea cu profesionalitate sub tipar — texte, fotografii, ilustrații — în așa fel ca noi, beneficiarii agendei, să o citim tot cu dragoste, dar și cu interes. E bine să nu uităm că avem de aniversat, în aproape fiecare zi a anului, nașterea, de secole încoace, în spațiul mioritic, a unui om care a trudit la o operă literară despre noi și pentru noi, oamenii. A trudit, spun, pentru că meseria de scriitor e o trudă din cele mai istovitoare. Iar ideile nu pot fi adunate într-o bancă, decît poate după ce au apărut în mintea scriitorului și s-au închegat pe hîrtia curată. Dacă „prin valoarea literaturii sale, un popor își asigură nemurirea", ei, scriitorii noștri, sînt, trebuie să fie nemuritori, prin iubirea și chiar admirația noastră, care să nu fie lăsate să scadă niciodată. Și, de asemenea, e bine să nu-i uităm pe marii creatori de literatură ai altor neamuri, căci, pînă la urmă, în esența ei, viața omului este aceeași pe toate meridianele. Iată de ce sînt atît de binevenite, aproape de noi, lîngă ceasul deșteptător, astfel de agende pe care le răsfoim ca pe un album de familie.

REGHINA VĂRVICI ■

POEZIE

Sporind aura de lumină

Aflată sub semnul elegant și fastuos al jocului poetic, al unor frumoase năstrușnicii lingvistice și al unui început de orgoliu mimat cu candoare și naivitate, trei excelente măști în spatele cărora poetul își poate permite, fără să cadă în desuet sau livresc, întrebări de-o gravitate extremă („Alege o stea, cît mai rece, cît mai departe / neapărat alege o stea / și scrie pe coaja ei întrebarea :/ încotro, poezia mea, umbra mea ?"), cea mai recentă carte a lui **Nicolae Dan Fruntelată (Sud, pînă la capăt, Editura Eminescu, 1985)** vine să întărească liniile unui profil liric îndeobște conturat deja. Poet al sudului de țară mărginit de Dunăre, al cîmpiilor pe care secetele, vara, le ling ca pe o spinare de bivol, al unor „celebre" orașe, precum Băilești, care este, nici mai mult nici mai puțin, „răstignit pe Crucea Sudului", sau Vînju Mare, devenit brusc Grand Vanjou („La Grand Vanjou e vara pe treute / cu presimțiri prelungi de cabernet / o, mon ami, mon frère, o vere dragă / să coborîm spre Corlățel încet / sau să urcăm spre Rogova ensemble / si vous voulez, dacă și ție-ți vine / Gasconia aceasta cade-n toamnă / hai s-o oprim, te rog, cousin Marine / ..."), dar și al marginilor unui București de altădată, luminat doar de lămpile aproape stinse ale mult înaltului Mateiu Caragiale cu al său basm despre Craii de Curtea-Veche („Oraș de birjari cerești / păguboși și cîntăreți / impietriți lîngă cerești / margine de stea buimacă / margine de București / de la voi în paradis / drumu-i vin și vorbă dulce / și vreun înger păcătos / desenat în fum subțire / n-ar mai ști să se mai ducă / n-ar mai vrea să se mai culce / ...."), descinzînd pe-alocuri și din Miron Radu Paraschivescu („Colentinele, ferentarii, cociocul / cățelul, chibritul, grantul / cui te-a făcut / așa negru, subțirel / moare lumea după el / și el trece pe la poartă / iar în curte-i lumea moartă /.../ amintirea fuge c-un cuțit în spate / și-am rămas cu vorbele, samsarilor / de cai, de întîmplări și de iubiri / viscolește la periferia dicționarelor / boabe de pelin și de calomfiri"), Nicolae Dan Fruntelată caligrafiază superb și ferm, grațios și juvenil, neintimidat de sălbăticia și misterul lumilor atît de fulminant sondate de înaintașii săi, dimpotrivă, contopindu-se lor, acelor lumi din care n-au mai rămas decît legendele, dăruindu-li-se și, astfel, sporindu-le aura de întunecată și inefabilă lumină. Între aceste, cînd triste — cînd vesele, poeme, parcă scrise de cineva care cu un ochi plînge și cu celălalt rîde, marcate, din cînd în cînd, de cîte-o răscolitoare întrebare : încotro, poezia mea, umbra mea ?, descoperim o excelentă, antologică poezie a perfectului simplu, **Te văzui**, cu adevărat sudistă sau sudică, pînă la capăt, o poezie pe care o reproducem cu sinceră și mare plăcere : „Te văzui așa subțire / și crezui că ești de fum / de argint ori de mătase / tot așa mai cred și-acum // te simții ca pe o rană / care-mi înflori deodată / și plecai cu tine-n lume / dor, durere luminată // era toamna cînd tăcerea / ți se vinde verde-n ochi / fata mea, cuvînt și cîntec / de păzit ori de deochi // se făcu o apă lină / izvorîtă dintr-o stea / și-o trecurăm în picioare / cum se trece Dunărea // ca doi pomi care trag cerul / și cîmpia după ei / singuri, ca un vis de singuri / cînd ți-e teamă dar îl vrei // te văzui așa subțire / și crezui că ești de fum / de argint ori de mătase / tot așa mai cred și-acum".

VICTOR NIȚĂ ■

MUZICA

O seară frumoasă

Un concert de înaltă ținută artistică a putut fi audiat, recent, în sala Ateneului Român. **Răzvan Cernat**, talentatul dirijor despre care noi am mai scris și de la care așteptăm realizări de seamă, atît pe tărîm interpretativ cît și creator, ne-a oferit o seară frumoasă de muzică în care am putut audia lucrări în stiluri diverse, dar unitare prin concepție, chiar dacă ele aparțin mai multor școli naționale de creație. Se cuvine, înainte de toate, să consemnăm minunatul **gest de artă** al conducerii Filarmonicii „George Enescu", înțeles pe deplin de tînărul dirijor al serii, de a programa pentru **prima oară** pe estrada de concert, numele compozitorului **Nicolae Julea**, care își trăiește astfel, la frumoasa vîrstă de **77 de ani**, visul împlinit ; acela de a asculta propriul Concert neoclasic pentru pian și orchestră, scris tocmai în urmă cu 47 de ani, adică în 1938 ! Să mai notăm, spre știința cititorilor și chiar a multor profesioniști ai muzicii, că Nicolae Julea a studiat compoziția cu nume ilustre, unul dintre profesorii săi fiind chiar marele **Vincent d'Indy**, la celebra Schola Cantorum din Paris ; că paleta lucrărilor compozitorului craiovean cuprinde o arie largă, mergînd pînă la operele „Mihai Viteazul" și „Jeanne d'Arc" ; că, în sfîrșit, opurile acestui om modest și sensibil au fost foarte puțin fructificate de-a lungul vieții sale. Iată, deci, semnificația plină de tîlc a programării Concertului pentru pian ; iată, așadar, plinătatea gestului maestrului **Mihai Brediceanu**, directorul Filarmonicii „George Enescu" și decan de vîrstă al dirijorilor români și înțelegerea acestui gest de către noua pleiadă de șefi de orchestră, personificată prin **Răzvan Cernat** ; iar dacă adăugăm și numele fostului copil-minune al pianisticii românești, **Krimhilda Cristescu**, aflată acum ca ani și interpretare în deplină maturitate, care a acceptat însușirea lucrării, vom avea imaginea unei bolte în care **trei generații** și-au dat mîna, peste timp, pentru a face cunoscute numele și creația unui muzician român și mai vîrstnic ; splendid !

În același program am mai avut plăcerea de a asculta și una din lucrările de căpetenie ale compozitorului **Diamandi Gheciu** (vai ! aproape uitat de programele stagiunii noastre), poemul simfonic intitulat „Eroii de la Plevna", care ne-a reamintit, în primul rînd, figura luminoasă a acestui creator ce a slujit cu devotament muzica românească de după Eliberare ; iar felul în care Răzvan Cernat a știut să se apropie de stilul și gîndirea acestui maestru a fost de-a dreptul exemplar.

Apariția harpistului **Ion Ivan Roncea** constituie întotdeauna un eveniment, mai ales cînd abordează lucrări de **Maurice Ravel**, așa cum a făcut-o și de această dată, interpretînd „Introducere și Allegro" pentru harpă și orchestră. Subtilitatea frazării, impetuozitatea sau finețea cu care mîngîie corzile instrumentului, nuanțele, puritatea execuției, în fine, totalitatea mijloacelor sale artistice, fac ca Ion Ivan Roncea să fie, pe drept, unul din harpiștii de valoare mondială ; iar noi să fim mîndri și bucuroși că el există și ne aparține...

Iată deci o seară frumoasă de muzică, încheiată cu Simfonia a VII-a în re minor a mereu tînărului și proaspătului **Antonin Dvorak**, în care atît dirijorul Răzvan Cernat, cît și colectivul acesta minunat, de instrumentiști ai Filarmonicii, ne-au oferit satisfacții estetice depline.

CLAUDIU NEGULESCU ■

PLASTICA

Incandescentă mărturisire de sine

După un șir de excelente expoziții găzduite de mai toate galeriile de artă din Capitală, inclusiv de austerele săli ale Muzeului național de artă, ori de sălile atît de greu accesibile, totuși, ale Dalles-ului, iată că și **Simeza**, la rîndul ei, ne oferă un veritabil eveniment : **Teodor Bogoi**, pictor de alcasă rostire plastică, încumetîndu-se a cutreiera spațiile vaste ale poeziei, fără a abandona însă nici o clipă uneltele înseși ale picturii, a alcătuit, a pus la cale, cu migală și frenezie, un tulburător de pur dialog între ceea ce se vede și ceea ce abia dacă îndrăznim a crede că se poate vedea. Astfel, într-un impresionant triptic intitulat **Ionuț și soarele**, se vede, limpede și clar pe de-o parte, lumea jocului, ea însăși o lume plină de grație și poezie, de mister și-ndelungă visare și, pe de altă parte, dominînd lumea întrucitva reală a jocului, o fabuloasă și fastuoasă desfășurare de elemente mitologice, proprii basmelor românești : stele, soare, lună, păsări, zîne, feți frumoși, castele, ape, munți, dealuri, rîuri etc., toate fiind, firește, vrăjite. Am putea spune că eroul principal al expoziției lui Teodor Bogoi este copilul și lumea sa, dar, de-adevăratelea, pictorul a vrut ceva mai mult, a mers mai departe, a adîncit un limbaj plastic aparte, al său chiar, un limbaj apt să traducă o emoție, o stare de spirit, un gînd, o idee,

CAP LIMPEDE

SPECTACOLELE OPEREI ROMÂNE (săptămîna 3—9 iunie). ● Tenorul **Richard Riffle** (S.U.A.) va cînta Radames în **Aida**, marți 4 iunie (ora 18). Sub bagheta lui Cornel Trăilescu vor mai cînta în spectacol Monica Teodorescu, Rodica Mitrică, Pompei Hărăsteanu, Nicolae Urziceanu, Dan Zancu, Marcel Angelescu, Gerda Radler. ● **Don Quijote**, baletul lui Minkus, este programat miercuri 5 iunie (ora 18). Din distribuție fac parte Magdalena Rovinescu (în debut rolul Quiteria), Mihai Babușka, Mihai Fotescu, Mihai Tugearu (asemănători onomastic dar în roluri, de bună seamă, foarte diferiți !). Dirijează Lucian Anca. ● Joi 6 iunie, ora 18, pe afiș opera românească **Orfeu** de Gheorghe Dumitrescu. Sub conducerea muzicală a lui Carol Litvin, principalii interpreți vor fi Constantin Ene (Orfeu), Elvira Cîrje (Euridice) și Rodica Mitrică (Medeea). ● **Seara românească de balet**, aflată la a doua reprezentație, cuprinde o serie de balete pe muzică de compozitori români : „Ziua neînserată" și „Alpha Lyrae" (în versiune de balet) de Corneliu Cezar ; „Secvențe" de Doru Popovici ; „Meandre" (concertul pentru violoncel) de Anatol Vieru ; „Speranță" constituit dintr-un colaj muzical din lucrări de Tiberiu Olah. La primele două titluri coregrafia este semnată de Adina Cezar, iar la următoarele de Alexa Mezincescu. Vineri 7 iunie, la ora 18. ● Simbătă, 8 iunie (ora 18), **Tannhäuser** de Richard Wagner. În distribuție tenorul **Richard Riffle** (S.U.A.) alături de Pompei Hărăsteanu, Eduard Tumageanian, Corneliu Fănățeanu, Dan Zancu, Nicolae Andreescu, Ștefan Teodorescu, Cornelia Pop, Mariana Stoica, Eleonora Enăchescu ș.a. Dirijează Cornel Trăilescu. ● Duminică 9 iunie, la ora 11, matineul pentru copii **Povestea micului Pan** de Laurențiu Profeta. Sub conducerea muzicală a lui Claudiu Negulescu evoluează soliști ai Operei alături de soliști copii. ● Duminică seara, la ora 18, **Freischütz** de Weber. Cîntă Elvira Cîrje, Gerda Radler, Dan Zancu, Marcel Angelescu, Emil Iurașcu, Valentin Loghin, Ștefan Teodorescu, Nicolae Constantinescu, Eleonora Enăchescu. La pupitru, Constantin Petrovici.

● PENTRU TOȚI COPIII. O NOUĂ INIȚIATIVĂ A TEATRULUI „ION CREANGĂ" și a revistei **TEATRUL : TEATRUL COPIILOR ÎN LUMEA COPIILOR !** Din cuprinsul acestui caiet-program : informații din lumea teatrului pentru copii, piese de teatru, capodopere ale teatrului universal povestite pentru copii, jocuri logice, probleme de perspicacitate, cuvinte încrucișate, benzi desenate, glume, întîmplări vesele, istoria filmului de animație și... alte surprize.

● **Nichita în vers și amintire.** Muzeul Li-

un vers, o metaforă. Cu alte cuvinte lumea copilului este doar un pretext (un pretext pe care pictorul l-a respectat cu duioșie, adică nu l-a clintit din atît de fragilul său echilibru), așa cum poezia în sine, ilustrată printr-o incitantă compoziție cu Nichita Stănescu, este tot un pretext. ceea ce pare a-l fi interesat pe Teodor Bogoi este, în ultimă instanță, și , în primul rînd, comunicarea, puterea de-a emoționa. Nu lumea din fața pictorului, ci trăirea însăși a pictorului contează, sălbăticia cu care-și înfige ochii în lumina orbitoare, uimirea cu care descoperă măreția unui simplu și banal smoc de fire de iarbă, panta dulce sau abruptă a unui deal. culoarea densă, de lut ars, caicinat de razele soarelui, a acelui deal, cei cîțiva pomi ce-alcătuiesc, în viziunea pictorului, adevărate coloane de templu primitiv, sau dealurile, cînd domoale, ca niște luciuri de apă, cînd învîrtejite, frămîntate de vînturi și ploi, cînd sterpe, ca piatra, cînd pline de viață, ca un fragment de ocean verde. Citim și deslușim în aceste pagini de transfigurare a realului însăși biografia artistică a pictorului, dezlănțuirea personalității sale, acel mod aparte prin care intră în posesia lumii, dăruindu-i-se cu toate simțurile în alertă. Noi nu sîntem decît beneficiarii acestei superbe confruntări, ai acestei incandescente mărturisiri de sine.

VICTOR NIȚĂ ■

DOSAR

Chipuri și feluri

Mai rar asemenea unitate stilistică în literatura noastră cum este cea etalată de cărțile lui Dumitru Radu Popescu, fie ele proză, teatru, însemnare jurnalistică ori eseu. Stilul său a devenit, în timp, o entitate autonomă, un **mod de rostire,** în cea mai directă accepție a cuvintelor. Despre **Galaxia Grama** (Editura Cartea Românească 1985) se poate scrie în fel și chip : cerindu-i răspuns la puzderia de întrebări pe care le pune inventariind temele, obsesiile, asociațiile livrești, comparațiile frapante ; **Galaxia Grama** poate fi citită și cu cîntarul farmaceutic în mînă, socotind cît se spune despre cutare autor, de cîte ori apare numele altuia, cîte epitete s-au folosit în portretizarea mai știu eu cui ș.a.m.d. Mai putem citi această carte — care, cel puțin în titlu, se războiește cu tot ce înseamnă obtuzitate, dogmatism, fixitate sterilă a unor principii factice — și ca pe o dizertație pe teme de morală a actului creator. Vorbind despre Shakespeare — și asta fără a face vreo separație netă între autor și personajele sale —, despre Hamlet, Oedip (obsesiile de sorginte mitică ale întregii creații a lui D. R. Popescu), despre Dostoievski și Gogol, despre Beckett, Unamuno, Borges ori Marin Sorescu, despre Agîrbiceanu și Blaga dar și despre Ștefan Agopian, Tudor Dumitru Savu, George Cușnarencu, Vasile Sălăjan, despre Sălcudeanu și Marin Preda, despre Danemarca și Herodot din Halicarnas, despre Cain și Abel, despre Ioan Alexandru și atîția alții, pentru a încheia acolo unde începuse — adică la Hamlet — volumul lui Dumitru Radu Popescu nu face decît să capteze **sensul moral** al faptului literar în capcanele unui stil aglutinant, asociativ, (auto)ironic, plastic pînă la carnalitate, lipsit de orice prejudecăți fals academice, bulversînd toate tradiționalele reguli ale discursului eseistic și topindu-le într-una singură : **coerența ideii.**

Veritabil monolog, cu momente de tensiune și participare care țin nu numai de virtuțile dramaturgului, dar le vizează fără îndoială și pe cele ale interpretului de clasă, **Galaxia Grama** e, în fond, un **recital.** Programul — alcătuit cu mare migală, în ciuda aparențelor de talmeș-balmeș policrom și euforic ca un Istanbul — cuprinde și clasici și romantici și moderni, ba chiar și prime audiții (Cornel Cotuțiu, Ștefan Damian, Sorin Teodorescu). Piesele sînt interpretate nu respectînd canoanele concertistice (eminamente istoriciste), ci pur și simplu după o dispoziție interioară, care cheamă pe Keops în apropierea lui Negru-Vodă, pe Kafka lîngă Ștefan Agopian, pe Sisif lîngă Don Quijote, Caligula și Ulise ș.a.m.d.

„Dacă citim întreaga operă a lui Shakespeare ca pe-o singură piesă..." — iată enunțul unei metodologii eseistice. „Că istoria (inclusiv cea literară) e o roată spartă, e sigur, nesigure rămînînd și mai departe crăpăturile din obezi (de la obadă), fisurile infinitezimale care fac cerul să șchioapete" — iată o definiție ca un fruct lemnos în care poți afla, cu putină trudă, sîmburele viu. „Dacă am face o repede ochire asupra omului și l-am considera o ființă bipolară, nu structural armonioasă, ci cu un pol plus zis știință și cu unul păgubos și neapărat cu minus zis artă..." — iată o propunere din aria filosofiei culturii, dezbrăcată însă de roba solemnă, și etalată în hainele de lucru ale unui scriitor care gîndește la meșteșugul său, la canoanele și... canonul aferent.

Despre **Galaxia Grama** se poate scrie în fel și chip, pentru că avem de-a face cu o carte cu multe chipuri și feluri. Unitatea ei rezidă tocmai în optiunea pentru diversitate.

TANIA RADU ■

ESEU

Lucrare originală

Numărul redus de lucrări teoretico-estetico-istorice despre jazz apărute la noi (și acelea, de mult epuizate !) făcea utilă în orice moment editarea fie și a unei lucrări de popularizare în acest domeniu. Iată însă că lectorului i se propune cu mult mai mult decît o investigație muzicologică, i se oferă un opus (**Cutia de rezonanță** de Virgil Mihaiu, edit. „Albatros", 1985) — cum însuși autorul o mărturisește — cu caracter interdisciplinar. Această modestă formulă de definire ascunde, spre satisfacția celui privilegiat a parcurge rîndurile cărții, o vastă arie de explorare spirituală, cu multiple trimiteri la cele mai diverse domenii ale artisticului și culturalului. În pofida abundenței termenilor de sorginte neologistică și dincolo de indicele înalt de densitate a ideilor, cititorul este surprins de discursul fluent, logic articulat, suplu, viu, de o apreciabilă diversitate a lexicului, rînd cu rînd interesant, revelator ; altfel spus, „în spatele ușilor închise" ale demersului estetic, se întrevede indubitabil patosul, fervența gîndirii, imensa dragoste a autorului pentru domeniul de referință.

Una dintre principalele valențe benefice ale lucrării rezidă în ineditul raportărilor specificului de expresivitate al jazz-ului la celelalte imperii ale sensibilului — poezia, marea muzică, etc., după cum nu mai puțin seducătoare este apropierea — sau mai precis includerea — în sfera ludicului. În altă ordine a ideilor, volumul umple un spațiu destul de puțin explorat chiar și în jazzologia mondială, acela al jazz-ului contemporan, considerat, pe drept cuvînt un teren labil, încărcat cu sensuri incifrate și refuzîndu-se indeobște oricărei tentative de abordare superficială, altfel decît în deplină, perfectă cunoștință de cauză. Dar trăsătura de fascinație a celor aproape 300 de pagini rămîne largul orizont spiritual în care este atras, subjugat, implicat cititorul, fără drept de apel. De altfel, referirile la belestristică, la filosofie, la arta plastică sînt tratate de pe un plan de egală importanță cu jazz-ul, care devine în acest sens nu un „personaj principal" al opus-ului estetic ci mai curînd un factor comun al investigațiilor, un punct de rapel, un centru gravitațional. Poliglot, poet, eseist profund, Virgil Mihaiu abordează cu o admirabilă dezinvoltură multiple teritorii-satelit, pe care le alternează cu temeritatea și aplombul unui cunoscător aflat la largul său, concomitent, într-o galaxie de lumi spirituale paralele...

Perimetrul cuprinderii culturale este atît de extins, sinteza referirilor apare atît de organic și solid structurată, originalitatea enunțurilor ideatice ca și seriozitatea analizei se reclamă cu atîta evidență, încît traducerea lucrării într-o limbă de circulație internațională — de preferință engleza, vehiculată frecvent de muzicienii și iubitorii jazz-ului — ar îmbogăți eseistica mondială a genului cu un demers spiritual de valoare incontestabilă (cu atît mai mult cu cît volumul însuși se face ecoul — și înglobează într-o viziune unificatoare — cele mai reprezentative, mai pertinente lucrări similare de peste hotare !). O atare propunere venind să confirme oportunitatea unei mai largi circulații a cărții recenzate, spre a pune în lumină calitatea, profunzimea de gîndire și aria deosebit de bogată a cunoștințelor unui estet român, include de la sine călduroasa recomandare de lecturare a unei atît de binevenite „o samă de idei" din prolificul, roditorul nostru peisaj spiritual.

FLORIAN LUNGU ■

Fragmente critice

Sfîrșitul unui mit

Am citit cu plăcere epilogul pe care, sub numele de Giancarlo Pertini, Nicolae Manolescu îl imaginează la nuvela lui Arthur Schnitzler din 1918 **Întoarcerea lui Casanova** în **Teme 5 (Julien Green și strămătușa mea)** recenzată nu de mult de Eugen Simion. Nuvelistul vienez pretindea că înainte de a primi degradanta funcție de indicator de poliție pentru a putea revedea Veneția, cetatea natală, Casanova omorîse un tînăr ofițer cu numele de Lorenzi. Intrat în serviciul secret, îmbătrînit, Casanova își pierduse cu totul renumele, devenise un necunoscut. Se pierduse chiar „amintirea cărțuliei în care Casanova își istorisise spectaculoasa evadare din camerele de plumb venețiene". Nuvela lui Arthur Schnitzler își ia, ca orice operă de ficțiune, unele libertăți față de biografia lui Casanova care a murit în Boemia ca bibliotecar al ducelui Waldstein-Wartenberg în vîrstă de 73 de ani, în 1798. A evadat din închisoarea „plumbilor" din Veneția în 1755, dar istoria despre acest fapt a publicat-o în limba franceză abia în 1787, șase ani după ce acceptase slujba de indicator (spion) al Inchiziției, cînd avea 56 de ani. Mai scrisese în închisoarea din Barcelona o **Réfutation de l'histoire du gouvernement de Venice d'Amelot de la Houssaye** (1769) și, întors la Veneția, **Annedoti viniziani militari ed amorosi** (1774) și **Storia delle turbolenze della Polonia** (1775), dintre care măcar **Anecdotele** puteau să-l facă popular. Nu s-a ilustrat în continuare ca indicator al Inchiziției, ci ca pamfletar în **Ne donne ne amori** împotriva unui anume Grimani. A publicat mai departe, la Praga, în 1788, romanul utopic **Icosaméron ou Histoire d'Edouard et d'Elisabeth qui passerent quatre-vingt-un ans chez les Mégamiens, habitants aborigenes du Protocosme dans l'intérieur de notre glob** și a lăsat în manuscris la moartea sa o voluminoasă **Histoire de ma vie** publicată între 1825—1829 în 14 volume, abia după 1960 după textul autentic.

Ce ne spune Nicolae Manolescu pornind de la nuvela lui Arthur Schnitzler ? Că nu Lorenzi a fost ucis în duel de Casanova, ci invers, acesta a fost omorît de rivalul său mai tînăr care, semănîndu-i, i s-a substituit. Prin urmare cel care a fost primit în 1781 indicator de poliție n-a fost Casanova, ci Lorenzi, „falsul Casanova". Întrebarea e dacă Lorenzi putea nu numai să convingă pe senatorul Bagradino care-i propusese serviciul de indicator că el este Casanova, dar și dacă cineva poate să creadă că memoriile lui Jacques Casanova de Seingalt sînt opera altui autor. „N-am putut verifica în **Amintiri,** scrie Nicolae Manolescu, dacă lucrurile stau așa cum le prezintă Pertini, deoarece ediția românească pe care o posed este trunchiată. Dar trebuie să recunosc că ipostaza de indicator de poliție mi s-a părut totdeauna și mie nepotrivită cu imaginea pe care mi-o făcusem despre cavalerul de Seingalt : un bărbat leal, nutrind convingeri înaintate pentru vremea lui pe care Voltaire nu s-a codit să-l primească la Ferney..."

Nu sînt bine informat, dar „biografia de seducător și de duelgiu respectuos de legile cavalerismului" este încă în mentalitatea multora. Mateiu I. Caragiale își alege din Casanova un epigraf în **Pajere :** „Charme divine de mes loisirs, solitude que tu m'est chère". Camil Petrescu pune în **Act venețian** pe Cellino să filozofeze în sensul ideilor veritabilului Don Juan care a fost Jacques Casanova de Seingalt : „Femeia ideală... Eu știu că femeia ideală există totuși pe lume și de aceea o caut... Dar mai știu că nu e într-o singură ființă, ci e risipită în toate femeile... Trebuie s-o aduni, luînd de la fiecare cîte ceva, de la sute și din sute de femei...". Cuvinte la care Pietro răspunde : .....Dacă aș fi fost mai inteligent ca să-l înțeleg din timp pe acel Casanova".

Un portret al lui Casanova îl face în ale sale memorii postume prințul Charles Joseph de Ligne (1735—1814) : „Ar fi un om frumos, de n-ar fi urît ; e mare, zidit ca Hercule ; un ten african, ochi vii, plini de spirit ce-i drept, dar care trădează mereu susceptibilitatea, neliniștea sau ranchiuna și-i dau întrucîtva o înfățișare feroce. Mai ușor de mîniat decît de înveselit, rîde puțin, dar face să se rîdă ; are un fel de a spune lucruri care țin de un Arlequin și de Figaro și îl face foarte hazliu".

Apologetic îl prezintă editorul său Octave de Uzanne. Biografii nu-i sînt toți favorabili. J. Le Gras scrie o carte cu titlul **L'extravagante personnalité de Jacques Casanova, chevalier d'industrie** (1922). Același nu revine în **Le Véritable Casanova** (1950). Majoritatea îl consideră un Don Juan, între alții J. Lucas-Dubreton în **Le Don Juan de Venise : Casanova** (Paris, 1955). Despre donjuanismul lui Casanova scrie fără cruțare doctorul Gregorio Maranon în cartea sa **Don Juan și donjuanismul** (1940) unde i se rezervă un întreg capitol : **Istoria clinică și autopsia lui Casanova.** Se știe că Giacomo Casanova, de origine spaniolă (aragoneză), era de extracție obscură. S-a autofăcut conte de Seingalt. Măsura 1,86 m și avea maxilarul inferior puțin dezvoltat, caracteristic eunucilor. Măsliniu la piele, avea o înfățișare, în portretul pe care i l-a făcut fratele său, de femeie. Este aproape evident că în memoriile lui se laudă. Mai mult decît frumos, era convins că e frumos. Purta veștminte luxoase, multe podoabe. Îi plăcea să facă zgomot. Dădea de veste că a sosit undeva, făcea totul să fie văzut. Seducea femeile promițîndu-le căsătoria, pentru a se face apoi nevăzut. Îndrăzneala lui era mai mult nerușinare. Călătorea pentru a-și face renume. A străbătut Europa de la Madrid la Petrograd și de la Londra la Constantinopol. Incapabil de a se fixa la o femeie, nu iubea copiii și a fost steril, n-a lăsat urmași. Sceptic, ireligios, inconformist, făcea caz de cuceririle sale ca orice vanitos de virilitate dubioasă. Memoriile lui imită pe Benvenutto Cellini și **Confesiunile** lui J.J. Rousseau. „Casanova, scrie în concluzie Maranon, a fost un Don Juan autentic. Poate documentul donjuanesc cel mai precis și cel mai complet pe care ni-l oferă istoria literaturii. Am citit, pagină cu pagină, tomurile interminabile care conțin povestea vieții sale și pot declara acum că personalitatea lui este infinit interesantă, o contribuție la cunoașterea unui tip psihologic — Seducătorul, Don Juan —, și a unei epoci — secolul al XVIII-lea, galanteria fără frînă. — Dar, ca erou, Casanova aparține evident unei categorii inferioare. N-a trăit decît pentru el. A exaltat, cu un incontestabil talent literar, un mit sexual fondat pe conceptul iritant al inferiorității feminine. N-a avut acea profunzime și acea fervoare a sufletului care îndulcește viața proprie și a altora și lasă o amintire pioasă în memoria oamenilor".

Casanova, încă un mit care a dispărut în viața de toate zilele. A rămas numai în literatură.

AL. PIRU ■

CAP LIMPEDE

teraturii Române a organizat în colaborare cu Complexul Muzeal Prahova, o manifestare omagială „Nichita Stănescu" la Ploiești, orașul natal al poetului „Necuvintelor". Au participat : Leopoldina Bălănuță, Adriana Daiă și Zoe Apostolache, directoarele instituțiilor organizatoare, scriitorii Damian Necula și Dinu Flămînd, artistul plastic Sorin Dumitrescu. Manifestarea a avut loc, joi, 23 mai a.c. la Palatul Culturii din Ploiești.

● Luni, 26 mai, în aula Academiei Ștefan Gheorghiu din București a avut loc simpozionul „Marin Preda, omul și scriitorul". Au vorbit despre marele prozator scriitorul Petre Anghel, criticii Eugen Simion, Fănuș Băileșteanu și profesorii Dumitru Bălăieț, Ion Haineș. Artistul fotograf Vasile Blendea a deschis, cu acest prilej, o emoționantă expoziție de fotografii, în mare parte inedite, din ultima perioadă a vieții lui Marin Preda. Expoziția, ca o coincidență, are loc exact în locul unde Marin Preda s-a întîlnit, cu ani în urmă, cu studenții de la Academia Ștefan Gheorghiu. Cele aproape 60 de lucrări ale lui Vasile Blendea decupează parcă un colț intim al universului marelui scriitor. **(Sorin Postolache)**

Expoziție. În cadrul bogatei ediții a X-a a PRIMĂVERII CULTURALE BUCUREȘTENE, între 20 și 26 mai 1985, în holul Ateneului Român, a fost deschisă expoziția de carte intitulată „20 de trepte spre lumină și adevăr", cuprinzînd apariții editoriale semnificative pentru progresul culturii românești în ultimele două decenii. Organizatori : Comitetul de cultură și educație socialistă al municipiului București, Centrul de librării din Capitală și Biblioteca municipală „Mihail Sadoveanu". „Reprezentativă într-adevăr pentru dezvoltarea culturii românești în ultimii 20 de ani, prin conținutul, dar și prin farmecul diversității cromatice dat de imaginea ei vizuală, expoziția a fost onorată de Ateneul Român, dar a onorat și ea celebra instituție de cultură care a găzduit-o", este de părere Alexandru Ianculescu, directorul centrului bucurestean de librării. **(Dorin Gherghinescu** ■).

„Această lume e reală doar prin adolescența ei“

Și-n acest an la început de vară, în chiar prima zi a verii, sărbătorim ziua Măriei Sale — Copilul. Copilul dintotdeauna al lumii. E ziua în care brațele lui se-ncarcă de daruri, de lumină, de poezie. Dar, dincolo de aceste prime gînduri, trebuie să nu pierdem din vedere că ziua de-întîi iunie nu este doar un prilej de-a privi copiii în ochi, de-a-i mîngîia, de-a le oferi zeci și zeci de cadouri și cuvinte frumoase, ci și ziua în care trebuie să ne scrutăm pe noi înșine pentru a vedea în ce măsură am reușit să ne asumăm cu deplină responsabilitate ocrotirea acestor plăpînde vieți. Dacă-n țara noastră, grație grijii partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt create toate condițiile pentru o armonioasă împlinire a lor, să nu uităm că în alte țări ale lumii celor mai tinere vlăstare le este interzis accesul la chiar minunata lume a copilăriei. A ocroti copiii înseamnă, în acest sfîrșit de secol și mileniu, a ocroti însuși viitorul omenirii. Iar garanția viitorului omenirii nu poate fi decît pacea. Acesta să fie cum îndemna președintele Nicolae Ceaușescu al României, darul cel mai de preț pe care să-l oferim din toată inima tuturor copiilor Planetei Albastre.

Fotografie de
SORIN POSTOLACHE

Într-o lacrimă

CE diferență e între palmele
mele de țăran
și palmele vînzătorului de
lozuri ? e mai avantajos să joci
table
sub umbra viței-de-vie decît să
apeși coarnele plugului în locul
tatălui tău bolnav de inimă?
mai bine te duci la semănat
cartofi (4 km. pînă la C.A.P.
Ieud)
să simți respirația oxigenului
din tuberculi seara te reîntorci
ostenit te așezi în fața casei pe
o bancă șubredă și te gîndești
la...
cine a spus că țăranul nu-i
filozof
nu-i mai deștept decît tipa de
la aprozar și decît profu de
latină
care nu știe ce-i aia coasă
vine fetița primăverii și-ți
spune : „e gata (ca-n Moromeții)
coleșa“
o săruți și-i răspunzi
nu mai vreau contabili cu burtă
scufundați în lene pînă la
subsuori
vreau cerul liber al munților
îți jur zeule cu sapa pe umeri
că n-o să mai joc table cu
viermii mai bine înham caii
la car
ochii lor înghit uneori cerul
securea e agățată de loitre
dar nu
n-o să mă duc după lemne,
umplu carul cu saci văd ochii
tuberculilor
ironic e grav nu-i a bună,
entuziasmul lor sună a birocrație
am strîns întreaga mea viață
într-o lacrimă uimitor de
sărată și limpede

ȘTEFAN DANCUS
clasa a X-a

Adolescență

Pămîntul se rotea în jurul
mesei mele de lucru
Visam că venea mama
și iar mă certa cu iubire.
Un cuvînt pur rătăcea parcă
printre reclamele universului
Această lume este reală
doar prin adolescența ei

FLORENTINA TIMIȘ,
clasa a IX-a

Balada pixului meu

Pe masa mea de lucru
Un pix cu pastă-albastră locuiește
Și încoronat de bunătatea lumii ca un
rege
Îmi scrie poezii

Caietul meu plăpînd și mic
De bucurie plînge în cuvinte
Presară-n praful auriu miresme
Ca apa plîngerilor dulci

Cu degetele mele
Țin în mînă cerul
Din gura mea respiră
Cuvinte de aur

Pe coridoarele lungi din creier
Îmi cutreieră mii de imagini
Cînd pixul meu încoronat de bunătatea
lumii ca un rege
Îmi scrie poezii

TIMIȘ VASILE, clasa a VI-a

Mărul

Și mărul
este o ființă vie
care respiră
ca și omul.
Pereții aerului
sînt blînzi și nu vor
să strivească oamenii
ca pe soția meșterului
Manole.

GABRIELA BĂLAN clasa a VI-a

Alternanțe

Cîteva picături de venin
căzute pe fața și umerii mei
cu respect

Cîtă singurătate
în glasul tovarășului profesor
de desen tehnic

Vor înflori pomii adolescenței
și ai umbrelor ei
sub ochii noștri

FLORENTINA TIMIȘ, clasa a IX-a

Fierul de călcat

Într-o zi am luat o notă mică. Am venit acasă și m-am
uitat în oglindă. În oglindă era altă fetiță, nu eram eu.
Tare necăjită am fost
M-am dus la dulap să-mi scot bluza cea nouă. Am luat-o
pe mine și cînd m-am uitat, ce să vezi? Pe bluză era
scrisă nota cea rea. Am spălat-o dar nu s-a dus.
Am luat fierul de călcat și am călcat-o. Nota cea rea
a dispărut de pe bluză.
I-am mulțumit fierului și l-am întrebat:
— Ce răsplată vrei?
— Stafide.
— Cîte?
— Cinci
— Bine!
Am luat cinci stafide și pe toate le-a mîncat dintr-o
înghițitură.

UNGUR DIANA, clasa a III-a

Poeziile din aceste pagini sînt semnate de membrii cenaclurilor literare „Vestitorii“ din Borșa, județul Maramureș, „Cireșarii“ din Bîrlad, județul Vaslui, și „Dintre sute de catarge“ din comuna Lupșanu, județul Călărași.

De profesiune copil

Copilul cu care stau de vorbă într-o ogradă din Purani, sat din Cîmpia Burnasului, are 12 ani, nu-i chiar voinic pentru vîrsta lui, dar cînd vorbește își înfoaie pieptul și își îngroașă vocea. Vrea să pară, ca toți copiii, „mare“. Sîntem singuri în curte, așezați pe niște bușteni. Undeva, nevăzută de noi, e și mama-sa, spoiește cu humă prin casă (casă nouă, abia ce-au făcut-o, cu opt camere și acareturi boierești). Paznicul curții e numai el, Daniil Ene, zis Dan, elev în clasa a VII-a a Școlii generale din Purani.

Îl întreb : — **Și taică-tău unde e ?** — La grădină, la ceapc. La ceapcul unde-i președinte tovarășul Marin Nedea. — **Îl cunoști pe tovarășul Nedea ?** — Sigur că-l cunosc. E om mare. E Erou al Muncii. — **Ai vrea să ajungi președinte, ca dînsul ?** — E treabă grea. Trebuie să te vrea și oamenii, și partidul. — **Ori poate că vrei să înveți și să pleci la oraș ?** — O să fac liceul la Alexandria, dar n-o să rămîn acolo, o să vin acasă. — **Aveți casă frumoasă, merită să stai în ea.** — E făcută cu banii aduși de tata și cu munca lu' mama. Știți dv. cît muncește mama ? Nici nu vă vine să credeți ! — **Tu o ajuți ?** — După ce-mi fac lecțiile, o ajut. — **Nu te-ntrebai, mergi bine cu școala ?** — Sub nota 7 nu scad. — **Ziceai c-o ajuți pe maică-ta. Cum o ajuți ?** — Nu la văruit, că nu mă lasă, zice că mă îmbolnăvesc de miros. Dar de animale eu mă ocup. Avem o vacă, Ribana o cheamă, eu mă duc cu ea la păscut. Avem și-un vițel, mai avem și trei porci, trei oi, iepuri de casă și găini. Eu am grijă de ele. — **Nu-i prea mult ?** — E, dar într-o casă de om fiecare-i cu slujba lui. Că-i tată, că-i mamă, că-i bunic, că-i băiat ori că-i fată, fiecare-i cu slujba lui. Așa se ține casa. — **Văd că-ți place gospodăria, de-aia nu vrei să te duci la oraș ?** — Cu animalele astea e totuși greu, cînd eram mai mic plîngeam cînd rîneam la porci. Dar ce să-i faci, trebuie. — **Văd că te-ai tuns perie, ca sportivii. Ești fotbalist ?** — Fac și fotbal, sînt în echipa școlii. Fac și baschet, și cros. La cros am luat locul doi pe județ. Fac și ciclism, că am bicicletă. Știu să conduc și automobilul, conduc ca unul cu carnet. — **Poate c-o să te faci sportiv.** — Nu ține. La treizeci de ani, orice sport ai face, ești terminat. (Înnegurat) : Și-apoi sînt și prea mic, am un metru și cincizeci și unu. — **Ei, poate c-o să mai crești, cu siguranță c-o să mai crești.** — Cresc ori nu, tot la ceapc o să mă duc. — **De ce n-ai încerca și la o facultate ?** — Sînt numai eu la părinți, nu pot să-i las pe-ai mei singuri, cu toate muncile. Și-apoi, știu eu dac-aș intra ? Văd că nu intră la facultăți nici băieți cu zece, cum să intru eu, cu opt și cu șapte ? Zece am numai la purtare. Și chiar dac-aș intra, tot m-aș întoarce la Purani. — **E atît de bine în Puranii ăștia ?** — Avem pămînt bun, avem și dealuri cu pomi, și heleșteie. Vin oameni de la oraș ca să pescuiască. — **Ai fost vreodată la oraș ?** — Am fost. Am fost și la Alexandria, și la București. — **Ți-ar plăcea să stai într-un bloc ?** — Cînd avem casa asta, pe care-o vedeți ? ! Aș sta și-n bloc, dar nu de tot. O să stau, poate, cînd o să fiu la Alexandria, la liceu. Dar numai într-un bloc cu lift. Îmi place să mă plimb cu liftul. — **Și joaca ? Unde te-ai mai juca, dac-ai sta la bloc și n-ai avea curte ?** — Păi, stați puțin... Blocul, pe lîngă lift, să aibă și terasă, una mare, să poți să te joci în ea, să faci și plajă, să ții acolo și flori, și colivii cu păsări. Nu vă spusei, eu cresc și porumbei. — **Mi-ai spus că taică-tău e grădinar la ceapc. Ție ți-ar plăcea să fii grădinar ? Grădinăria asta e a dracu' de grea.** (Tace, apoi dă din umeri, într-un fel care poate însemna orice : și „da“, și „nu“, și „nu m-am gîndit“. L-am luat oare prea repede ?) — **Ei, cînd o să fii tu mare, cine știe ce-o să mai fie. Poate că n-o să mai fie grădinari. Poate că n-o să mai fie nici țărani, nici sate.** (Se uită la mine de parcă acum mă vede. Rîde) : Dv. chiar credeți ce ziceți ? — **Zic unii că asta-i tendința.** — Dv. mîncați tendințe. Poate că totuși mai mîncați și pîine. — **Mănînc, sigur...** (Încerc să glumesc, căci, nu știu de ce, am impresia că mi l-am îndepărtat). **Mănînc, dar să fie albă.** — Și pîinea asta unde crește ? Nu la țară ? Cum să dispară țara ? Dv. mă faceți să rîd. — **În alte părți ale lumii „țara“ a dispărut. Deși e nevoie și-acolo de pîine.** — Asta am mai auzit-o, știu eu ce vreți să ziceți. Acum, fiți atent ! (S-a ridicat în picioare și, cu un deget întins spre mine, profesoral) : Fiți atent și răspundeți-mi : neamurile alea de care ziceți au fost ca noi, țărani ? Popoarele năvălitoare au fost țărani ? Prin părțile alea de care ziceți țăranii apar, dispar... Nu ca la noi. — **Asta-i din capul tău ?** (Rîde) : — Poate c-am citit-o. Ori am visat-o. — **Ziseși că-i bine la Purani. Aveți aici chiar de toate ? Cinema aveți ?** — Avem. N-avem blocuri cu lift. Că așa, mai mici, fără lift, avem. — **Unde îți este mai greu, la școală sau cu vaca ?** — Cu vaca, sigur. O duc și pe imaș, dar imașul e mic, trebuie s-o mîn și pe șosea, pe marginea șanțului, și pe lîngă calea ferată, oriunde-i un smoc de iarbă. Mai e și nărăvașă, face ce vrea ea, nu ce vrei tu. Îmi ia tot timpul de după lecții. — **Dac-ai scăpa de ea ar fi altfel viața, nu ?** — Nu, căci dă cîte-o vadră de lapte. E vacă bună, chiar dacă-i nărăvașă. Eu sînt mulțumit de ea. — **Dar ea de tine ?** — Întrebați-o. Dar eu zic că e, dacă dă lapte destul. — **Cum știi că o vacă e mulțumită ? Doar după laptele pe care-l dă ?** — Cînd tu, stăpînul ei, o poți privi în ochi fără să roșești.

...Unde am mai auzit aceste cuvinte ? Parcă tot aici, în Cîmpia Burnasului, într-o țărănească discuție despre lume și despre vaci. Ori poate că le-am citit. Ori poate că le-am visat, adormind cu capul pe o pagină din Zaharia Stancu, din Esenin sau din Fundoianu... Dar nu asta e important.

Important e că un pui de țăran din Cîmpia Burnasului, care n-are decît 1,51 m înălțime și 12 ani, vrea să poată privi o vacă în ochi fără să roșească.

Și mai vrea acest pui de țăran să învețe, apoi să se întoarcă lîngă pămînt.

Îl cheamă Daniil Ene. Daniil Ene din Purani. Poate că o să mai auzim de el.

ILIE PURCARU

Într-un singur glas: „Să fie pace-n lume!“

Talmul valorii

Localitatea : **Victoria, 25 mai 1985, stadionul din localitate.**

Număr de spectatori : **3 500.**

Noutăți : **prezențe locale — Lucia Florea, Monica Paca, Crista Lutz.**

Atmosfera : **excepțională.**

Aportul organizatorilor : **excepțional.**

Orașele mici au orgoliile la vedere. Privite de la înălțimea lor, aceste orase demonstrează o prospețime a receptării care aduce cu oficierea. Imediat după începutul spectacolului, s-a primit un bilet din care vom relua cîteva paragrafe : „Un citat din cronica la spectacolul Cenaclului Flacăra din Victoria, publicată în revista Flacăra nr. 37 din 17 septembrie 1982, pagina 22 : O cunoștință din orașul Victoria ne spune că locuitorii nu au crezut că Cenaclul Flacăra se va opri și pe la ei. (...) Trupele artistice care își anunță sosirea fie că nu se mai opresc, fie că nu mai respectă programul anunțat. Acesta a fost motivul pentru care mulți amatori din localitate nu s-au grăbit să vină la spectacol. (...) Dar la numai cîteva minute de la începerea spectacolului, numărul spectatorilor s-a dublat“. Urmează un fragment dintr-un text al lui Octavian Paler : „Nu ne judecați, prin urmare, că n-avem destulă jovialitate și nu ne lăudați că luăm în serios orice fleac, nu e nici vina noastră, nici meritul nostru. După cum nu e vina noastră că sîntem, în genere, zgîrciți în lucruri mărunte și risipitori în cele mari, căci am obținut totul greu. Nu ne-a dat nimeni gratuit. (...) Dar, pentru a ne dovedi nouă înșine că ne putem ridica deasupra slăbiciunilor noastre, uneori sîntem gata să pierdem totul. (...)“. Apoi : „Nu, nu, aceste rînduri nu ne aparțin nouă ci unui frate mai mare al nostru. Rog pe domnia-sa să ne ierte dacă am greșit cumva numindu-l „frate mai mare“. Puțin mai jos : „Nu auziți ? Girdomanul vă urează sănătate și fericire și abia așteaptă să înceapă spectacolul pentru a asculta „Dor de Eminescu“.

Generozitatea pe care o dă orgoliul orașelor mici face ca ele să păstreze vîrsta de vis a patriei. Nu este adevărat că oamenii care merg azi pe străzi nu simt nevoia să se adreseze unei instante înalte care să se confunde cu neamul. Nu există întotdeauna asemenea instanțe. Chiar și tăcerea lor uneori reprezintă încrederea fără de margini în instituțiile țării, chiar și răbdarea lor : „Această boală e o boală rară / Această boală e o boală grea / Această boală se numește țară / Și leacul este ea și numai ea“. În orice stare sufletească ar fi, cenaclul caută să păstreze capacitatea sa de a vorbi și de a recepta în folosul patriei, de a se lăsa însușit. Cum, uneori, inspirați, antrenorii de fotbal aleg terenuri cu multi suporteri pentru meciurile internaționale dificile, astfel conducătorul cenaclului a ales orașul Victoria pentru a deschide un turneu ce se anunță greu și lung. Oana Hanganu, frații Gogu, Carmen Antal, Andrei Almași, Felician Stingaciu duc spectacolul în crescendo pînă la intrarea trupei „Paradox“, care, prin înalt profesionalism, marchează un moment autonom în spectacol ca, mai tîrziu, trupele „Totuși“ și „Flapo“, sau recitalurile individuale Alexandru Zărnescu, Majay Győző, Nica Zaharia, Valeriu Penișoară, Constantin Dragomir, Octavian Bud, Emilian Onciu. La 22,22, poetul Adrian Păunescu recită din Eminescu. Se cîntă apoi „Dor de Eminescu“. Orice U se aude ca un V de la Victorie. „Pe pămîntul vechii Dacii / Cînd mai mare cînd mai mic / Dacă n-ar fi Eminescu / Viața nu ne-ar fi nimic“. Cenaclul se desfășoară cu calm și plăcere. Se cîntă „Jurămînt la Putna“, „Iancu la Țebea“. „Trăiască România“ „O șansă păcii“. „Să fie pace în lume“, „Lancea lui Horea“. Țîșnește cu putere strigătul „România“. Se reia „Trăiască România“, cîntecul imediat următor este „Treceți batalioane române Carpații“. „Un început de turneu pe care locuitorii orașului Victoria pun o amprentă pentru care le mulțumim“. În final, s-a cîntat „Fie să renască“, după care membrii cenaclului s-au retras pentru a deschide atelierele la o distanță de peste 100 de kilometri atunci cînd lumina lunii e una cu lumina dimineții.

„Brașovul, un miracol care se repetă“

Prima notă de 10

Localitatea : **Brașov, 26 mai 1985, Stadionul din localitate.**

Număr de spectatori : **20 000.**

Atmosfera : **„Un miracol care se repetă.“**

Calitatea spectacolului : **excepțională.**

Aportul organizatorilor : **excepțional.**

Noutăți : Grup „Experimental“ — „Caut nume“ (Lucian Blaga) ; Grup „Albatros“ — „Baladă pentru echilibrul naturii“ (Adrian Păunescu) ; Grup „Acord“ (Bănică Marius, Pănescu Octavian) — „Ultimul asalt“ (Nicolae Labiș) ; Ursescu Mihaela, Mirela Cartas — „În numele libertății“ (Adrian Păunescu) ; Grigore Eremia — „Viața merge înainte“ (Iipovenește).

Oricărui fenomen cultural i se uită cînd și cînd nașterea și etapele de evoluție, ceea ce păstrează memoria nefiind decît partea lui de apogeu, de comunicare neîngrădită, de expansiune în ritm imprevizibil, precum și faptul că, deși aparent el scapă necesității, îi este complementar, uneori o suplinește, întotdeauna îi dă sens.

„Brașovule iubit, / Frățească noastră punte, / Ești om la infinit /Și radical de munte“. Cîntecul poetului Adrian Păunescu și al Nicăi Zaharia deschide din scenă un spectacol care fusese început cu mult timp înainte în tribună. Nicăieri în țară nu am văzut cenaclul atît de însușit de public ca în Brașov. Ca și la marile spectacole ale antichității, omul vine aici pentru a se sărbători pe sine. Nenumărate pancarde comunicau cu scena : „Bine ați venit în orașul campionilor“, „Revelionul la Brașov“, „Zeița Flacăra“, „Te iubim, Cenaclule“ sînt numai cîteva din texte. După aproape 12 ani de activitate, nu există localitate în țară care, avînd o sală de spectacole sau un stadion, să nu fi găzduit cîndva cenaclul. În ciuda vîrstei respectabile, el este din ce în ce mai iubit. Soarta, deseori capricioasă cu alte forme ale culturii, lui îi este favorabilă. Situația lui amintește de cea a marilor trupe de revistă din America interbelică, care își pregăteau repertoriul în tren sau în mașină, pe durata deplasării dintre un oraș și altul. Cu o fidelitate singulară, membrii cenaclului își închină viața revoluției și firii lor. Ei învață pe tineri istoria întreagă a țării, chiar acea parte pe care tiparul nu a putut-o niciînd tolera.

Cum o piatră aruncată într-o apă liniștită stîrnește valuri concentrice care ating în același timp malurile rotunde, textul cîntat de Nica Zaharia a extins sentimentul de patriotism de la cel local pînă la cel mai înalt și mai pur al națiunii. La ora 22,10 izbucnește strigătul „România“. Se cîntă „Trăiască duhul lui Iancu“, se recită, se cîntă apoi celelalte cîntece patriotice printre care „Lancea lui Horia“, „un cîntec care-a cunoscut într-un foarte scurt timp un destin pe care alte cîntece nu-l trăiesc nici în 50 de ani“.

Camelia Daj și Adrian Jacotă, sosiți duminică în Brașov, cîntă cu o bucurie particulară. Cel mai bun recital al serii datorat unei stări care se atinge rar, mi-a părut a fi al lui Constantin Dragomir. Tînăra și talentata turcoaică Adia-Ali-Cuad „revine în mod spectaculos“ publicul o obligă să își reia recitalul. „Dacă pămîntul s-ar termina aici și acolo ar începe luna, nu ar fi atît de frumos cum e acum la Brașov“. Sosesc scrisori cu poezii sau care cer poezii. Poetul Adrian Păunescu este obligat să recite de mai multe ori, printre primele poezii recitate este și „Odă în metru antic“, în limba română, apoi în limba engleză, traduse de Adrian Păunescu, :

„Fără iubire, lumea s-ar transforma într-un frigider de conservat iluzii“.

Un moment aparte : sosește un bilet de la un om care voia să-și pună capăt zilelor. A.P. îl roagă să vină lîngă scenă pentru o discuție de numai o jumătate de minut și recită poezia „Coșmar învins“, versuri cutremurătoare ale unei personalități aflate de amenințate, încît, pentru a-și păstra luciditatea în acțiune, este obligată să-și uite uneori sentimentele. Publicul începe să cînte „Ordinea de zi“.

Nu cred că a fost un spectacol. A fost altceva. Ceva care nu poate fi definit, deci nu poate fi nici instituționalizat. Simțeai cum trăind acele clipe ți se făcea tot mai mult dor de ele.

TITU DUMITRESCU

La Zărnești, a doua oară

Localitatea : **Zărnești, 27 mai 1985, orele 19, stadionul din localitate.**

Număr de spectatori : **4 000.**

Noutăți : **prezențe locale — rock Voltom — elevi la Liceul „6 Martie“ (Nelu Dulci, Adrian Tinca, Liviu Berlea, Iulian Constantinescu), piesa „O lacrimă“ — versuri Nicolae Labiș ; excepțional Szabo Lajos, strungar — parodii muzicale.**

Atmosfera : **excepțională.**

Aportul organizatorilor : **excepțional.**

Cînd am ajuns pe stadionul din această localitate publicul stătea pe iarbă ca la șezătoare și mi-am amintit că un tablou asemănător era și anul trecut, în iunie, la Săveni, județul Botoșani. Am regăsit aceeași atmosferă deosebită în care oamenii se contopeau într-atît cu natura încît am avut senzația că pînă și plopii din jur ne ascultă. Și aici, ca și la Săveni, s-a produs acea interiorizare încă de la primele cîntece. Au fost ascultate cu atenție atît piesele cunoscute, cît și cele mai noi, cum ar fi : „Criză în întuneric“, al Angelei Kiss, „Colind pentru cei încercați de suferință“, al lui Felician Stingaciu — ambele pe versurile poetului Adrian Păunescu, „Fîntînarul“, al lui Andrei Almași, pe versurile poetului Lucian Blaga. Sînt primite cu mult entuziasm și piesele populare cîntate de talentata Carmen Antal din Toplița, iar Constantin Dragomir are mult succes cu cîntecul „Muntele“, care a fost ascultat cu deosebită atenție și a fost aplaudat mai ales la versul „Nu știu de ce toți oamenii vor munți“.

Revenind de cîteva zile în cenaclu, Adrian Jacotă își interpretează cu aceeași mare sensibilitate cîntecele. Grupul „Paradox“ se produce astăzi mai bine ca oricînd, toți membrii fiind în mare formă. La „Doina lui Lucaci“, cu Emilian Onciu, refrenul este preluat de fiecare dată de oamenii de toate vîrstele, care au venit la spectacol ca la o sărbătoare.

Momente deosebite au mai realizat și Arpad Domokoș, Cristian Buică, Octavian Bud, Valeriu Penișoară, Camelia Daj, Majay Győző și Traian Cosma, cu al său excepțional „Zid deasupra căderii“.

Iată ce bilet trimite la scenă Ion Obotă. „Cîntă cenaclul, cîntăm și noi, dansează cenaclul, dansăm și noi, recită cenaclul, recităm și noi. Ne contopim într-o singură ființă iubitoare de frumos, dreptate, adevăr, cultură, pace. Tocmai această nevoie o satisface Cenaclul Flacăra. Vă trimit cîteva cuvinte pe care le-am scris în aceste momente cu gîndul la Eminescu, „Facerea lumii“, o frumoasă poezie pe care o vom publica într-un număr viitor.

Alexandru Zărnescu cîntă „Dor de Eminescu“. Se trece apoi la cîntece de patrie, de pace și revoluționare. Publicul din Zărnești, cu aceeași dăruire cu care a primit cîntecele profunde sau pe cele de dans, cîntă și aceste piese care definesc crezul Cenaclului Flacăra. „Jurămînt la Putna“, „Iancu la Țebea“, „Trăiască România“.

După aceste cîntece, la scenă a sosit următorul bilet : „Două dorințe aș avea : „Treceți batalioane române Carpații“ și un cîntec în limba maghiară. Mîine împlinesc 33 de ani. Kadar Gyuri“. Întreg cenaclul cîntă „Treceți batalioane române Carpații“, iar Arpad Domokos și Majay Győző interpretează un buchet de cîntece populare maghiare. Primul cîntec de pace al spectacolului este „Lăsați-mă să merg pe bicicletă“ al lui Gil Ioniță care a revenit astăzi pe scena cenaclului. Programarea piesei „O șansă păcii“ dă curs cererii exprimată în mai multe bilete.

Trupa „Totuși“, prin piesele sale devenite șlagăre, aduce o notă de prospețime întregului spectacol. Frații Gogu au același succes ca în fiecare seară. Trupa „Flapo“ o acompaniază pe Oana Hanganu, după primele măsuri de parcă atunci ar fi venit de la repetiție. Conducătorul cenaclului spune : „O premieră realizată excepțional de trupa Flapo, care a preluat din mers cîntecul „Blues de dragoste“ pe versurile poetului Adrian Păunescu, dovedind și acum înaltul său profesionalism. Aplaudăm trupa „Flapo“. A debutat excelent în cenaclu Szabo Lajos, strungar, cu cîteva foarte interesante parodii muzicale. Și la Zărnești se cere poezie și într-o liniște deplină poetul Adrian Păunescu recită „Repetabila povară“. De aici, din Țara Bîrsei, pleacă spre Apuseni și spre toate celelalte locuri din țară îndemnul „Lancea lui Horea, sus !“

NICA ZAHARIA

Feeria de la Rupea

Localitatea : **Rupea, 28 mai 1985, stadion, apoi Casa de cultură.**

Număr de spectatori : **1 500**

Aportul organizatorilor : **foarte bun**

Atmosfera : **fulminantă.**

Într-adevăr, rar se întîmplă în viața a două „instituții“, în cazul nostru Cenaclul Flacăra și publicul din Rupea, să se întîmpine cu atît de mult suflet, cu atît consens, izvorît din dragoste pentru artă. Oamenii, așa cum sînt ei, universe biopsihice, trăiesc senzații și prin senzații, de multe ori contradictorii, însă, în fața adevărului și în fața adevăratei arte, sînt chiar fără voia lor curați și sinceri, deschiși și sentimentali. La Rupea s-a întîmplat ceea ce parcă nici noi nu putem înțelege : s-a întîmplat ca totul să fie suflet și artă. Ploua ca la tropice sau ploua de parcă ar fi fost un trucaj al marilor realizări cinematografice. Echipa tehnică, membrii cenaclului, oamenii Rupei au înfruntat această vicisitudine asemănătoare cu un viciu și au mutat locul spectacolului de pe stadion într-o sală neîncăpătoare care în scurt timp s-a transformat într-un vulcan ce erupea la fiecare apariție, așa încît așa-zisul nenoroc s-a transformat într-un spectacol unic și dogoritor. După trecerea în revistă a membrilor cenaclului, pe fundalul muzical, mioritic, al trupei Flapo, versurile despre fîntîni ale lui Lucian Blaga au fost primite cu emoție nedisimulată, spectacolul arătîndu-se de la început o dorință și o necesitate. Evenimentele rămîn și sîntem convinși că spectacolul de la Rupea va rămîne. Cenaclul Flacăra s-a născut ca o întruchipare a înțelegerii revoluționare și de pace a partidului nostru. Felician Stîngaciu, Oana Hanganu, Angela Kiss, Traian Cozma, Adia Ali Cuat, Carmen Antal din Toplita — talente descoperite pe scena deschisă a cenaclului și în primul rînd de conducătorul său — pun suflet, pun forță în a contribui la crearea universului spiritual și cultural al spectacolului. Trupa Flapo, multiexperimentată, oferă daruri, primite cu bucurie și aplauze pe deplin meritate. „Totuși“, în noua formulă, cucerește publicul aderent și împrospătat de muzica ei tînără, iar trupa „Paradox“ inventivă și asimilabilă, impune ritm și armonie. Toți membrii cenaclului depășesc orice impediment, astfel încît apar în fața publicului ca niște certitudini ale universului artistic, nervii sînt incitați cu toată forța și candoarea, încît fiecare firicel de sensibilitate este un rod muzical — poetic. Cîntecele de patrie și pace sînt firești și pătrunzătoare, ele ne cuprind, și cuprind sala care ni le cere rînd pe rînd, repertoriul cenaclului fiind întrutotul cunoscut. La Rupea a fost o sărbătoare în care ne-am descoperit împreună cu publicul. Carmen Antal din Deva, Majay Győző, Arpad Domokos încîntă sala cu un potpuriu de o rară frumusețe. Fii ai unei patrii, români, maghiari, germani, sîntem frați și asta se simțea așa cum numai în fața artei, a valorii și a curățeniei sufletești se poate simți. Cuvintele au sufletul lor, dar sufletul lor este, în fond, sufletul omului și recitalul poetic al lui Adrian Păunescu este receptat în toată profunzimea și măreția lui. A fost Rupea cea mai frumoasă de cînd o știu.

ADRIAN JACOTĂ

Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele 1 594, 1 595, 1 596, 1 597. La ora cînd ultima în plină desfășurare cu participarea a peste 5 000 de tineri spectacolul 1 598, în orașul Săcele.

Lupta cu efemerul

În acest început de vară, teatrul din Sibiu se apropie de sfîrșitul stagiunii, actorii se gîndesc probabil la vacanță iar spectatorii îmbracă tot mai greu ținuta de gală, împiedicați de vipia care a pus stăpînire pe oraș. Cei statornici mai pot fi văzuți totuși la spectacole, și, din prețuire pentru munca actoricească, nu uită să ofere actorilor cîte-o floare.

Astă seară nu sînt prea mulți iubitori de teatru, poate și pentru că spectacolul a ajuns la cea de-a treizecea reprezentație. Fidelii Thalici au avut tot timpul să-l vadă. Cei prezenți nu se plîng fiindcă se joacă Cehov. Plictiseala din piesele cehoviene însă e un lung prilej de încintare. Alexandru Bălan, regizorul acestui spectacol **coupé**, a avut ideea ingenioasă de a strînge în aceeași reprezentație mai multe piese scurte ale scriitorului rus, toate legate subtil printr-o idee comună, aceea a condiției ingrate a actorului. E un fel de teatru în teatru, discret însă și eficient artistic, atît cît să dea omogenitate spectacolului. Un foarte inteligent amănunt regizoral întregește impecabil această sugestie subterană a luptei cu efemerul. După ce, de-a lungul piesei, actorii ilustrează caducitatea artei actoricești în chip de amintiri înrămate, în final actorul e salvat totuși de la condiția sa pasageră prin același artificiu al tabloului. Peste chipul său macerat de îndoieli coboară o ramă, în semn de imortalizare a destinului de histrion. Cele patru piese topite de Alexandru Bălan într-un singur spectacol sînt **Cîntecul lebedei** (un text adaptat pentru a servi ideii spectacolului), **Tragedian fără voie, Jubileul** și **Ursul**, ultima de departe cea mai consistentă. Începutul spectacolului aduce în scenă acea atmosferă tipică de somnolență cehoviană, de amorțeală și abulie. Nae Floca-Acileni, interpretul Actorului, a grăbit însă de cîteva ori ritmul, scoțîndu-și personajul din starea lui firească. Accelerările acestea au fost totuși contracarate de jocul foarte bun al lui Ion Ghișe care a știut să amestece starea de leharnite cu aceea de indolență vitală, ignoranța somnoroasă cu buimăceala. Abia **Tragedian fără voie** a arătat adevăratele disponibilități ale lui Nae Floca-Acileni. Aici, ca și în **Jubileul** dealtfel, actorul și-a dat pe față predispoziția pentru postura nevricoasă și agitată, în care a interpretat fără cusur pe Ivan Ivanovici (ființa umilă, revoltată și nevrozată, de o disperare pitorească și deprimantă) și pe contopistul maniac, rătăcit printre bilele de socotit. **Jubileul** a fost un bun prilej de a-și face rolul și pentru Doina Alexe Popescu (Merciutkina) care a știut să transforme insistența în disperare agasantă, apoi agresivă, totul pe fondul unei „neînțelegeri" comice, dar și pentru Geraldina Basarab (Tatiana Alexeevna) care a făcut din exuberanța timpă a personajului o sursă inepuizabilă de comic. În ultima piesă, **Ursul**, a ieșit în evidență impertinența bățoasă dar simpatică a ofițerului Smirnov (admirabil interpretat de Alexandru Bălan), în opoziție cu ipocrizia galantă a Elenei Ivanovna, în rolul căreia Geraldina Basarab a strălucit din nou. Infatuarea și mojicia lui Smirnov, contrapuse aroganței cabotine a Ivanovnei, a fost cheia dramatică a ultimei părți a spectacolului, în care trebuie să-l remarc din nou pe Nae Floca-Acileni, interpretul fidel al lui Luka, sluga umilă și răvășită. O impresie favorabilă, dar neconcludentă din cauza rolului episodic, a lăsat-o Benedict Popescu, grav, sobru auster.

Regia lui Alexandru Bălan și scenografia lui Ștefan Orth au făcut din **Cîntecul lebedei** (aceasta este și titlul întregului spectacol) o foarte bună piesă, reprezentată în premieră la noi într-o asemenea montură. Meritele spectacolului sînt cu atît mai mari, cu cît puținii actori de la Teatrul de stat din Sibiu (Nae Floca-Acileni, Doina Alexe-Popescu, Ion Ghișe, Geraldina Basarab, Benedict Dumitrescu, Elena Ghișe, Boris Streliciuc) sînt handicapați de lipsa unui regizor (Alexandru Bălan este actor și regizează în calitate de colaborator al teatrului).

RADU G. ȚEPOSU ■

O formație de prestigiu

„Concordia"

Iată, abia acum îmi dau seama că numele acestui cvintet — singura formație camerală de suflători care, încă de acum cinci ani, a ambiționat generoasa idee de permanență — a fost menit în adevăr nu numai duratei, dar și sensului înalt ascuns în semantica primară a numelui său de botez : de înțelegere, de cooperare și, nu în cele din urmă, de armonie spirituală, **intelectuală** și **sensibilă**. Rămînă așadar anonim — eu în orice caz îl ignor fără voie — numele celui ce i-a dat numele **Concordiei**. „C'était une femme vouée au blanc..." (era o femeie menită albului) ; reținînd această vibrantă propoziție lirică dintr-un roman de Mauriac, numai pentru a o reaminti aici, în dreptul cvintetului **Concordia** al cărui dăruit suflet de organizator se spune că este strălucitul fagotist **Mihai Nenoiu Miltiade** ; doar că el nu scapă niciodată ocazia de a declara public un fapt oricum evident : că atît **Nicolae Maxim** (flaut), **Eugen Glăvan** (oboi), **Valeriu Bărbuceanu** (clarinet), **Nicolae Dănilă** (corn), sînt, rînd pe rînd, conducătorii formației, fiind totodată instrumentiști de o puternică personalitate individuală și individualizată ferm chiar și atunci cînd cîntă în ansamblu. Orice as spune în plus în dreptul fiecăruia dintre ei — chiar și al excepționalului cornist Nicolae Dănilă pe care un Rafael Kubelik sau un Bernard Haotink i-ar fi dorit oricînd să interpreteze dramatica arie pentru corn din partea I **(Kräftig Entschieden)** din **Simfonia a 3-a în Re minor de Mahler** —, ar echivala cu o nedreptățire a celorlalți. Căci și oboistul și clarinetistul, ca și flautistul, sînt egali cu cornistul cum egal cu toți este animatorul formației : fagotistul Mihai Nenoiu Miltiade, care a cîntat sub bagheta unor Leopold Stokowski, Igor Markevitch, Herbert von Karajan..., mari maeștri ce i-au și adus elogii publice. (El a „scos" de curînd, în fine, **după** aproape **25 de ani de valoroasă activitate**, primul său disc : cele mai frumoase 4 (din toatele frumoase : 38) de concerte pentru fagot și orchestră de Vivaldi). Și toți acești artiști ne-au oferit, sub genericul **„Muzica — limbaj al înțelegerii și păcii"** — un concert memorabil, conținînd, în partea a II-a, patru prime audiții mondiale absolute: Friedrich Huppert (R.F.G.), Kaz Kumrunrotscha (Thailanda), Uros Rojko (Iugoslavia), Aurel Stroe (România). Un „certificat" de suflet și o dovadă a(le) acestei memorabile seri din 14 mai a.c. : ea s-a repetat, la cererea insistentă a publicului, după o săptămînă. Cît privește partea I a Concertului din 14 — și 22 mai a.c. — să amintim repede — și procedăm așa, numai din lipsă de spațiu — că aceasta a cuprins piese din repertoriul pentru suflători al cîtorva din marii compozitori moderni și contemporani : Igor Stravinsky, Jacques Ibert, (Franța), Oistein Sommerfeldt (Norvegia), Serghei Prokofiev (U.R.S.S.), Paul Patterson (Anglia), Jiri Pauer (Cehoslovacia). Remarcabilă, de pildă, a fost interpretarea unui **Scherzo humoristic pentru patru fagoturi** de Prokofiev la care și-a dat concursul partida de fagot a Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii Române **(Corneliu Săndulescu, Ion Surduleasa, Șerban Novac)** și, desigur, fagotistul **Miltiade Nenoiu**. Iar o mezzo-soprană ca **Ruxandra Donose** — studentă în anul al II-lea la Conservator — și violista **Ginetta Bănică**, au intrat, și ele, cu talentul lor indiscutabil, în biografia muzicală a acestei seri, prin cele **Trei cîntece de W. Shakespeare** în viziunea marelui Stravinsky.

Dacă nu mă înșel, în acea zi, de 14 mai, cvintetul **Concordia** împlinea cinci ani : și-a sărbătorit, să recunoaștem, micul jubileu (egal doar cu un lustru), cu toată jubilația forței și personalității lui.

Cele **patru audiții mondiale absolute** — din care trei aparțineau unor compozitori studenți cunoscuți de membrii **Concordiei** la Festivalul internațional de la Darmstadt din vara '84 — veneau să pledeze încă o dată pentru sensurile majore ale... **Concordiei** între oameni, făcînd, după cum se vede, o legătură vibrantă între muzica tînără (nouă) în acest **An Internațional al Tineretului** (A.I.T.), care este, după cum se știe, și **Anul internațional al muzicii.**

Iată de ce închei, dînd cuvîntul unor maeștri ai muzicii și componisticii românești despre concertul bisat și în genere despre cvintetul **Concordia.**

Anatol VIERU : „Am avut, încă dintru început, o impresie foarte bună despre această formație. Găsesc că este un colectiv excelent **ca individualitate și ca formație** de un foarte bun profesionalism, și individual și în colectiv. I-am revăzut și ascultat la Darmstadt în vara trecută — la Festivalul Internațional de Muzică Nouă — și nu sentimentalizez în nici un fel, spunînd că am adaptat special pentru **Concordia** o piesă a mea **(Soroc)** care, reascultată în această formă (cu două instrumente de percuție adăugite cvintetului) mi-au întărit convingerea că formația **Concordia** nu e cu nimic mai prejos față de alte formații camerale din lume. Or, în condițiile de azi, cînd concertele nu sînt plătite, mi se pare cu atît mai important să salut conștiința de muzicieni ai acestor interpreți care servesc arta și țara lor, înlăuntru și în afară".

Myriam MARBÉ : „Eu cred că trebuie marcat mai întîi faptul că membrii **Concordiei** nu sînt numai instrumentiști foarte buni, dar că sînt foarte buni lucrînd împreună ; că, văzîndu-i și ascultîndu-i, nu asistam la izbucnirea unei personalități, ci la o conlucrare artistică remarcabilă, care aduce cu sine o nouă calitate, pe care noi o iubim așa de mult în muzica de cameră. Evantaiul larg al repertoriului **Concordiei** — în cadrul căruia predomină o muzică apropiată nouă — a căpătat un relief evident și la concertul acesta ultim. Originalitatea și forța lui Aurel Stroe — din **Quintandre** — ne-au fost redăruite grație **Concordiei**, fără clișee, fără nici o încărcătură a „materiei" interpretate. Îi ascult — ascult **Concordia** — cu plăcere (și) pentru că interpretează cu plăcere și inventivitate muzica nouă".

Ștefan NICULESCU : „**Concordia** este o formație care s-a cristalizat pentru că a(u) lucrat foarte mult împreună, pentru că se cunosc foarte bine unul cu altul. Și tocmai de aceea ei fac muzică de cameră **așa cum trebuie** ; fiecare e un virtuoz al instrumentului său, ceea ce înseamnă că putem vorbi limpede, în acest caz, de o comuniune care nu se obține decît **în timp**, dar sigur, cu talent. I-am ascultat la noi, și în alte centre europene, unde au obținut succese remarcabile și aprecierile criticii muzicale străine. **Concordia** e cea mai bună formație de suflători de la noi".

Aurel STROE : „**Concordia** este un ansamblu fără prejudecăți de concepție estetică, de stil, care poate, în consecință, năzui în mod legitim la libertatea căutării și cultivării valorilor. Un ansamblu dedicat artei pe care o face cu multă pricepere și reală seriozitate. Un mănunchi omogen de adevărați profesioniști, în sensul înalt al cuvîntului, așa cum nu găsești azi decît arareori".

CONSTANTIN CRIȘAN ■

Fotografie de VIRGIL RADU ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

M. Tălan : Lucruri inegale, unele înșirind cuvinte goale, din care nu se definește un sens, o semnificație, altele cîteva (și mai ales „Insomnie" — minus distihul final, greoi, poticnit) apropiindu-se realmente de poezie. Să vedem în continuare.

G. Ungureanu : Înainte de a trage concluzii atît de binevoitoare față de dv. însivă și de producțiile proprii, e bine să aflați și părerile altora. Pe-ale noastre le cunoașteți ; apelați și la alte poște redacționale și procedați finalmente potrivit cunoscutei ziceri populare : „cînd doi îți spun că ești beat, du-te și te culcă !"...

F. Kőllő : Aceeași manieră, cu multe pagini „neîncălzite", aptere, cu cîteva mai dense, mai vii, purtînd același bizar, anacronic mesaj al unui fabricant de beteală într-o vreme cînd nunțile nu mai sînt la modă !... („Confesiunea tîmplarului", „Autoportret", „Confesiunea înotătorului").

Augustus : Felicitări !, să fie-ntr-un ceas bun ! Mulțumiri pentru frumoasa carte și pentru mișcătoarele vorbe.

R. Cîrstea : E adevărat ce spuneți în scrisoare : căutările sînt, deocamdată, infructuoase, paginile pierd din ce în ce contactul cu mijloacele poeziei, preferînd un soi de discurs uscat, „alb", deliberativ. Rezultă, de asemeni, din scrisoare, că știți foarte bine ce aveți de făcut și nu ne îndoim că, într-o bună zi, veți găsi cărarea căutată. (Ceva, în „Ordin").

A. Valoni : Cîteva lucruri demne de atenție : „Visător", „Spațiu de cuvinte", „Într-un da", „Sfat", „Prezentul începe", „Rămîne visul". (Ce-ar fi să vă reluați, în fine, după atîta „carantină", semnătura dv. adevărată ?...).

G. Nițoaia : Un început promițător, care ar trebui luat în serios („Asta voiam să vă spun", „Identitate"). Să vedem, în continuare.

Florin T. : Am primit. Adaosul rămîne mai prejos.

D. Călinescu : Pagini dezamăgitoare, de... „cînd nimic nu ai a spune"... Încurajările primite trebuie să vă orienteze către o nouă atitudine față de poezie și de condiția creației : mai activă, mai studioasă, mai diligentă, năzuind spre o treaptă superioară în însușirea „meseriei" lirice.

O. Kadar : Textele (abuziv de numeroase — regretabilă manifestare de egoism și răsfăț) rămîn sub semnul „făcăturii", uscată și neînsufletită, lucru manual de serie, fără inspirație, fără implicații relevante de ordinul emoției, al meditației, al fanteziei, etc., gherghef mărunt, lipsit de exigența și controlul unui spirit critic, al unei conștiințe artistice. (Ceva, în „Natură moartă", „Lipsește doar"). Despre toleranța și delăsarea spiritului dv. critic am mai vorbit (faceți rău că nu-l antrenați, că nu vă preocupă cultivarea și ascuțirea lui, căci rolul lui nu este numai de a ratifica sau nu, **a posteriori**, o pagină încheiată — operație pe care, deocamdată, o lăsați, cu toată nonșalanța (pînă cînd ?) în sarcina altora — ci **mai ales de a participa, intrinsec, în mod decisiv, esențial, în chiar actul creației**, atît în faza pregătitoare, a opțiunii, a gestației, a decantării, etc., cît și în aceea a elaborării și redactării). În ce privește răspunsul nostru anterior, cineva obișnuit cu cititul (și, desigur, lipsit de dispoziții circotașe și diversioniste) îi poate distinge cu ușurință cele două părți, una adresată, în general, aspirantului în poezie („dacă citești" etc.), și alta adresată (invariabil, cu „dv.") corespondentului destinatar. Nici întrebările (și ele răsfățate și teatrale, în cel mai bun caz...) cu privire la „înzestrarea nativă" (despre care n-am fi făcut, ziceți, „nici cea mai vagă aluzie") nu par să fie — dacă numărăm textele publicate — din cale afară de istețe !...

Ștefana Călin, Eugenia Bila, I. M. Laura, Elena Demea, Marinela Ilie, Rudi Grün, T. Dona („Lacrimă"), **O. Ionescu-Prut, M. Darcaci, C. Armean** (succes !), **Horațiu Pfarrer, Georgeta Balalia** (mai citeț !), **Ad. Comaliescu** (dar... „dialectică care" ?!...), **Irina Dimitriu, Andrei Andru, Letiția Borțea, Adina Andronic :** Încă nu, să mai vedem.

Sara Saulic, Paraschiva Ileana, Marius Voinescu, Marcel Crețu, Rodica Popa, Stan Emil, Ion Mazăre, C. Cringănescu, Tiberiu C. Belciu, Domnița Georgeta Mihai, Gabi Dobrea, Călina Gorun, Costachi Ostopovici, Cristian Drăjneanu, Emil Branet, Georgeta Florea, Matei Emil, Alexandru Oraș, Nicolae Murariu, Sorin Zaha, G. Paloșanu, D. Pop, J. Francesco, Adina Lupu : Nu se văd semne de talent.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. — Manuscrisele nu se înpoiază.

Polca de la Avignon

Haihuiesc printr-un oraș schimbător
de la o noapte la alta
cu inima înghețată de iubire
cu ghiozdanul meu plin cu
bucățele de stofe scumpe
uneori poposesc pentru
cîteva ore și fumez tutunuri
năucitoare te caut Oona te
caut și nu vreau să te găsesc

DAN EMILIAN ROȘCA

Baba oarba

Așteaptă întrebări desperecheate
Să li se coacă-n viitor răspuns
Cunoașterea-i cu căi întortocheate

Și-n miezul ei ceva rămîne-ascuns :
Spre adîncimile adevărate
Ne cufundăm mereu dar nu de-ajuns.

ION ȘTIRBULESCU

Flash

Ochiul meu critic
plutind pe străzi înarmat cu sfîntul
instinct feminin
(în parc fete uriețele
ascultă resemnate grosolăniile iubitului
apărîndu-și însingurarea pînă la capăt).

CELIA BĂNUȚ

Temerarii

Privirile liniștite sînt adînci.
Noi ne cufundăm în ele
precum Ahile în apele Styxului.
Avem brațele pline de fantezie
pe care o aruncăm în valuri
ca pe niște buchete de flori.
De undeva din umbră
ne pîndesc genele — ca niște colți.

FLORIN TOLLBERGSON

Despre necesitate

Fluviul cuvintelor curge neîncetat,
un vechi pod peste pietrele moarte
ale timpului
fericire — cînd albia se umple de ape
în zilele luminoase
cu averse de întîmplări.
Stăm cu urechea lipită de receptoare
și luptăm cu mîna dreaptă.
Mîna stîngă ține un sandviș cu ouă.
Lumea își întinde vîrfurile spre noi,
la contacte sar scîntei,
cîteva siguranțe arse sînt înlocuite în tăcere,
și placa acumulărilor se apleacă îngrijorător
ca obositorul turn din Pisa.
Totul este cunoscut, chiar și tiparul
cu care s-au imprimat
nemuritoarele opere interbelice.
E o sabie nouă în lume,
cu arome verzi, cu oameni întrepiși,
minuitori de butoane,
instalați după geamul murdar
al unor nemaivăzute macarale.

CONSTANTIN BUICIUC

Imperativă

Tîrziul mușcă iar din soare
Și cerul-nghite iar cocori
Cresc noi hachițe nucleare
Cuvintele sînt iar erori

Să scoatem vata din urechi
Să dăm auzului crezare
Minciuna stoarce vinuri vechi
Din strugurii nedați în floare.

EMIL ACHELĂRIȚEI

Ilustrăm acest număr cu lucrările pictorului TEODOR BOGOI ■

„În artă trebuie să mergi pe tot sau pe nimic"

(Urmare din pagina 9)

care nu anulează emoția în schimb o construiește cu un soi de răbdare rece dominînd temperatura sufletului. E și normal ca la un grad mai mare de dispersare să corespundă unul mai mic de tensiune; ca povestea, decurgerea epică sau construcția mozaicată să intelectualizeze puseul emoțional, creînd o altă dimensiune de receptare.

— Care este formula de teatru pentru care optați dincolo de exemplul ilustrat prin însăși opera dumneavoastră? Afirm corect că militați pentru dezvoltarea unui teatru de idei?

— Nu e treaba mea să spun ce fel de teatru fac. Cine va pune vreodată alături, să zicem, **Robinson**, cu **Baletul electronic**, cu **Iancu la Hălmagiu**, cu **Viața e ca un vagon** și cu **Cititorul de contor**, sau **Salonul**, nu va ști bine de unde să mă ia. În timp ce la majoritatea colegilor mei (poate mai puțin la Horia Lovinescu) se poate deduce o piesă din stilul celorlalte. Asta poate să însemne, la mine, lipsă de personalitate, de închegare stilistică. Dar poate să însemne și altceva.

— V-ați propus vreodată să luptați cu tradiția teatrului tradițional — ca să mă exprim astfel, sau alte considerente v-au călăuzit pe un drum original, pe cît de contestat uneori, tot pe atît de elogiat?

— Tradițională nu e, în teatru, decît forma, structurarea materialului ideatic. Restul, adică problematica, e mereu alta, ideile altele, altă mentalitate publică. Aici nu există tradiție, decît pentru substratul așa-zis general-uman, nu și pentru tipologia modernă, particularizată.

N-am vrut să înovez cu orice preț, dar inevitabil o sumă de idei și-au căutat forme de exprimare mai neobișnuită. **Baletul electronic** este, de pildă, o structură completamente originală, fiindcă fondul de idei de acolo n-a găsit altă modalitate de exprimare și a trebuit să înoveze. Nu înoyăm cînd ne place, ci cînd n-avem încotro.

— Sînteți unul dintre scriitorii cei mai neconformiști în cultura românească de azi. M-ar interesa ce credeți despre conformism: este un pămînt roditor, sau din contră?

— Orice individualitate e nonconformistă în sensul că se abate de la medie și de la normă sau șablon. Creator conformist e un nonsens. Dacă mă întrebați însă de tendințele excesive ale spiritului meu vă răspund că nu mă caracterizează excesul, uneori excentricitatea, scandalul, ci mai degrabă echilibrul, care nu e totuna cu bunul-simț simplu (și simplist), ci e prelucrarea, uneori laborioasă, a unor date cît mai disparate să intre în compoziție. În acest sens Goethe îmi servește de model. Nu și-a contat nici o tentativă de singularizare prin actele sale temperamentale și spiritul său căutător, dar le-a echilibrat pe toate în cadrul unei viziuni raționale-organice asupra lumii, distilată în ebuliția lui creatoare.

— Sînteți unul dintre cei mai jucați autori dramatici pe scenele teatrelor noastre. Nu știu dacă sînteți și unul dintre cei mai umblați prin lume.

— „Umblat" aș fi, dar umbletul e una și cunoașterea profundă a societăților extranee e cu totul alta. N-am studii în străinătate, ani de ucenicie, ani de perfecționare, contacte spirituale sau materiale permanente cu lumea. N-am stat, ca unii din marii noștri scriitori și oameni de vîrf social, ani de zile „la ascultare" prin alte părți. Uneori îmi spun că acest lucru e irecuperabil. Alteori mă bucur că m-am format în Carpați, pentru a trăi tot aici. Sînt, pînă la un punct, un balcanic. Și poate, de la un punct înainte, grație lecturilor și cîtorva (puține) umblete, un european. De altfel orice român instruit e european, chiar dacă a umblat puțin. Și invers: sînt unii care au umblat mult...

— Cum vedeți opțiunea teatrelor pentru repertoriul dv.? Gurile rele zic că sînteți un polemist redutabil și în disputa dintre autori și instituțiile teatrale. Adică, se aude că sînteți un bătăios, un luptător pentru ideile și teatrul său...

— Probabil că sînt rău, adică țin la propunerea mea, și negociez pentru ea de pe poziții de forță. Dar gîndiți-vă puțin ce înseamnă „poziție de forță". N-am nici o altă calitate decît cea scriitoricească și forța mea, cîtă e, stă în elocință. Mă străduiesc să conving. Cînd nu pot, mi-e totuna dacă sare în aer toată combinația. În artă trebuie să mergi, gîndesc, pe tot sau pe nimic. O piesă nouă nu are șapte sensuri aleatorii, ci unul singur exact, și o expresie scenică optimă, cît mai conformă cu propunerea textului. E ceea ce mă străduiesc să obțin. Cu orice mijloace (civilizate). Amputările îmi fac rău, mi se par ofense. Prefer abandonul. Iar interpretul rău nu trebuie corcolit. El e angajat într-o lucrare care ne interesează pe amîndoi, pe mine cu precădere. El trebuie să interpreteze bine, dacă tot s-a apucat. Arta e un lucru ce pare maleabil, dar în fond e dur. Cum spune un proverb: de ce să plîng eu? Și totuși mi s-a întîmplat, nu o dată. Ce să fac, să închid ochii? I-am ținut cam toată viața deschiși.

Pentru piese mă bat. E credință în ele, viață. Pentru ce altceva m-aș bate atunci?

Cu tot acest caracter „rău", văd că într-adevăr teatrele mă joacă. Vă asigur că nu de frică. Și nici de complezență. Nu e director, nu e regizor să nu mă fi certat cu el. Și totuși...

— Stimate Paul Everac, v-a plăcut aventura, sau, altfel spus, ce rol acordați acestei însușiri, fiind vorba, bineînțeles, de calitatea spirituală a acesteia...

— Aventurile eșuează în două feluri: 1) prin întoarcerea acasă, 2) prin împlinire. Amîndouă aceste „eșecuri" mă interesează. Nu mă interesează aventurile care nici nu se întorc acasă, nici nu se împlinesc. Care bat cîmpii.

Despre primul fel de aventuri am să scriu o piesă. Ea se cheamă **Aventura** și figurează în repertoriul Teatrului „Ion Vasilescu". E vorba de un demers spiritual, riscat, spre cunoaștere, eroul, Ticuță Protopopescu, aventurîndu-se atît în direcția Logosului cît și a Erosului pînă cînd pericolul depersonalizării lui îl trimite înapoi, în quetism și cumsecădenie. Al doilea „eșec" e cel cuprins în piesa **A cincea lebădă**, aventură cu implicații multiple. Și în **Paharul cu sifon**, Magda Mărculescu încearcă o aventură totală, soldată în moarte. Aventură este și în **Fluturele pe lampă**, nu-i așa?

Vedeți deci că mi-am făcut aventurile (spirituale) pe pielea personajelor mele.

De altfel, însuși faptul de a scrie teatru și de a trăi exclusiv de pe urma lui nu e aventura cea mai improbabilă?

— Ce înseamnă pentru Paul Everac, autor prolific, autor plin de surprize, ale scrisului, firește, o zi obișnuită de muncă?

— În general, ziua mea de lucru începe puțin după ora 6 dimineața. Ea are în mod preponderent obiective literare. Dar nici cele extraliterare nu lipsesc deloc. Sînt, în acest moment, conducător al unei secții de breaslă și membru în comitetul asociației bucureștene de scriitori, dar și în consiliul Uniunii pe țară și în Biroul acestui consiliu, — iată tot atîtea solicitări. Sînt membru în Biroul Comitetului Central O.D.U.S. Am făcut regia piesei mele **Salonul** la Teatrul Național din București, și mă pregătesc de alte două regii. Am doi copii mari și doi nepoți mici de care mă îngrijesc. Administrez o curte și o grădină, făcînd acolo puțină agricultură și puțină cultură, clădind scene, organizînd serbări. Mă țin la curent cu viața muzicală și cu cea plastică. Merg de cîteva ori pe săptămînă la teatru. Ce să mai spun? Călătoresc des, bat țara în lung și-n lat. Scot o carte sau două pe an, cîteva premiere. Țin conferințe, fac publicistică, dau interviuri. Citesc piesele altora, conduc un cenaclu.

Mă culc devreme. Nu mă simt înghesuit. Am timp de plimbări. De o masă cu prieteni. Și chiar de acest fastidios interviu. Pe care propun să-l terminăm înainte de a plictisi pe alții.

3 specialiști

(Urmare din pagina 8)

(asta, apropo de greutățile acestui an agricol !), obținem la tineretul porcin, în perioada de testare de la 3 la 6 luni, sporuri zilnice de 780 de grame. Și dacă tot vorbim de condițiile deosebite ale acestui an, vă rog să notați că preocupările noastre de cercetare vizează nu numai teme legate de ridicarea continuă a performanțelor genetice ale animalelor (cum ar fi, de pildă, influența terapiei vitamino-hormonale asupra fecundității scroafelor crescute în sistem industrial) ci și, între altele, economisirea energiei. Șeful stației noastre de epurare, maistrul Teodor Badiu, a imaginat o sită statică pentru separarea dejecțiilor solide de cele lichide care aduce o economie orară de 75 kW. Dintre fruntașii noștri se mai cuvin menționați dr. Doina Crețu, dr. Valentin Dimitriu, tehnicianul Alexandru Șerbănuț, îngrijitoarea Sultana Enache. Vă rog să nu încheiați aici lista onomastică a fruntașilor, să nu scrieți „și alții" cum faceți mereu dv., ziariștii. Căci noi cu acești „și alții" trudim, grație lor am ajuns fruntași. Așadar, să-i mai pomenim măcar pe Mieluța Stoica, Alecu Olăreanu, Gheorghe Petroianu, Maria Balica, Nicolae Birjoveanu, Costică Iancu, Ion Bortaș, Zenuța Olteanu, Coman Stoica, Ion Soare, Cornelia Avram, Elena Stoica, Maria Cucunoiu... și alții. Cît privește planurile noastre de viitor, vă e limpede, cred, că vrem să rămînem fruntași. A fost greu să cucerim acest titlu, e și mai greu — știm bine ! — să-l menținem, dar ne străduim. Vă mulțumesc pentru atenție.

Digresiuni

Tragedie și scandal

Aparent, totul e o incredibilă versiune modernă, împinsă aproape pînă la detalii, a tragediei lui Oedip. Cu deosebirea că în timp ce la Sofocle protagoniștii erau un rege și o regină, iar cadrul era un palat, acum cadrul e o casă banală, cubică, mediocră, undeva într-un mic oraș din Tennessee : Charlotte. O casă plină de pisici, cu un televizor deschis continuu, dar avînd sonorul tăiat, cu un șezlong gol și o femeie trecută de patruzeci de ani, Mary Ann Bass. În rest, îți vine să crezi că realitatea s-a decis să-i concureze pe tragicii greci în reportajele de senzație și, în primele clipe, stăpînit de această impresie de blestem și mitologie, nici nu mai remarci diferența.

Cum se petrec lucrurile la Sofocle, se știe. Iată-le acum în versiunea „Charlotte" : 1961. Mary Ann, o tînără femeie de douăzeci de ani, a fost abandonată de bărbat. Are un copil de trei ani, Dan, căruia toată lumea îi spune Danny. Nu e o femeie frumoasă, dar pare solid clădită, nu se clatină ușor sub lovituri. Într-adevăr, ea acceptă să se despartă de fiul ei : îl încredințează unui cumnat, Horace Sullivan, care locuiește în alt oraș. Danny crește astfel fără să-și cunoască nici tatăl, nici mama. Întocmai ca Oedip. Prin 1976, în vîrstă de optsprezece ani, acest nou Oedip, un tînăr timid și cu obrazul ascuțit, și-a pus problema părinților, a început să-și ancheteze originea. Nu s-a dus să consulte oracole, dar l-a întrebat pe unchiul său : „Cine este mama mea ?" În acel moment, zic reporterii, Horace Sullivan putea alege între mai multe posibilități. Să-i spună adevărul. Sau : să refuze un răspuns. Sau : să-l mintă. Sau : să-i dea un răspuns enigmatic. În felul sfinxului, el a ales enigma. I-a spus lui Danny : „Caută o femeie, Mary Ann Bass, la Charlotte. Ea îți va da, poate, informațiile pe care le cauți". După care, asemenea lui Oedip, Danny pornește la drum. Pleacă s-o caute pe Mary Ann Bass, care poartă numele ultimului ei soț (e al patrulea care a părăsit-o) și trăiește singură. Ce s-a petrecut, precis, după ce Danny a bătut la ușă, nimeni nu știe. Mărturiile sînt confuze și contradictorii. Și-a recunoscut oare Mary Ann băiatul părăsit cu cincisprezece ani în urmă ? Sigur e doar că l-a mințit : „N-o cunosc pe această femeie. Trebuia să locuiască aici înaintea mea". L-a întrebat apoi dacă bea o cafea, s-a oferit să-l ajute, i-a povestit cum a fost mereu părăsită și i-a rugat să mai revină. Pe la începutul anului 1978, cei doi se căsătoresc în fața unui judecător din Tennessee. Danny nu știe că soția lui e mama lui. Mary Ann, spre deosebire de Iocasta, știe. În plus, ea nu se oprește aici. Reușește incredibilul : să-l adopte oficial pe soțul ei, luîndu-și o falsă identitate, complicație absolut aiuritoare pe care vechii greci nu și-au imaginat-o ! Numai că aceste aventuri de stare civilă i-au trezit bănuieli lui Danny. Într-o seară, el află adevărul. Fără Tiresias, fără molimă, fără intervenția zeilor. Are o discuție furtunoasă cu Mary Ann și părăsește casa plină de pisici, plecînd în alt oraș. Nu-și scoate ochii, ca Oedip, îngrozit de vinovăția sa. Poate din pricină că vremurile s-au schimbat. Azi oamenii se hotărăsc, se pare, mai greu să suporte consecințele faptelor lor. Dealtfel, nici Mary Ann nu se comportă ca Iocasta. Nu se spînzură, ci îi trimite lui Danny o avalanșă de scrisori în care îl asigură de dragostea ei absolută. Danny suferă o depresiune nervoasă, umblă o vreme dintr-un oraș în altul, fără domiciliu, fără bani, apoi se întoarce la Charlotte, la soția și mama lui. Pentru puțină vreme însă. Curînd, pleacă definitiv și se adresează unui avocat. Depune o cerere pentru anularea căsătoriei și a adopțiunii, ceea ce declanșează scandalul. Mary Ann e arestată pentru incest, iar ea îl acuză pe Danny că se drogheză. Acesta vrea să-și refacă viața, ba chiar stă în cumpănă dacă să accepte sau nu propunerea casei de film din Dallas care ar vrea să ecranizeze întîmplarea bineînțeles cumpărînd gras drepturile.

Dar poate că nu aceste detalii din dosarul de la Charlotte explică prăpastia dintre o tragedie și un scandal, singura care m-a determinat să reiau această poveste altfel penibilă, ci... la urma urmei, ce lipsește aici ? ce anume face ca o întîmplare adevărată, pînă la un punct copiată parcă după o ficțiune, să eșueze din grandoarea artei în fapt divers ?

Lipsește mai întîi destinul. Căci mitul lui Oedip nu este povestea unui incest, ci a înfruntării omului cu destinul : un destin care își urmează inexorabil cursul, care se împlinește tocmai datorită încercărilor de a-l evita ; faptul că regele Laius se sperie cînd oracolul îi prezice ce se va întîmpla și dă ordin să fie îndepărtat copilul devine, chiar el, **cauza** împlinirii profeției.

Lipsește apoi setea de adevăr a lui Oedip, căruia destinul i-a aruncat o provocare : Ești în stare să afli ? Ești în stare **să știi ?** Ești în stare **să vrei să știi ?** Oedip nu poate fi înțeles în afara precizării că **el** a decis ancheta. Aici e momentul în care victima începe să ne tulbure. Ea nu numai că nu se teme de adevăr, dar face din adevăr, indiferent de consecințe, arma sa, onoarea sa. E, probabil, singura neglijență în scenariul pus la cale de destin.

Și, în sfîrșit, lipsește tragica măreție care rezultă din această forță a lui Oedip de a dovedi în cele din urmă că un destin implacabil, care nu poate fi nici îmblînzit, nici păcălit, poate fi totuși combătut prin refuzul victimei de a deveni o marionetă în mîinile lui. Oedip plătește un preț insuportabil pentru adevărul său, își scoate ochii și, orb, pleacă într-o tristă pribegie, dar bătrînul rege, ajuns vagabond, e un om liber care a înfrînt destinul chiar în clipa cînd acesta își desăvîrșea victoria. În fond, povestea lui Oedip este, mai ales, o poveste a libertății. Incestul nu era decît manevra destinului care n-a luat în seamă în această istorie două lucruri : că el nu mai are putere asupra unui om care nu se mai teme și că, vorba unui artist, adevărul există ; nu se inventează decît minciuna. La drept vorbind, adevărata victorie asupra sfinxului, Oedip a obținut-o mult mai tîrziu, cînd toată lumea îl credea strivit.

OCTAVIAN PALER ■

CENTENAR LIVIU REBREANU

merinde pentru calvarul gloriei

Evocare cu Tiberiu Rebreanu

15. Tabacul

B.

Infantila aventură se transformă în nărav adînc înrădăcinat, în ciuda tuturor curelelor care-i vărgau pielea albă, mătăsoasă.

Fumatul i-a atras lui Liviu neplăceri în liceu, apoi la școala militară, dar mai amarnic l-a chinuit în lunile de închisoare, cînd, pentru o țigară, își ceda amărîta porție de pîine zilnică.

Fumatul i-a ținut lui Liviu tovărășie în miile de nopți sacrificate scrisului. Prin fumul de țigară se conturau realitățile preschimbate apoi în artă.

Ajunsese să consume peste o sută de țigări pe noapte și nenumărate cești de cafea concentrată. Spre a diminua numărul țigărilor și le răsucea singur iar cafeaua și-o prepara ca pe o licoare sacră.

Poate că fără fumat ar fi lucrat mai greu, poate mai puțin, poate ar fi cîștigat în schimb și mai mulți ani de viață.

Istovirea era dublată de activitatea nocturnă, oboselii adăugîndu-i-se nedormitul. Prefera să lucreze noaptea pentru că astfel evita tovărășia oricui. Însuși declara într-un interviu din 1935 răspunzînd întrebării reporterului : „— Și după ce scrieți, niciodată nu citiți ? N-aveți un confident ?"

— „Nu, îmi citesc mie cîteodată, cu voce tare. Atunci ascult cum vorbesc oamenii mei și tresar singur, de parcă aș fi alături de dînșii... Niciodată n-am vorbit cuiva despre o carte pe care o plănuiam și nici n-am discutat temele și personagiile proiectate".

Simțea nevoia de singurătate, de izolare. Niciodată n-a putut scrie în prezența cuiva.

Datorită acestor eforturi de noapte cu noapte, „cînd se arăta în lume, Rebreanu părea ca un om beat de muncă, ieșit parcă atunci din galeriile unei mine sau din dogoarea marilor furnale".

16. Dulciuri

Tot pe meleagurile Maierului îndrăgise la cei 5—6 ani ciți avea atunci, o fată de douăzeci de ani, fata pădurarului Lear și tot acolo i s-a spulberat idila în ziua cînd fata, întorcîndu-se de la horă și dînd peste băiat în mijlocul drumului, l-a luat în brațe și l-a înăbușit în sărutări. Băiețelul s-a simțit ofensat că fusese ridicat în brațe ca un copil, rușinat cumplit în fața ortacilor de joacă, spectatori plini de dispreț pentru sexul feminin, nedemn de luat în seamă.

Dar ochii verzi ai fetei l-au urmărit toată viața, visînd la ei mereu fără să aibă parte de iubirea femeii îndelung rîvnite, întîlnită numai pasager.

Mai sînt numeroase alte aspecte ale copilăriei lui Liviu rămase neremarcate chiar în propriile lui evocări, deși au rădăcini adînci în firea și în destinul lui. Bun cîntăreț, gimnast și jucăuș, în Maieru îi va încolți și dragostea pentru lectură, pasiunea cărților. Mai întîi le-a îndrăgit prin graiul mamei, care povestea dar și citea copiilor din cărțile de basme. După ce dezlegă tainele slovei tipărite, lectura deveni în viața lui Liviu principala hrană.

Evocînd figuri din satul iubit, scriitorul nu-l uitase pe bătrînul evreu în dugheana căruia, de cîte ori intra după cumpărături, era omenit cu cîte o bomboană, două. La moartea prăvăliașului, copilul resimți regretul de a fi pierdut un prieten util, deși în casa noastră dulcele nu lipsea, putinele cu miere de albine umplînd cămara.

Cînd crescu îndeajuns spre a se aventura prin podețul șurii să încalece căprioriii, gustul pentru dulce luă forma zahărului, împărțit cu camarazii de nebunii. Pe vremurile acelea, zahărul pentru consumul domestic se fabrica sub forma unor căpățîni, asemănătoare obuzelor de tun, fiecare cîntărind cîteva kilograme. Pentru folosirea zahărului, era necesară spargerea căpățînilor cu ciocanul ori cu dalta. Pentru o gospodină nu era treabă prea ușoară, așa că mama îl mobiliza pe Liviu s-o execute. Într-o zi, băiatului îi țîșni ideea de a-și însuși o asemenea comoară, convins că i-ar da gata pe tovarășii de joacă, dintre care numai vreo doi-trei aveau parte să poată gusta atari bunătăți. Fără multă tîrguială, Liviu și Iulius se chinuiră să urce în podețul șurii un asemenea șrapnel de zahăr. Apoi sunară adunarea și începu despuierea prăzii. Nu le-a fost prea ușor să spargă căpățîna ; se mulțumeau să înghită bucățile, să le sugă și să le roadă oricît erau de mari sau de mici. Mama își strigase băieții cerîndu-le să aducă zahărul de care avea nevoie la bucătărie, însă copiii nici nu crîcniră. Livia îi văzuse urcînd în podeț și i-a spus mamei unde erau frații expropriatori. După îndelungi apeluri, Liviu se arătă în capul scării, însă în loc să se execute, trase scara în pod și începu să hîrîie pe mama.

Mama rămăsese la început uimită, apoi își pierdu răbdarea și se porni pe amenințări.

Banchetul din podeț se prelungi pînă spre seară, cînd copiii străini se risipiră pe rînd spre casele lor, morți de sete și de greața prea multului dulce. A rămas doar Liviu pe poziție, în mijlocul fărîmiturilor de zahăr. După lăsarea întunericului, coborî tiptil și se furișă la fîntînă, sorbind cu nesaț apa limpede și rece. Ațintindu-se la adăpostul întunericului, dădea tîrcoale casei. Nu intră însă decît după stingerea luminilor. Tiptil, se strecură la culcușul lui. Abia se lungi sub învelitoare că tata se și ivi lîngă pat. Urmă obișnuita sancțiune, la care Liviu rezista fără plînsete, stoic, convins că era urmarea logică a celor săvîrșite. Ceea ce nu însemna că fapte de acest fel nu s-au mai repetat.

AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

Dicționar de frumuseți

Mangalia

Orașul, care e așezat pe temeliile cetății risipite acum, păstrează ceva din eleganța callatiană. În culorile și în aerul său s-au conservat, cu mireasma vechimii, tremurătoarele contururi ale edificiilor cu frontoane delicate ori colonadele templelor, muzical orînduite printre frunze de cipreși și de acantă. Cerdacurile caselor sînt potopite de dalii sălbatice, de nalbe cu lujere neverosimile, domestice găinușe licărești lîngă garoafe albe, rochița-rîndunicii pîlpîie lîngă regina nopții și vițe sterpe suie peste ferestrele cu geamuri mici, se cațără pe streșini și se învălătucesc pe acoperișurile de olane roșii...

Nord

Îmi răsare sub peniță mai subțire ca piciorul de furnică zidul aurit al Voronețului cu pîlpîietoare conture zugrăvite în oglinda de mortar. Pare Voronețul o fructă fantastică demnă de **Istoria ieroglifică** a lui Cantemir ori de iarmaroacele valahe descrise de Pann, fructă căreia dacă-i îndepărtezi coaja lucitoare i se arată ochiului miezul cu culori în fierbere, cu plăsmuiri subtile ale lunii, în nopțile de dragoste ale țărînei cu cerul... Nu departe de tîmpla Voronețului, verdele Arburei spintecă aerul cu mișcări reci, fluide, iar Humorul cheamă în turle clopote și umbre de voievozi.

Fîntîni

Așa cum ne e dor de statui ne e dor de fîntîni. Așa cum ne e dor de păsări. Sugestii ? Visez o fîntînă în care să poposească giganții lui Paciurea. O fîntînă — uriaș grup statuar — înfățișînd un episod al războaielor dacice. O fîntînă eminesciană. O fîntînă a legendarului dulce ctitor al Bucureștilor, ciobanul Bucur, și a mioarelor sale... Răcoarea apei, netezind pietrele încinse noaptea de razele lunii, ar putea să cadă ca o catifea odihnitoare peste oglinda iubirilor noastre. Fîntînile ne-ar străjui bucuriile. Mi-e dor de fîntîni...

Grîul

E luna lui Cuptor. Luna Luminăției-Sale Grîul românesc. Se poate face cuvenita distincție între poezia grîului și poezia pîinii, așa cum suave linii de demarcație deosebesc o poezie a vinului de aceea a strugurelui. Sîntem la ora în care chiar în inima cetăților de beton și cleștar se insinuează la ceasurile dimineții, devălmășită cu aburul iscat de uleiurile motoarelor încinse, mireasma crudă și acaparatoare a grîului. Sînt nopți în care o ureche încercată poate distinge dintre liane de sunet pe acela, imposibil de captat pe membranele sculelor noastre magnetice, al grîului ce calcă, descult, peste asfaltul aproape fluid. Vine grîul în cetate spre a se uimi de bucuria cu care e așteptat. Călătorii trenurilor de departe ne vin cu vești despre grîul cel nou. Scrisorile rudelor de la țară (e cineva fără rude la țară ?) sînt scrise cu cerneală grîului.

Sîntem iluminați de grîu ca de somnul copiilor.

Iarbă

Iarba — verde, grasă, hrănind din vechimi blîndele dobitoace ale pămîntului, coamă a unei mări implacabile pe care plutim — corăbii. Iarba începuturilor. A revenirii. Iarba genezei lumilor. În vitrina unui magazin oarecare, cineva a însămînțat cu iarbă o cană de lut și firele galben-verzui au țîșnit din cuprinsul adăpostind cîndva vinul, devenind și ele inima unei miraculoase licori : primăvara. O cupă cu iarbă pentru buzele însetate ale unui oraș întreg. E prea puțin. O auzim, o știm tăinuită în pămînt, gata să apară, așa cum ne-am învățat, pe neașteptate, relicvă scumpă îngropată de vreun voievod înainte de restriște, oseminte plăpînde de prunc al legendelor, tipar stelar al cîntecelor.

Iarbă ! Există pe lîngă ierburile care cresc peste orașe (peste Ninive, să spunem) ierburi care pîlpîie sub tălpile de granit ale metropolelor, niciodată văzute, dar ființînd acolo pentru a da statornicie pietrei și oțelului. Altfel nu se poate. Totul începe cu iarba. Pe patul ierbii se zămislește Timpul.

Zăpada

O dulce derută a gesturilor te face să complici călătoria printre obiecte, drumul de la o culoare la alta pare mai anevoios. E ora primei zăpezi. O muzică, a tăcerii, a împlinirii, inundă odaia, din albul compact, potopind sticla ferestrei, se desprind ca de pe un magic ecran imaginile anotimpurilor trecute, peliculă vaporoasă cu fructe și semințe și flori izvorînd spre lumină. E ora zăpezii. Oră a dragostei. Singurătatea o simțim cu singele și cu ochii, nu ne poate răni. Ninge. Calmul de stea în neostenită ardere a pămîntului coboară în trupul nostru. Simțim nevoia odihnei lîngă foc, ne apropiem de buze mîinile dragi cu unghii iluminate de flacăra palidă a ceaiului în care am topit zăpada — zahăr. E tîrziu, un înțelept tîrziu în care visul se încarcă pentru alte anotimpuri cu aur nou. Se aprind în încăperi lămpile de seară și lîngă mărul roșu uitat pe masă poposește pescărușul cu aripi de tuș al ziarului. Familia, cuib cald de armonii, se strînge la un sfat fără cuvinte. Același fulg de zăpadă trece prin fiecare, înainte de a se irosi.

Humulești

Confundat aproape cu pitorescul Tîrg Neamț, satul lui Creangă, Humuleștii, e un tom de lut și de lemn în care pereții caselor sînt file albe, ferestrele zugrăvite sînt inițiale caligrafiate de dieci mănăstirești, iar cîmpurile cu iarbă grasă sînt scoarțele din piele tînără de miel nefătat, după tipicul medieval al meșterilor din carte. Ozana ? Ea e semnul de carte, scînteietor, țesut în taină de veșnic frumoasa Smărăndița a popii pentru veșnic năzdrăvanul Nică al lui Ștefan a Petrii. Semnul e țesut cu borangicul razelor de soare vărăticе. cu mătasea verde a broastei și cu lacrimile picurate pe obrajii fetei necăjită de ghionții bărbosului ei părinte care o ceartă pentru că se însoțește în hălăduirea prin poienile de sub cetate cu neastîmpăratul Nică...

Iată o casă simplă, păstrată ca în vremea cînd „pupăza din tei" zăcea în captivitate în podul cu șindrile afumate. Soba, în odaia mare, e și ea cum a fost, motocei cu care se jucau mîțele pînă crăpau sînt la locul lor, vîrtelnițele și sucalele cu care Nică se îndeletnicea stîrnind invidia fetelor din sat care l-au numit Ion Torcălău sînt și ele înnegrite de vreme, la vedere. Opaițul agățat de grindă n-a mai fost de multișor umplut cu seu proaspăt ; noaptea în căsuța aceasta e întuneric. Numai umbra subțire a ștreangului își lipăie ciudatele picioare desculțe pe podeaua de lut și privește afară arborii zbătîndu-se aplecați de vînt.

GHEORGHE TOMOZEI ■

Omul de Schela Cladovei omologat la Edinburg

Între 31 martie și 6 aprilie a avut loc la Edinburg, în Scoția, o reputată reuniune științifică axată în jurul unei asemenea „clipe astrale" a omenirii. Simpozionul internațional **„Mezoliticul în Europa"**. Între cei 90 de specialiști din aproape toate țările continentului, din S.U.A. și Canada, a fost prezentă și România, prin arheologul **Vasile Boroneanț**, de la Muzeul de istorie și arheologie al municipiului București, ale cărui cercetări asupra epocii sînt cunoscute și recunoscute internațional. Lucrarea sa **„Cu privire la relațiile cronologice între epipaleolitic și neolitic la Dunărea de Jos"** a fost remarcată între contribuțiile importante ale istoriografiei mondiale la elucidarea unora dintre enigmele societății omenești.

— De ce un interes atît de special pentru o epocă atît de îndepărtată, tovarășe Boroneanț ? Simpozionul de la Edinburg se referă la Mezolitic, lucrarea dumneavoastră la Epipaleolitic ; în ce raport stau cei doi termeni ?

— În literatura istorică a preistoriei, epoca dintre sfîrșitul Paleoliticului superior și începuturile Neoliticului a intrat cu termenul de **Mezolitic.** Unii specialiști, la care mă asociez și eu, o denumesc — fiind mai proprie, cum ni se pare — **Epipaleolitic** și care a fost interpretat, multă vreme, ca un gol istoric ; nu se știa ce a fost în acea epocă. Din punct de vedere al evoluției mari a scoarței terestre a fost intercalată la sfîrșitul pleistocelului, la sfîrșitul epocii glaciale, aproximativ între 10 000 (8 000) și aproximativ 5 000 (2 000) înaintea erei noastre. Sînt părți ale Europei cînd începe mai tîrziu și se termină, fireste, mai tîrziu, în funcție de evoluția climatului postglacial, de expansiunea celui cald spre zonele nordice ale continentului. După ce cercetările s-au înmulțit — cercetări ce voiau să explice o epocă de mijloc a pietrei —, s-a văzut că este insuficient sau că Mezoliticul nu cuprinde în întregime fenomenul. Și atunci, pentru că se vedea o continuare, totuși, a tehnicilor și tradițiilor Paleoliticului, și deci, nu a fost un vid istoric, a fost introdus și conceptul de **Epipaleolitic.** Și acum, putem spune că una dintre temele discutate la Edinburg a fost și asupra acestei terminologii.

Organizat de către Departamentul de arheologie al Universității din marele oraș scoțian, în colaborare cu Comisia europeană a Mezoliticului (din care facem și noi parte) cu sediul chiar la Edinburg, fiind astfel un centru continental al cercetărilor perioadei — tot aici se editează și o revistă de specialitate **„Mesolithic Miscellsny"**, — ediția de anul acesta a simpozionului a fost deosebit de bogată, cu o tematică foarte cuprinzătoare și cu un număr impresionant de comunicări și referate. Ele s-au grupat în jurul cercetărilor privind **„Natura și originile Mezoliticului", „Unelte, materii prime și tehnologii", „Comunități umane și mediu înconjurător", „Populații și structuri", „Analiza ariilor așezărilor și înmormîntărilor", „Tipurile de așezări și mijloace de subzistență", „Studii regionale"** în care sînt incluse grupări de zone cum sînt Sud-estul Europei, Italia și Peninsula Iberică, Centrul și nordul Europei, și **„Probleme ale trecerii de la Mezolitic la Neolitic".**

— Cum s-au înscris, în acest context tematic și de studii complexe, referatul dv. și, în speță, cercetările românești ?

— Cercetările din ultima vreme din zona Porților de Fier I și Porțile de Fier II, începute în 1964, care continuă și acum, au pus în evidență existența unor comunități umane de la care ne-au rămas culturi materiale noi, cu totul neașteptate pentru istoria țării și a continentului. Este vorba de trei procese culturale ce se întind în spațiu aproximativ de prin mileniul 14 de sfîrșit pînă în mileniul 6, identificate în peșteri, adăposturi sub stînci sau așezări deschise, subaeriene în aria circumscrisă. Primul facies cultural, după cum se vede, prinde sfîrșitul paleoliticului superior, cu acel specific de microlitizare (de fabricare și folosire a uneltelor din silex și alte roci mărunte) ce se încadrează într-un răstimp cuprins între mileniul 14 de sfîrșit și sfîrșitul mileniului 12 — începutul mileniul 11 pe care noi l-am numit, la început, **epigravettian** (de tipul celui aflat și pe teritoriul Franței) și apoi **protoromanellian-clisurian** sau, simplu, **protoclisurian.** Cel de-al doilea facies cultural (care se întinde pînă în mileniul 8 de sfîrșit) și denumit de profesorul meu Constantin Nicolăescu-Plopșor, — **clisurian,** se caracterizează prin continuarea procesului de microlitizare dar în plus, prin atragerea în procesul de făurire a uneltelor a unor materii prime noi, mai puțin utilizate pînă atunci și anume osul și cornul. Și, în sfîrșit, ultimul ciclu cultural, denumit **Schela Cladovei,** ce se întinde pînă către sfîrșitul mileniului al VI-lea și asupra căruia ne-am oprit în expunerea de la Edinburg, fiind demonstrația concretă a punctului nostru de vedere privind periodizarea trecerii de la Paleolitic la Neolitic. Cum nu mă puteam opri la întreg procesul și cum datele acestuia erau cunoscute din publicații, am stăruit asupra ultimului ciclu cultural. Aceasta și datorită faptului că ultimele cercetări au adus argumente noi în ceea ce privește **dinamica de invenție specifică acestei perioade** ce a înrîurit profund devenirea istorică a întregului continent.

— Și care ar fi aceste elemente de dinamică a invenției și ce exprimă ele pentru istoria Europei ?

— Tocmai atragerea în procesul de producție și a altor categorii de materii prime, respectiv a cornului — cu deosebire a celui de cerb, — a coltilor de mistreți și a cuarțului, ca și a întregii serii de roci de origine cuarțitică. Procesul este legat de restringerea treptată a ariilor de procurare a materiilor prime și de desfășurare a economiei populațiilor respective. Dacă este unanim recunoscut că populațiile paleolitice erau prin excelență de vînători-culegători, cu economia legată de migrația vînatului, comunități umane instabile deci, iată că, în ciclul cultural **clisurian** (denumit mai apoi **romanellian-clisurian** pentru că se înrudește cu un facies cultural ce se desfășoară în aceeași perioadă pe teritoriul Italiei), se constată o primă restringere a ariei de desfășurare a proceselor economice și de stabilizare a populațiilor. Facem mențiunea că datele de radio carbon atestă aceeași populație în așezări — cum sînt cele aflate în Peștera Climente II, Cuina Turcului, Peștera Veterani, Ostrovu Banului s.a. —, care au populat zona între mileniile 11 și 8, iar modificările de structură sînt necesențiale, neimportante, pe întreagă această perioadă. Încălzirea climatului a determinat ca oamenii să părăsească total peșterile și adăposturile și să se aseze chiar pe malul apei, lîngă firul fluviului, în albie. Practică în mare măsură pescuitul iar în cadrul procesului cultural **Schela Cladovei,** încearcă și cultivarea — pe loturi mici, de caracterul unui grădinărit experimental — pămîntul. Paralel, încearcă și domesticirea și îmblînzirea unor animale. Procesul este specific întregului spațiu care, la sfîrșitul glaciațiunii, s-a bucurat de un climat mai dulce. Acești oameni aveau și o modalitate proprie de a se exprima artistic, în stil geometric abstract. Pe unele unelte din corn de cerb, os sau piatră sînt gravate motive geometrice de tipul elementelor unghiulare triunghiulare, linii întretăiate (motiv în rețea), meandre, cercuri, puncte etc. Important este de subliniat că sintaxa lor, modul cum se leagă pe piesă este specific numai acestei părți a Europei. Surpriza ne-a fost cu atît mai mare, și totodată, ne-a ajutat pentru recunoașterea și omologarea internațională a noii culturi identificate, cu cît, separat și aproximativ în aceeași perioadă, fără să știm unii de alții, și colegii iugoslavi au descoperit aceeași cultură pe malul lor al Dunării și pe care au denumit-o **Lepenski-vir.** După ce au fost publicate, lumea istoricilor, mai întîi europeni și apoi și neeuropeni, au început să se intereseze de noile descoperiri și să se preocupe tot mai mult de studii comparative cu ceea ce se găsise în alte părți ale continentului, privind aceeași epocă. Cercetările au continuat în paralel și pe un mal și pe celălalt al Dunării iar după 1970, organizînd o expoziție cu materialul arheologic dezvelit și editînd un catalog al pieselor găsite pe ambele maluri, s-a putut releva asemănarea pînă la identitate între aspectele culturale dintre mileniile 7—6 înaintea erei noastre pe ambele maluri și astfel am făcut unificarea termenilor. Lucrurile erau așa de importante și așa de noi încît au intrat relativ repede în literatura istorică internațională. Lucrarea pe care am prezentat-o la Edinburg aduce noi dovezi, pe baza ultimelor studii și descoperiri arheologice, în sprijinul confirmării acestui facies cultural, care impune totodată și noi argumente pentru periodizarea preistoriei în Europa. Socotirea acestei culturi ca o enclavă întîrziată n-o mai poate face astăzi decît un necunoscător al ultimelor cercetări și descoperiri de la Schela Cladovei, descoperiri care au pus în evidență și prezența faciesului cultural de tipul neoliticului vechi.

CICI IORDACHE ADAM

Un recensămînt inedit al românilor din Transilvania

Fără îndoială, pentru un istoric și științele istorice, recensămintele constituie documente prețioase pentru cunoașterea volumului și structurii populației unui teritoriu și surprind anumite momente din viața unui popor. Din cercetarea unei serii de recensăminte se pot trage concluzii referitoare la evoluția unei populații, precum și la multe alte aspecte demografice. Astfel de inventarieri de populație sau recensăminte, sub denumiri diferite : **catagrafii, șematisme, conscripții,** s-au făcut pentru ținuturile românești începînd din sec. XVIII.

Pentru teritoriile de la vest și nord de Carpați există însă și un recensămînt mai vechi și mai puțin cunoscut de la a cărui realizare s-au împlinit recent 200 ani. El a fost întocmit de administrația habsburgică, sub îndrumarea directă a împăratului Iosif II, motiv pentru care noi l-am numit **„conscripție iosefină"** și pe care l-am descoperit în Arhivele din Viena **(Hofkammerarchiv).** În două lucrări anterioare am publicat datele acestei conscripții pentru Banat, Crișana și Maramureș. Din nefericire datele conscripției pentru Transilvania propriu-zisă le avem în manuscris, ele nefiind încă publicate, nici acum, după 67 de ani de la Unirea cea mare. Iar acest document se relevă a fi de o deosebită importanță pentru noi din mai multe motive. În primul rînd, pentru că este cea mai veche numărătoare sistematică a populației din Transilvania întocmită în perioada 1765—1735.

Întocmită, cu scop fiscal și cadastral, deci interesul cădea, cu deosebire, pe perceperea impozitelor și mai puțin pe naționalitatea platnicilor. Astfel, nu poate fi bănuită de partinirea vreunei naționalități, întrucît a fost făcută de austrieci și nu de unguri sau de români.

În cadrul conscripției lucrările au început cu ridicări topografice, în 1769. Pe hărțile rezultate, scara 1:28.800, au fost notate cu deosebită atenție toate localitățile existente. Odată harta topografică terminată, s-a trecut la întocmirea de acte fiscale pentru fiecare localitate în parte, cu menționarea expresă a numărului de case **(Inhalt an Häusern)** sau de familii ale localității respective pentru plata impozitelor, căci numai capii de familie erau impozabili. Concomitent cu efectuarea lucrărilor cadastrale s-a întocmit lexiconul localităților, adevărat dicționar geografic, realizat pe baza hărților militare în care figurau în mod amănunțit toate așezările omenești de la municipiu, oraș, sat **(civitas, oppidum, pagus),** pînă la cel mai neînsemnat cătun **(praedium).** Actele sînt redactate în limbile germană sau latină. Lexiconul **(Konskription der Ortschaften — Lexicon locorum)** precizează limba vorbită în localitate **(principaliter in eodem viget lingua)** și religia preotului acesteia **(habet parochum religionis).** Din aceste referințe privind limba vorbită și credința religioasă aflăm, indirect, naționalitatea locuitorilor. Iată și două exemple : **Radna,** oppidum, 242 case, lingua valachica, graeci ritus ; **Dumbravicza,** pagus, 70 case, lingua valachica, catholici et graeci ritus (ortodocși).

Din coroborarea acestor trei serii de documente : **harta militară, actele fiscale** și **lista localităților,** se poate stabili cu destulă exactitate situația etnodemografică a Transilvaniei din deceniul 9 al sec. XVIII. Aceasta constituie de fapt **„conscripția iosefină"** propriu-zisă — un ansamblu de documente cartografice și statistice.

Conscripția iosefină înregistra în Marele Principat al Transilvaniei (ridicată la acest rang de Maria Teresia, la 10 feb. 1765) 2 600 localități ce însumau 256 381 case și tot atîția capi de familie **(patrum familias).** Populația totaliza 1 270 000 locuitori, din care numărul românilor se estima la aproape 700 000 sau circa 54 la sută. Probabil însă că numărul românilor să fi fost mai mare și iată de ce. Toate conscripțiile întreprinse în sec. XVIII urmăreau, așa cum am precizat, în principal stabilirea stării materiale a populației în vederea perceperii impozitelor. Românii știau aceasta ; și, de aceea, după cum arată Ștefan Meteș, **„se fereau de conscripții ca de foc și căutau să-și reducă numărul și situația materială"** ; în conscripție ei apăreau **„totdeauna puțini și mai săraci de cum au fost în realitate".**

În sprijinul celor afirmate menționăm că Frederic Schwanz în a sa **„Conscriptio Walachorum"** aprecia că, în 1761, trăiau în Transilvania circa 550 000 români sau 54,9 la sută din totalul populației, nu sînt cuprinși aici românii din Țara Bîrsei ce se aflau sub jurisdicția magistratului Brașovului **(Wallachi Barcesses hoc numero non continentur),** iar Freiherr von Preiss, cu 14 ani mai tîrziu, aprecia că, în Transilvania, se aflau 302 886 familii din care românii totalizau 186 000 familii, deci 61,4 la sută din numărul locuitorilor.

În toate timpurile românii au format majoritatea populației Transilvaniei. Se cunosc multe mărturii în această privință. Freiherr von Preiss, un contemporan al epocii josefine, într-o lucrare în manuscris nota : **„Românii sunt cei mai numeroși" (Indessen sind die Wallachen noch sie Zahlreichsten im Lande),** iar Ignaz de Luca afirma : **„Această națiune** (românii, n. n.) **este și în Marele Principat foarte numeroasă... și una din cele mai vechi" (Uberhaupt ist diese Nation, in dem Grossfürstenthum sehr Zahlreich. Diese Nation it auch eine der ältester in dem Fürstenthum).**

Precum și după confesiuni se poate deduce structura etnică a Transilvaniei, căci românii erau ori ortodocși **(Alt gläubisch)** — 558 070 ori greco-catolici **(Unirte)** — 119 230, pe cînd ungurii și secuii erau catolici ori calvini, iar sașii — luterani.

Cele 2 600 localități ale Transilvaniei erau împărțite ierarhic în 4 categorii : **orașe regale libere (K. Freystädte), tîrguri privilegiate (Priviligierte Märkte), tîrguri neprivilegiate și sate.** Orașele erau pe atunci cu mult mai mici decît azi, iar populația lor nu era cu mult mai numeroasă decît a comunelor fruntașe. Municipiile nu erau în mod obligatoriu cele mai mari, dar erau desigur cele mai importante. Între municipii amintim : Cluj — 9 630 loc. Sibiu 8 310, Sighișoara 5 440, Alba Iulia 4 420, Tg. Mureș 4 340. Brașovul era tot oraș liber (civitas), dar el nu figurează în conscripția iosefină, căci el nu era sub jurisdicția principelui Transilvaniei ; la vremea aceea era Brașovul cel mai mare municipiu al Transilvaniei, cu peste 17 000 loc.

Existau atunci tîrguri mai mari decît unele municipii ; de ex. : Turda, mai mare ca Sighișoara, sau sate mai mari decît unele orașe — de ex. : Abrud, mai mare decît Tg. Mureș. Mărimea medie a satelor în vremea aceea era cam de 80—90 case, adică 400—500 loc.

De la Iosif II au rămas două opere de mare importanță, opere plănuite de el și în mare parte urmărite personal și anume : **harta militară și cadastrală** din 1773 și **Conscripția fiscală** din 1786. Operele amintite și cu deosebire conscripția este cu atît mai importantă cu cît ea reflectă în mod imparțial atît modul de grupare și distribuire a așezărilor omenești din Transilvania și componența demografică a principatului, cît și starea economică a populației. De aceea poate nu trebuie să surprindă că, după atîta scurgere de timp, și mai ales în tot lungul sec. XIX, ea nu a fost publicată, rămînînd închisă în dosare de arhivă. Este un document ce reprezintă o verigă pe linia continuității elementului românesc în Transilvania.

Prof. univ. dr. NICOLAE POPP

DOSAR FLACĂRA

Programul soarelui a răsărit, dar mișcarea de revoluție continuă

Un deceniu de energetică solară

Interviu cu tovarășul MIHAIL FLORESCU, ministru secretar de stat la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie

— Care este locul preocupărilor de energetică solară în ansamblul activității pe care C.N.Ș.T. o desfășoară în domeniul energetic ?

— După izbucnirea primului șoc petrolier din 1973—1974, din inițiativa tovarășului secretar general al partidului, Nicolae Ceaușescu, s-a elaborat în 1974 primul program pentru trecerea la folosirea surselor solare pentru producerea de energie termică și electrică ca una din alternativele la lipsa de hidrocarburi în prezent și în perspectivă.

Pe această bază Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie a desfășurat o activitate prioritară și în domeniul valorificării resurselor energetice solare.

La Congresele XI, XII și XIII, în rapoartele prezentate de tovarășul secretar general al partidului Nicolae Ceaușescu se subliniază necesitatea realizării rapide a instalațiilor de valorificare a surselor energetice inepuizabile și în primul rînd trecerea la folosirea energiei solare.

In Raportul la cel de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, în capitolul „Direcțiile de dezvoltare economico-socială în cincinalul 1986—1990" se arată : „O atenție deosebită va fi acordată noilor surse de energie — biomasa, energia vîntului, energia solară și altele".

Pe această bază Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie a acordat **o atenție deosebită** la cercetarea tehnologiilor, elaborarea proiectelor tip, asigurarea echipamentelor și trecerea la aplicarea lor în agricultură, în industrie și în domeniul social cultural.

— În ce s-a materializat preocuparea C.N.Ș.T. pentru realizarea și implementarea tehnologiilor solare ?

— La un deceniu după luarea acestei importante hotăriri de către conducerea partidului nostru, au fost elaborate un număr mare de tehnologii de valorificare pe baza programelor elaborate sub conducerea directă a președintelui Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu.

S-au întreprins importante lucrări de cercetare științifică, experimentare tehnologică și trecere în producție de masă, pe baza cărora s-au elaborat 35 de proiecte tip în domeniul solar și anume : instalații solare pentru prepararea apei calde pentru fermele zootehnice ; instalații solare pentru produs aer cald pentru uscarea cerealelor, legumelor și fructelor, a finului, a semințelor ; instalații solare pentru preparat apă caldă tehnologică la întreprinderi industriale (12 proiecte tip) ; instalații solare pentru încălzirea clădirilor industriale (2 proiecte tip) ; instalații solare pentru prepararea apei calde menajere la clădirile de locuit (12 proiecte tip) ; instalații solare pentru încălzirea clădirilor de locuit ; instalații solare pentru prepararea apei calde de consum la clădiri social culturale : internate școlare, grădinițe și creșe, dispensare medicale, construcții pe litoral, hoteluri și popasuri turistice, etc.

In programul de cercetare și experimentare se continuă perfecționarea captatoarelor solare, elaborarea proiectelor pentru utilizarea resurselor solare la încălzirea locuințelor în timpul iernii și folosirea instalațiilor de apă caldă menajeră în tot timpul anului.

Biroul Executiv al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie a discutat proiectul programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic în domeniul energiei solare pe 1986—1990. Prin acest program se urmărește extinderea utilizării energiei solare, creșterea eficienței de captare, aplicarea de soluții și sisteme noi pentru prepararea apei calde, a aerului cald, încălzire și producerea de energie electrică, reducerea costurilor de investiții și a consumurilor de materiale etc.

— Care este stadiul actual al desfășurării „programului soarelui", în raport atît cu nivelul de la care s-a plecat cît și cu obiectivele stabilite pentru acest domeniu ?

— În 1984 s-au realizat 12 171 tone combustibil convențional în principal la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și consiliile populare județene, care au produs aproape o jumătate din valoarea totală.

Dacă s-ar fi realizat obiectivele de investiții stabilite prin plan în 1983 și în 1984 realizările ar fi mai mari. Ministerele economice nu au asigurat începerea la timp a lucrărilor și nici condițiile de punere în funcțiune la timpul stabilit.

Dintr-o analiză care a fost făcută împreună cu Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară a rezultat că din 665 de module pentru producerea de apă caldă tehnologică destinată fermelor zootehnice, inițiativă deosebit de valoroasă a Ministerului Agriculturii, numai 105 au fost montate în anul 1984, iar la 31 martie 1985 nu erau create în 11 județe condițiile de execuție.

Departamentul pentru Construcții, Achiziții și Păstrarea Produselor Agricole, după rezultatele bune obținute la Oltenița la instalația de uscare a cerealelor de mare capacitate cu ajutorul energiei solare, a luat măsuri de generalizare și realizare a 30 de instalații în toată țara. Opt din acestea au fost terminate la sfîrșitul anului 1984, 10 urmează să fie terminate pînă la sezonul de recoltare din 1985, iar 12 se execută în 1985 cu termen de punere în funcțiune în august — octombrie 1985. Este important ca toate aceste capacități să fie date în funcțiune la termenele stabilite.

Realizarea instalațiilor solare în 1984 a fost dificilă ; din 63 obiective care trebuiau realizate de consiliile populare județene, numai 32 au fost puse în funcțiune.

Au realizat sarcinile integral județele Alba, Bacău, Caraș-Severin, Cluj, Constanța, Giurgiu, Ialomița, Olt, și Municipiul București. N-au realizat sarcinile planificate județele Călărași, Dîmbovița, Galați, Prahova, Mehedinți, Tulcea și Vaslui, iar județele Dolj și Teleorman n-au realizat decît cîteva procente.

Din păcate sînt județe care în anul 1984 n-au avut nici o sarcină de realizare a instalațiilor solare : Arad, Hunedoara, Iași, Mureș, Neamț, Sibiu și Vrancea.

Toate obiectivele pe 1984 au avut asigurate în totalitate documentațiile tehnico-economice, inclusiv detaliile de execuție dar numai lipsa de preocupare din partea beneficiarilor este cauza nerealizărilor din anul trecut.

Pentru anul 1985 s-a planificat pe baza punerilor în funcțiune stabilite prin plan o producție de 35 790 tone combustibil convențional, ceea ce înseamnă o creștere de 2,6 ori.

— Ce dificultăți (și de ce natură — de la cele materiale, obiective pînă la cele care țin de nivelul educației științifice, al subiectivității, în general) întîmpină desfășurarea în condiții optime a programului de energetică solară ?

— Pentru realizarea planului pe anul 1985 este necesar ca ministerele, comitetele populare județene și ceilalți titulari de plan să asigure aprobarea documentațiilor și începerea imediată a lucrărilor stabilite prin plan.

M.I.C.M. și M.C. Ind. să asigure livrarea echipamentelor conform programului de execuție și termenele de punere a lor în funcțiune. Antreprizele de construcții ale M.C. Ind.-ului și ale consiliilor populare să execute lucrările la timp pentru a se asigura termenele de punere în funcțiune.

Pentru instalațiile care sînt deja construite trebuie să se ia măsurile pentru ca ele să funcționeze cu întreaga lor capacitate. Numai în aceste condiții planul stabilit pentru 1985 va putea fi realizat și chiar depășit.

În urma valorosului schimb de experiență care a avut loc în județul OLT, a expoziției recente cu principalele realizări obținute în domeniul utilizării mai intense a unor surse noi și refolosibile de energie, din indicațiile tovarășului secretar general, Nicolae Ceaușescu, se simte un curent de opinie, în județe și ministere, pentru realizarea planului și depășirea substanțială a capacităților de producție în domeniul surselor noi de energie și refolosibile, concretizate prin măsuri organizatorice și de execuție ca cele luate de Comitetul Județean de Partid Olt.

Captatorul solar în focarul atenției

Principiul de funcționare a unui captator solar e relativ simplu și se bazează, după cum se știe, pe fenomenul transformării energiei luminoase (radiație în infraroșu, cu lungime de undă mai mare) în energie termică (tot o radiație — calorică dar cu o lungime de undă mai mică). Fiind un fenomen fizic natural și perceptibil la nivelul simțului comun, conceperea unei suprafețe (captatoare) în care să se petreacă respectiva conversie nu comportă nici un fel de dificultate, întrucît mecanismul și principiul sînt aceleași și în cazul unui simplu perete sau acoperiș, vopsite în negru, de pildă, și în cazul sofisticatelor captatoare parabolice. Așa se explică abundența tipurilor de captatoare existente și imaginabile.

Problemele complicate apar însă odată cu necesitatea stabilirii performanței termotehnice a captatorului, adică a randamentului de conversie a energiei solare în energie termică, în funcție de un set de factori ce trebuie luați în considerare simultan : temperatura exterioară, intensitatea radiației solare, temperatura apei obținute dar și natura, prețul și proprietățile materialelor constructive din care a fost realizat respectivul captator. Atît teoretic, cît și practic (întrucît presupune experimentări repetate prin modificarea succesivă a unor parametri în timp ce ceilalți rămîn constanți), problema stabilirii unei curbe optime de randament și, implicit, de precizare a captatorului „ideal" este destul de complicată, dar una dintre cele mai importante. Pe acoperișurile clădirilor din incinta INCERC se studiază intens de către colectivul ing. Teregeanu tocmai această problemă a formulei tehnologice dacă nu ideale, cel puțin optime de captator solar, în diferite condiții date. Colaborează la această acțiune atît fabricile producătoare cît și Institutul de Meteorologie și Hidrologie a cărui implicare este mai mult decît necesară. În toate etapele proiectării este implicat, de asemenea, Institutul de proiectări pentru construcții tipizate (I.P.C.T.), locul unde se finalizează întreaga muncă prin elaborarea proiectelor tip.

În structura cheltuielilor pentru o instalație solară, captatorul deține ponderea cea mai mare și de aceea el trebuie produs la un preț de cost și de livrare cît mai scăzute în condițiile menținerii unor performanțe funcționale cît mai ridicate ; e vorba, deci, din nou de găsirea unui optimum întrucît, de regulă, cele două mărimi (prețul și performanța) variază direct proporțional.

Producția de captatoare a debutat la Găești în 1979, fabricîndu-se circa 20 000 m² de captatoare plane cu placă absorbantă din aluminiu. În urma creării unei suprafețe disponibile de producție de 10 000 metri pătrați la I.M. Sadu (prin încetarea fabricației frigiderelor „Fram"), producția de captatoare solare a fost încredințată acestei uzine. Seriozitatea colectivului de aici, disciplina tehnologică înaltă, scrupulozitatea în respectarea tuturor detaliilor de cercetare și proiectare stabilite de ICSITEE au făcut posibilă fabricarea unor captatoare solare de referință, cu performanțe funcționale deosebit de ridicate, veritabile bijuterii tehnice ale domeniului. Produsul respectiv a și fost premiat în cadrul „Expoziției inventatorilor din unele țări ale CAER" organizată la Moscova în 1981. Se părea că o problemă-cheie a instalațiilor solare a fost definitiv soluționată, fabricarea captatoarelor încăpînd pe mîini bune. Dar, repetîndu-se povestea cu „ar fi fost prea frumos", printr-o decizie ale cărei avataruri sînt cunoscute în cercul „soariștilor" producția de captatoare a încetat la Sadu și a fost încredințată Întreprinderii de aparataj și accesorii (I.A.A.) Alexandria care se ocupă, în paralel, de fabricarea unui alt tip de captator, conceput de un colectiv dintr-o centrală a M.C. Ind. Argumentul public și oficial a fost nu că preluînd această producție I.A.A. devenea rentabilă și nici cu tipul de captator solar nu ar fi fost corespunzător (deși „practic captatorul a fost omorît, parțial cu acte", cum opina un interlocutor, el continuă să fie și acum recunoscut unanim ca avînd performanțele funcționale cele mai ridicate), ci că tipul **Sadu**, datorită utilizării aluminiului, se obținea la un preț de cost mai ridicat (lucru perfect adevărat).

Numai că în cazul investițiilor pe termen lung, cum sînt și aceste captatoare solare, mecanismul prețurilor și al amortizării este mai complicat decît simpla luare în calcul a prețului de cost de la un moment dat, neglijînd factorul timp — cel care determină durata de recuperare a cheltuielilor respectivei investiții. „Astfel, afirmă ing. Leonida Stănoiu de la ICSITEE, un expert în probleme de calcul al eficienței instalațiilor solare, din rapoartele beneficiarilor rezultă că cheltuielile de întreținere, reparații și exploatare ale captatoarelor fabricate la Alexandria sînt cu 50 la sută mai mari — grevînd asupra duratei de recuperare a investiției — decît în cazul captatoarelor tip Sadu și în nici-un caz nu știm care este situația față de ce s-a prevăzut în proiecte. De asemenea, nu s-a făcut o comparație a cheltuielilor globale necesitate de cele două tipuri de instalații solare (conducte, țevi, izolație, armături, manoperă ș.a.) astfel încît luarea în considerare doar a prețului de cost al captatorului în sine, fără contextul tehnico-material în care e înglobat și neglijînd evoluția cheltuielilor în timp mi se pare nerelevantă".

De menționat că simplitatea principiului nu presupune și o facilitate a construcției captatorului solar în sensul că un asemenea echipament trebuie să respecte strict anumite condiții, printre care : izolația termică să reziste la temperaturi de 200—250°C, vopseaua absorbantă (în strat ideal de 10 microni) să adere perfect omogen la placă și să nu se cojească, colierele de cauciuc să reziste la temperatura respectivă și la radiația ultravioletă, etanșeitatea să fie perfectă, protecția anticorozivă a părților metalice să fie la un nivel superior de calitate s.a.m.d. Nerespectarea din construcție a unor asemenea condiții are efecte ca cele amintite în concluziile controlului efectuat de Ministerul de Finanțe. De aceea este recomandabil ca producția acestor captatoare să fie încredințată unor întreprinderi care dispun de condiții tehnico-materiale adecvate și, mai ales,

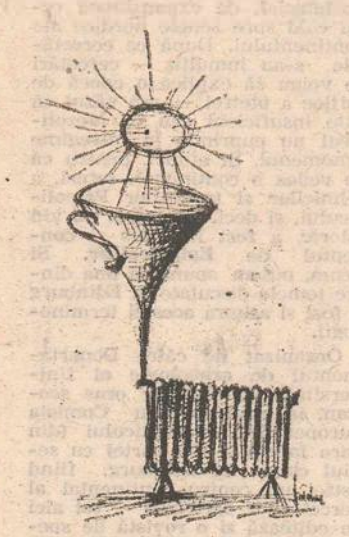

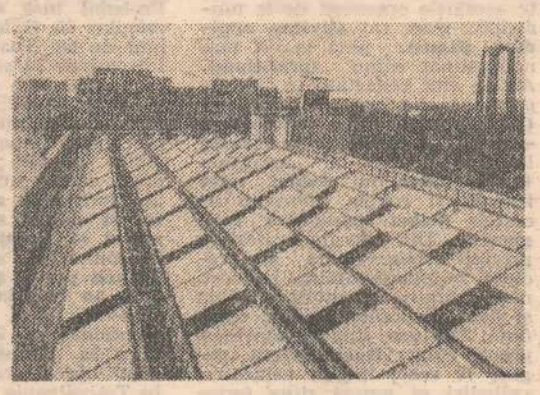

Instalația solară de la Fabrica „Adésgo" din București are o suprafață de 288 m² și produce 19 200 l apă caldă pe zi — echivalentul a 17,3 tec pe an.

Un nou impact între soare și agricultură

în care lucrează colective de oameni ai muncii cu experiență tehnologică relevantă, cu o conștiință muncitorească înaintată — în toate accepțiunile acestei noțiuni. După opinii autorizate, la aceste capitole uzina din Sadu deține un avanfaj evident, dovedit, — de altfel, de produsele pe care le realiza și care au o durată de viață mai mare decît a captatoarelor fabricate al Alexandria.

„În legătură cu problemele realizării captatoarelor, adaugă ing. Stănoiu, mai trebuie subliniat un aspect. Modificarea unor prețuri ale materialelor de construcție nu se regăsește în prețul de livrare întrucît s-ar afecta costul general al investiției. Cum încadrarea în acest preț de livrare nu se poate face pe seama materialelor (întrucît ar fi afectate performanțele funcționale), cea care «scoate» aceste diferențe este tehnologia, respectiv renunțarea la anumite etape tehnologice. Dar acest fapt afectează calitatea echipamentului devenit mai puțin fiabil, mai puțin rezistent ș.a.m.d. Se naște un paradox : produsele ies mai scumpe (dacă ținem seama și de cheltuielile ulterioare de reparații, întreținere, exploatare), deși tehnologiile sînt simplificate".

Răspunsul dat de specialiștii ICSITEE la iminenta întrebare „ce-i de făcut ?" este unul singur : să fie tipizat captatorul cel mai bun („I.M. Sadu și acum ar relua producția de captatoare").

Am insistat asupra acestui capitol al producției de captatoare nu numai pentru că acest echipament este esențial într-o instalație solară ci mai ales avînd în vedere dimensiunea cantitativă a programelor în acest domeniu : în 1990, în țara noastră vor trebui să fie instalate cîteva milioane metri pătrați captatoare solare ! Se înțelege că la asemenea proporție problema calității (cu implicațiile de deficiență corespunzătoare) trebuie soluționată definitiv pentru un număr restrins de captatoare tip care să poată fi apoi multiplicate de cîteva milioane de ori.

De către cine ?

În perioada 1979—1984 au fost executate și trimise beneficiarilor 530 404 m² de captatoare solare produse de întreprinderile din Sadu, din Alexandria și „Frigocom" București. Se caută răspuns la întrebarea dacă ultimele două întreprinderi (principalii producători în prezent) vor putea să-și extindă capacitatea de producție pînă la nivelul planificat și să asimileze în fabricație un captator solar la nivelul calitativ cerut. (De menționat că pot deveni foarte ușor producători de captatoare solare întreprinderile care lucrează cu profile subțiri din tablă, cu izolații termice poliuretanice și că producția de captatoare este foarte rentabilă economic).

Între timp, cercetările asupra diverselor tipuri de captatoare continuă. Astfel, captatorul tip **Sadu**, care mai este produs în prezent de I.U.T. Bistrița dar neavînd asigurate comenzi, are un preț de livrare destul de mare, a revenit în centrul atenției cercetării : colectivul de „solariști" de la ICSITEE a definitivat de curînd proiectul de îmbunătățire a acestui captator în toate elementele sale componente în direcția reducerii consumurilor de materiale și manopera care să determine reducerea prețului de cost și de livrare.

Colectivul de la INCERC a conceput un captator cu totul original, cu țevi de polietilină de înaltă densitate înglobate într-un material de construcție (mai precis, în însuși acoperișul clădirii). Acest tip de captator poate fi folosit în condiții cînd nu pot fi folosiți cellalți. Soluția a fost propusă de ing. Ion Mateescu, s-a realizat experimental la Slănic Prahova, și la hotelul „Picadilly" din Mamaia iar în prezent este în curs de execuție la un cămin studențesc din Timișoara.

De asemenea, măsurătorile „de pe acoperiș" ale inginerului Terețeanu continuă cu sîrg în scopul depistării formulei optime de captator. Pentru că problema pentru cercetare este, cum spunea șeful secției de la INCERC „nu cît, ci **cum** ?"

Din toate aceste locuri — și nu numai de aici — se așteaptă ivirea proiectului apt de a fi tipizat și deci generalizat la scară industrială : la o scară industrială de milioane mp. !

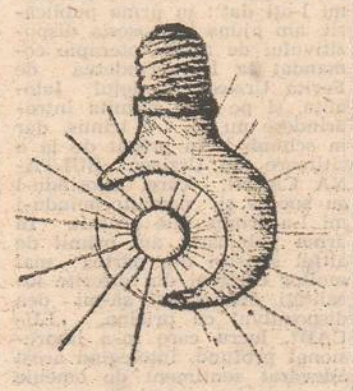

site pe an ; uscarea nisipului pentru turnătorie (studiu în curs de execuție la Caraorman, în deltă), cu o capacitate de 5 t/h și o economie de 140 tec (935 tone cărbune/an).

Cea mai recentă izbîndă a acestui colectiv este omologarea (la 25 aprilie a.c.) a instalației de obținere a gheții ; este o instalație absolut independentă energetic, concepută pe același principiu ca la frigiderele „Fram" — locul căldurii obținută de la rezistența electrică fiind luat, bineînțeles, de căldura obținută de la soare. Instalația produce 100 kg/zi gheață, este realizată de I.U.T. Bistrița, care o poate livra la cheie oricărui beneficiar interesat (de tipul cherhanalelor din deltă, de pildă). Deși asocierea dintre gheață și soare este acceptată la nivelul simțului comun (prezența primei solicitînd din reflexul de adaptare „intervenția" celui de-al doilea și reciproc), „contopirea" lor, mai exact obținerea gheții din soare, a „gheții solare" cum e numită, pare o ciudățenie care, iată, are însă un atestat științific. (De o instalație similară aflată la Portița se ocupă Institutul de Construcții București).

Un alt aparent paradox este asocierea pe o filieră științifică, creată de om, deci artificială, alta decît cea naturală dintre un domeniu de vîrf, de avangardă științifică — energetica solară — și un domeniu tradițional ale cărui coordonate generale au rămas de secole cam aceleași — agricultura. Pe lîngă regulile instituite de natură între aceste două domenii, omul consfințește acum altele — agricultura fiind unul din sectoarele cele mai disponibile de a asimila altfel energia solară, și anume prin intermediul instalațiilor solare Acestea pot fi aplicate, cel puțin din realizările conturate pînă acum, la uscarea cerealelor, uscarea finului, tutunului, a produselor alimentare, la uscarea legumelor, fructelor, pulonului, la creșterea puilor de găină, la obținerea apei calde în creșcătoriile de porci, la uscarea gogoșilor de mătase, la uscarea furajelor verzi (un proiect aflat de multă vreme pe circuitul formularistică aprobărilor) ș.a.m.d.

„Solarul tehnologic" găsește în agricultură unul din mediile cele mai puțin... refractare.

Una din cele mai întinse instalații solare din Europa se se află pe blocurile de la Băneasa : cca 5 000 m² suprafață de captare, deservind cu apă caldă peste 1100 apartamente. „Experimentul Băneasa, spun specialiștii, ne va conduce la soluția dimensiunii optime a unei instalații solare".

„Programul solar presupune o înțelegere superioară a vieții"

Planurile adoptate sînt ferme: la nivelul anului 1990, în țara noastră, din energia solară va trebui să fie obținută energie echivalentă cu peste 1 milioan tec. Realizarea acestei cifre presupune, din punct de vedere tehnico-științific, existența a cîteva milioane m² captatori instalați, a căror producere implică de pe acum realizarea unui întreg angrenaj industrial. Dar această suprafață de captare, presupunînd că ar fi fabricată în întregime, nu poate asigura decît teoretic, „din calcule", economia de combustibil prevăzută. Pentru ca aceste captatoare să poată fi folosite în practică la parametrii funcționali planificați, pentru ca aceste milioane de module solare să-și atingă eficiența este nevoie de mult mai mult decît simpla lor instalare la soare.

„Programul soarelui" se cere realizat nu numai în componenta sa științifică, ci și în cea practică, a utilizării instalațiilor proiectate de cercetători. Pentru partea științifică există oameni de înaltă valoare care, înțelegînd spiritul și urmînd litera prevederilor documentelor de partid referitoare la acest domeniu, „s-au înșurubat" dintru-început cu maximul lor potențial intelectual și moral pentru conturarea prinelor realizări, pentru punerea în mișcare a unui univers științific inedit, pentru urnirea problematicii energiei solare pe o traiectorie ascendentă. S-a declanșat astfel o amplă „mișcare de revoluție" în jurul unei idei generoase care poartă girul celui mai înalt nivel de decizie politică al țării — mișcarea de revoluție care a făcut ca programul soarelui „să răsară" la orizontul științific și tehnico-economic al țării noastre.

Cei care au dat acest impuls inițial sînt oameni de la diferite nivele de decizie și execuție, impătimiți nu numai de dorința de a impune un domeniu complet nou pentru viața noastră social-economică, ci și de a transpune în practică prevederile unor programatice documente de partid. Numele lor „nu are importanță" în acest context — cum ei înșiși au opinat, preferind să rămînă în penumbră acestui grupaj dintr-un motiv pe care l-am înțeles cu greu și care s-ar traduce prin

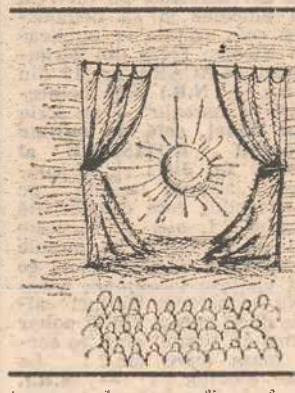

teama de a nu fi confundată justețea țelului pentru care luptă cu dorința unei glorii personale efemere. Ei au ridicat „programul soarelui" la rang de doctrină științifică și chiar revoluționară pentru preocupările lor de fiecare zi — acest fapt reprezentînd una din premisele necesare, dar nu și suficiente pentru ca „progarmul soarelui" să se poată consacra în peisajul vieții științifice și social-economice din țara noastră. „Programul solar — spunea ing. Terețeanu — presupune nu numai o pasiune ci și o înțelegere superioară a vieții. Va trebui să revenim și să reluăm în considerație un concept natural de care se leagă însăși evoluția omului. Soarele trebuie reintrodus la locul său în ambianța omului. Închipuiți-vă o viață cu căldură numai de la reactoare nucleare!"

Desigur, o asemenea raportare filozofică la problematica energeticii solare este interesantă dar nu în toate cazurile și operațională, în primul rînd pentru că e greu de presupus o declanșare de eforturi materiale și umane numai în numele acestei perspective teoretice, fără „acoperirea" realității, a posibilului, a fezabilului și a rentabilului.

De aceea, una din paradigmele cercetărilor în acest domeniu o reprezintă, așa cum insistent au subliniat cei care le întreprind, permanenta luare în considerare a condițiilor social-economice concrete din țara noastră care includ nu numai condițiile obiective, climatice, de pildă, (s-a procedat la o zonare a teritoriului țării în funcție de intensitatea și durata radiației solare), ci și cele subiective, care țin de tipul beneficiarului care va folosi una sau alta din instalațiile solare, de nivelul de permeabilitate la nou al celor care decid implementarea în propria „curte" a unor asemenea tehnologii, de gradul de pregătire a utilizatorilor ș.a.m.d.

Luarea în calcul a componentei „destinatar" în cazul energeticii solare este mai mult decît necesară în actuala etapă, în care „programul solar" întîmpină dificultăți și chiar ostilități similare celor cu care s-a confruntat, la vremea respectivă, calculatorul electronic, de pildă.

Un leit-motiv al celor care refuză nu numai ideea aplicării în respectivele domenii de activitate a instalațiilor solare dar chiar și dialogul pe această temă se bazează pe speranța (deșartă) că lucrurile în domeniul aprovizionării lor cu combustibili vor sta cel puțin la fel ca pînă acum („altfel, nu-mi dați combustibil, nu pot da cutare produs !"). Or, prevederile documentelor de partid sînt cît se poate de clare în privința accentului ce trebuie pus pe noile surse de energie. Dintre acestea se detașează, prin amploarea și indicatorii de eficiență, soluția imediată (devenită deja palpabilă) a realizării unui program sever de gospodărire rațională a energiei și de ridicare a randamentului instalațiilor care produc energie, precum și al celor tehnologice, cu deosebire în acele sectoare mari consumatoare de energie — așa cum a indicat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cadrul recentului dialog de lucru prilejuit de expoziția pe probleme energetice organizată la Complexul din Piața Scînteii.

O a doua soluție ca eficiență, aplicabilă în țara noastră este folosirea energiei geotermale, care prezintă însă dezavantajul de a nu fi răspîndită peste tot (problema transportului nepatinduse pune din rațiuni economice).

În aceste condiții, energia solară apare ca a treia soluție în ordinea indicatorilor economico-financiari pe care-i incumbă folosirea ei.

După cum a putut rezulta din prezentul grupaj, o pondere deosebită în aplicațiile instalațiilor solare de care se preocupă specialiștii noștri o deține obținerea apei calde menajere. Experimentările și constatările făcute pînă acum dovedesc că în condițiile climatice ale țării noastre, la nivelul tehnico-economic al instalațiilor solare pe care le producem, se pot obține 90 l apă caldă de 45°C pe zi și pe m² de captator solar instalat. Asta înseamnă, la un calcul simplu, că 450 000 de oameni pot avea zilnic „de la soare" 90 l apă caldă la 45°C, fapt deloc nerelevant dacă avem în vedere că standardele oficiale pe plan mondial prevăd 110 l apă de 60° C pe zi, de persoană. Și cum consumul de apă caldă e un sugestiv criteriu al gradului de civilizație a unei colectivități, folosirea energiei solare, în acest scop va situa țara noastră la un nivel comparabil cu cel în care aceasta e folosită în același scop în Iugoslavia și R.F.G., de pildă. (Să menționăm, în acest loc, că în S.U.A. se prevede ajungerea în acest an la un număr de 2,5 milioane locuințe individuale solarizate, estimîndu-se că pînă la finele secolului prepararea apei calde menajere și climatizarea spațiilor va fi generalizată la toate construcțiile noi de tip individual. În Japonia, în cadrul programului Sunshine este prevăzută realizarea unor așezări rurale alimentate integral cu energie solară. În Franța, experimentul Odeillo în care funcționează circa 100 de locuințe alimentate în totalitate cu energie solară a condus, de asemenea, la acțiuni de amploare — mii de locuințe individuale în cura de solarizare. Iar în Israel, prin lege, apa caldă menajeră se produce numai pe filiera solară circa 9 luni pe an iar serele se climatizează — se răcoresc — numai cu energie solară).

Această destinație preponderent socială a folosirii energiei solare merită să fie analizată mai atent în scopul transformării ei într-un veritabil și necesar impuls al acelei „mișcări de revoluție" ce a declanșat „programul soarelui". Acesta a răsărit, dar mișcarea de revoluție ce l-a adus în fața orizontului nostru de așteptare se cere continuată.

Pagini realizate de
OCTAVIAN ȘTIREANU

Caricaturi de
SORIN POSTOLACHE

● În articolul „Un tratament pe înțelesul tuturor pentru scleroza în plăci" („Flacăra" din 26 octombrie 1984) se arăta că ulciul de floarea-soarelui constituie un mijloc terapeutic profilactic în afecțiunile dentare. Ar fi de menționat că untdelemnul ca procedeu terapeutic popular empiric, a fost utilizat în județul Prahova încă din anul 1862. „O aflare nouă medico-istorică dintr-un vechi calendar", s-a chemat comunicarea prezentată în cadrul celei de-a IV-a Conferințe Naționale de istoria medicinii și farmaciei din iunie 1984, de la București, semnată de medicii **Maria** și **Ioan Neagu** din Ploiești.

● **Întreprinderea AUTOBUZUL București** ne informează că, în ședința C.O.M. din 25 martie a.c., Gheorghe Ivancea, lăcătuș-mecanic în cadrul secției mecanic-energetic, a fost propus pentru atribuirea unei locuințe compusă din 3 camere.

● Întotdeauna am fost bucuroși să dăm curs public recunoștinței născute din sufletul, din inima unor oameni, către cineva care i-a ajutat într-un moment de restriște, chiar și în cazuri poate aparent minore. Așadar : „Mă numesc **Dumitru Vircolacu,** sînt un pensionar din Drobeta T. Severin, domiciliat pe strada Brîncoveanu nr. 21 : de vreo doi-trei ani, mi-a ieșit la ochiul sting o vegetație, un fel de carne care crește mereu, nu aveam dureri însă mă incomoda cînd mă spălam. Am consultat mai mulți medici specialiști, unii mi-au spus să o las în pace, alții că să mă operez, iar alții să fiu atent — o să am surprize ! Întîmplarea a făcut să o cunosc pe doctorița **TAMARA AMZA,** de la secția oftalmologie a Spitalului C.F.R. din localitate, aceasta, spunîndu-mi că „îmi va tăia — opera — acea poveste în 10 minute !". Vă spun sincer, la început n-am prea avut curajul, mai ales că tov. Tamara Amza este un cadru medical foarte tînăr, m-am hotărît în sfîrșit : operația a durat într-adevăr 10 minute, nu m-a durut deloc și iată că astăzi, după nici două luni, nu se mai cunoaște absolut nimic, iar jena aceea a încetat. Doresc ca, prin intermediul revistei, să-i transmit tinerei doctorițe, acestui om de omenie, cele mai calde mulțumiri și toată recunoștința mea pentru înalta sa competență profesională.

● **Primim, din partea Consiliului popular al sectorului 6 :**

„Referitor la scrisoarea **Teodorei Niculescu,** adresată redacției FLACĂRA și trimisă nouă spre competentă rezolvare — scrisoarea prin care aceasta solicită schimbarea domiciliului în municipiul București, în urma căsătoriei, vă informăm : din verificările efectuate s-a constatat că cele sesizate sînt reale și, astfel, comitetul executiv a aprobat schimbarea domiciliului petiționarei în spațiul soțului ei din strada Fabricii nr. 2 BA, blocul 15 D, apartamentul 14, rezolvîndu-se și problema transferului în interesul serviciului".

● „În revista FLACĂRA nr. 9, ați publicat cererea mea de a mi se instala un post telefonic — post pentru care făcusem cererea necesară încă din 1978 ! — comentînd, printre altele citez : „Ce fel de condiții ar mai trebui îndeplinite în fostul dulce tîrg. Nu s-a întins oare destul această tîrguială ?" — am încheiat citatul. Sînt nevoit să mă adresez din nou dv. pentru a vedea pînă unde se poate „întinde" : în chiar a doua zi de la apariția notei, unui vecin al meu, venit nu de mult în cartier, i s-a instalat un post telefonic. Credeți-mă, nu pot judeca acest procedeu decît drept o sfidare la adresa revistei !" (ne scrie **Vasile Potîngă din Iași, șoseaua Bucium, nr. 85)**

Ei, nici chiar așa : nu o sfidare la adresa revistei, poate la adresa bunului simț însă, în orice caz !...

● **Oficiul județean de turism Prahova — SINAIA :**

„În urma scrisorii semnate de **Constantin Mirițâ :** C.O.M. al O.J.T. Prahova a luat în discuție cererea sa privind spațiul de locuit și i-a aprobat contractarea unui apartament, proprietate personală, cu 2 camere. A fost invitat în consecință la secretarul C.O.M. pentru a-și ridica formele".

● **Consiliul popular al județului Bihor :**

„Pentru soluționarea scrisorii **Clarei Orban** din comuna Tinca, strada Avram Iancu nr. 14, s-a luat legătura cu conducerea întreprinderii, ÎNFRĂȚIREA, care, în baza art. 133, litera B, din Codul Muncii, a reîncadrat-o pe post de primitor distribuitor, funcție în care lucrează efectiv din data de 15 aprilie 1985".

● În numele unui numeros grup de tineri din localitatea Moftinu-Mare, județul Satu Mare, ne scrie **Mircea Fechete :** a existat aici o bibliotecă, o popicărie și un cămin cultural. Biblioteca s-a desființat demult, pe motiv că „n-ar citi nimeni"; în realitate, ce s-ar fi putut citi într-o bibliotecă fără cărți, fără bibliotecar și avînd ușile închise ? ! Popicăria a ajuns în paragină, organele locale au motivat asta prin faptul că „nu ar exista material pentru reparații" — în fapt, scrie corespondentul nostru, nimeni, n-a știut acest lucru : ei, tinerii, ar fi găsit soluții. În sfîrșit, căminul : jalnic, netencuit, cu scaunele și ușile sparte ; s-a făcut, sub acest cămin, un „club" pentru tineri — clubul este plin cu apă. Vorba, amară, a lui M. F. : „rămînem cu speranța că se va înființa acolo cel puțin o pescărie !". În schimb, a rămas bufetul — aceasta prosperă, firește, că și din banii tinerilor care, neavînd altceva mai bun de făcut, se înțepenesc în fața tejghelei.

N.R. Tristețea tinerilor din Moftinu-Mare ? !... sau **starea întristătoare** a activității celor în drept a risipi această tristețe ? !

● **„(...) De asemenea, a mai rezultat că organele de miliție și ale cooperativei de consum au cercetat sesizările cetățenilor în legătură cu gestionara magazinului sătesc și nu s-a confirmat că aceasta vinde mărfuri preferențial și cu suprapreț însă, avînd o comportare lipsită de solicitudine față de cumpărători, s-a luat măsura schimbării din funcție. Această măsură nu s-a materializat deoarece pînă în prezent n-a acceptat nici-o persoană să preia gestiunea magazinului..."** (am reprodus textual — și fără comentarii ! — un fragment din răspunsul dat revistei noastre de către U.J.C.A.P. — Vîlcea, referitor la o sesizare semnată **Elisabeta Ardeeru** în care se arătau mai multe neajunsuri constatate la C.A.P. Băbeni, județul Vîlcea).

● „...M-am hotărît să mă adresez dv. personal pe motivul că să elucidez și să demonstrez că cele arătate în publicația de Nicolae Fiera din Tîrgu-Jiu (vezi FLACĂRA nr. 15 din 12/04 a.c. — **N.R.)** sînt neîntemeiate și nereale" — ne scrie **Dorina Dănet, șefă de unitate la localul ROTISERIE al I.C.S.A.P. Tg. Jiu ;** și, în continuare : „această unitate pe care o conduc este categorisită de gradul I, aici se servește numai micul dejun și mesele organizate ale tinerilor elevi ce vin să viziteze localitatea noastră. Nu se servesc băuturi alcoolice decît numai vin la pahar și numai în timpul cînd se servește masa (care vin ? ! La mesele elevilor ? ! — **N.R.).** Deci, vreau să precizez că acest local este foarte modest și foarte curat... nu este o circiumă ordinară, nu se cîntă cu nici-o stație de amplificare, nu au fost și nu sînt bețivi și scandalagii în acest local, așa cum afirmă cel ce a făcut acest articol. Singura realitate din publicație este aceea că sistemul de evacuarea fumului și căldurii de la bucătărie nu se poate face normal numai atunci cînd bate vîntul mai puternic, însă și în acest caz nu afectează pe nimeni... pentru a mi se da satisfacție și pentru a-mi reabilita prestigiul față de întreprindere, vă rog să dispuneți cele ce veți crede de cuviință".

N.R. — Ce ne facem însă, tovarășă Dorina D., cu documentația ce a însoțit scrisoarea lui N.F. — pe care o păstrăm la redacție — și din care face parte, printre altele, și o **notă decupată din ziarul local** ce contravine exact celor exprimate de dv. mai sus ? !

● **Consiliul popular al sectorului 1 :**

„Referitor la scrisoarea prof. **Mihail Dumitrescu,** prin care se sesizează unele aspecte negative în activitatea unității alimentare din strada Filimon Sîrbu nr. 12 : în urma verificărilor efectuate, constatîndu-se justețea celor sesizate, s-au luat măsuri de sancționare a lucrătorilor **Gall Elena** și **Rogojineanu Georgeta.** Aspectele sesizate de dv. rămîn în continuare în atenția organelor noastre de control".

● **Direcția farmaceutică și a aparaturii medicale :**

„Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Dinu I. Constantin** din comuna Glodeni Doal, județul Dîmbovița ni se face cunoscut că în prezent industria de medicamente prepară produse hepato-protectoare cum sînt : Tropofar, Metaspar, Mecopar, Aspatofort, Silimarină, ce pot fi folosite pentru continuarea tratamentului, firește în urma consultării medicului curant".

● „Urmare sesizării adresată revistei FLACĂRA de subsemnatul **Traian Binchisiu din Arad, strada D. Bolintineanu** 25—31, scara A, ap. 16 — publicată în nr. 3 din 29/03/1985, vă adresez cele mai sincere mulțumiri pentru ajutorul pe care mi l-ați dat : în urma publicării, am ajuns în posesia dispozitivului de magnetoterapie comandat la Întreprinderea de Ferită Urziceni, județul Ialomița, și pe care numita întreprindere nu mi l-a trimis, dar în schimb l-am primit de la o cititoare din Urziceni, SULTANA CĂLIN, care, folosindu-l cu succes și nemaitrebuindu-i mi l-a trimis mie gratuit. În urma publicării, am primit de altfel scrisori din partea mai multor cetățeni din diferite localități, oferindu-se să-mi dea dispozitivul cu pricina, „LUCAB", lucru care m-a impresionat profund, înțelegînd acest adevărat sentiment de omenie nu numai ca suferind".

● Două răspunsuri oficiale identice ca problematică, și la fel de îmbucurătoare, primim din partea **ITA Buzău** (ref. scrisoare GRUP locuitori sat Arcanu, comuna Scutelnici) și **ITA Argeș** (ref. scrisoare Badea Daniel, Pitești) : cursa Buzău — Arcanu, cu plecarea din Buzău la ora 6,40, a fost repusă în circulație ; și, respectiv : pe ruta Pitești — V. Mărului, în urma reintroducerii de autobuze cu mare capacitate, condițiile de transport au revenit la normal.

● Exact acum un an de zile, **Sebastian Stanciu,** om al muncii la I.P.I.L.F. Calafat, s-a deplasat la Salonta pentru a procura o remorcă tip „PADIS 500", **urgent necesară** — i s-a spus — nevoilor întreprinderii. După mai multe peripeții (a fost nevoie să apeleze la niște oameni din Salonta pentru a putea îmbarca remorca pe C.F.R., ba treaba l-a costat și 125 lei din buzunarul propriu — dar „nu aceasta e problema !"), iată că remorca stă sub cerul liber este supusă degradării, ba chiar se plătesc pentru ea amortismente. „Vă rog să nu vă supărați că vă scriu, dar mă doare sufletul văzînd cum utilajul se degradează fără folos" — se scuză omul, cu mult bun simț, „dar poate că ne ajutați ca acest utilaj de transport să-și găsească utilitatea pentru care a fost procurată !".

N.R. Stimate tovarășe Stanciu, **„pe alții"** ar trebui să-i doară sufletul... pe **cu totul alții** ! Poate că au și recepțat mesajul nostru.

● **Consiliul popular al sectorului 3 :**

„Privind scrisoarea adresată redacției de către **Ana Mătase** din șoseaua Mihai Bravu nr. 384, blocul B1d, prin care aceasta sesizează că în blocul în care locuiește sînt persoane fără forme legale, vă comunicăm : din verificările efectuate la fața locului, împreună cu comitetul asociației, a reieșit că sesizarea nu se confirmă. Toți locatarii domiciliază cu forme legale — inclusiv Eugen Zilberman, apartamentul 100, la care s-a referit în mod special".

N.R. — În acest caz, cine ești dumneata, Ana Mătase ? ! Și mai ales cu ce drept pui atîția oameni pe drumuri, oameni care în loc să rezolve probleme autentice, își pierd vremea — în virtutea unor dispoziții legale dar de care dumneata abuzezi cu inconștiență, ca să nu ne exprimăm altfel ! — căutînd să descîlcească nodurile ranchiunii ? ! Sau poate că ai ținut morțiș să-ți vezi numele dat la gazetă ? Ei bine — l-ai văzut !

● „Posed un medicament — 60 pastile — denumit „TIGASON" procurat pentru un copil de 5 ani, însă medicii contraindică administrarea acestuia pentru copiii de pînă la 17 ani, cu excepția unor indicații speciale de la copil la copil. Prin prospect, medicamentul este indicat pentru următoarele afecțiuni : posoriazis, în special eritrodermie psoriatică, psoriazis însoțit de bube, psoriazis universalis, ihtiaze și stări ihtiozeforme, Boala lui Darier, Keratodermin palmoplanctare etc. (prospectul este destul de lung). În speranța că voi putea ajuta, prin intermediul revistei FLACĂRA, pe cineva interesat semnez : **Maria Goran, Boldești-Scăeni, cartier Balaca nr. 16, județul Prahova, telefon — 972/1 11 35".**

● **Consiliul popular al orașului Rîmnicu Sărat :**

„În urma scrisorii adresate revistei FLACĂRA de către **Mihai Sipanu** — om al muncii la I.O.A. Rm. Sărat — scrisoare trimisă nouă spre analiză, vă comunicăm : biroul executiv al consiliului popular, luînd în discuție cerința petentului și ținînd cont de situația acestuia, a aprobat familiei sale o butelie de aragaz".

● **Asociația locatarilor blocului Z 22 din strada Liviu Rebreanu nr. 41, sectorul 3 București,** sesizează redacția noastră că terenul de joacă al copiilor din bloc a fost desfundat de către ICAB, în urma unor reparații, în zilele de 15—16 martie a.c. În urma lucrărilor, aici au apărut niște gropi, în care au căzut patru copii, fiind gata să se înece. Deși s-a promis remedierea acestei grave situații de fapt, lucrurile nu s-au schimbat cu nimic **(însoțită de fotografii, scrisoarea este semnată de vicepreședintele și administratorul asociației).**

● **Consiliul popular al județului Bistrița-Năsăud :**

„Privitor la sesizarea numitului **Tămaș Iosif-Emil** din Tg. Mureș, strada Banat nr. 22 apartamentul 10, apărută în revista FLACĂRA nr. 16 din 19 aprilie 1985, în legătură cu unele nepotriviri de nume din familia din care face parte ; vă facem cunoscut că sesizarea corespunde realității și se datorește unor greșeli de înregistrare în actele de stare civilă comisă în perioada de reconstituire a acestora după înscrisuri. Pentru reglementarea situației s-au luat măsuri de rectificarea actelor și eliberarea unor noi certificate de stare civilă".

● **Maria Nichita** — o femeie virstnică, singură, pensionată medical — domiciliată în Buzău, B-dul Unirii, blocul B 17, apartamentul 28, ne scrie : „În luna februarie a.c., din motive necunoscute mie (lipsă de energie calorică de la C.E.T., defecțiune în punctul termic etc. ? !), punctul termic ce ne livra încălzire a încetat să facă acest lucru pentru o perioadă de timp, cîteva zile ; datorită neglijenței personalului de deservire, sau neinstruirii lui, la oprirea furnizării căldurii, acesta a lăsat pe coloană apa și nu a evacuat-o, cum era normal. Afară fiind ger puternic, apa a înghețat. Atunci cînd personalul punctului termic a reintrodus apa caldă pe coloane, în apartamentul pe care îl ocup, proprietate personală, în una din camere, pe coloana pe care se întrerupsese încălzirea, s-au spart 6 elemenți de calorifer, provocînd inundarea camerei, ceea ce a dus la degradarea parchetului. Sesizînd acest lucru conducerii IJCL Buzău, căreia i-am cerut să-mi înlocuiască caloriferul și să repare parchetul stricat din vina d-lor, mi s-a răspuns că, fiind bloc proprietate personală, d-lor nu au nici o obligație în acest sens, urmînd ca eu să suport cheltuielile din pensia mea... Mă întreb : locatarii să umble la instalația care se află în exploatarea punctului termic ? E normal ? Sau : în cazul unui apartament proprietate de stat, într-un caz similar, locatarul nu mai e de vină ? Care e adevărul ?

N.R. — Și acum, inversînd o veche vorbă românească, după una „rece", iată și una... „caldă" :

● „Mă numesc **Elena Manolache,** locuiesc în București, strada Baba Novac nr. 1, bloc S 3, scara B, apartament, telefon 48 24 71, și vă scriu în numele locatarilor de la etajele 8 și 9 ale acestui bloc : de aproximativ doi ani ne este imposibil să folosim apa de pe rețea în mod normal, vecinii care locuiesc aici mai demult susțin că aceasta este o problemă mult mai veche. Dimineața, între orele 6—9 și după-amiaza, între orele 16—22,30 la aceste două nivele — în special la etajul 9 — nu curge apă rece deloc, iar cea caldă cu intermitențe. Am fi mulțumiți dacă am putea utiliza apa caldă, dar aceasta vine pe rețea la temperaturi foarte ridicate, nici nu poate fi vorba să o folosești dimineața pentru igiena zilnică, **este opărită,** nu poți băga nici mîna în ea ! Am sesizat în nenumărate rînduri, nu s-a luat nici o măsură ; cei de la centrala termică, pasivi, ne-au informat că aceasta e presiunea, deci să ne mulțumim cu apă clocotită !" **(subsemnează titularii a 14 apartamente).**

● **I.A.C.M.R.S. — Galați :** „Cu privire la scrisoarea adresată redacției de către **Maria Grosu :** vă facem cunoscut că s-au analizat cele sesizate, luîndu-se măsura de reîncadrare a acesteia pe postul avut, de dactilograf principal II, cu aceeași retribuție tarifară lunară de lei 2 160, începînd cu data de 1 mai 1985".

● **Ministerul Sănătății :** „Urmare scrisorii tov. **Maria D. Mihăiescu,** laborant de farmacie la Farmacia nr. 22 — Călimănești, adresate dv., vă facem cunoscut că, ținîndu-se seama de situația familială deosebită pe care o prezintă, i s-a aprobat transferul, începînd cu data de 16.05. a.c., la Farmacia nr. 109 din Rîmnicu Vîlcea".

● „Vă scriu în numele unui **grup de elevi ai Liceului de matematică și fizică „Costache Negruzzi" din Iași :** școala noastră este așezată într-unul din cele mai populare locuri ale Iașiului. Copoù, mai exact pe strada Culturii. De o bună bucată de vreme, liniștea noastră s-a dus... Nu știm de cc, și mai ales cine a dat voie vehiculelor grele să circule pe strada noastră — pînă nu demult acestea n-aveau voie să circule pe aici — și sînt destul de multe care trec. Nu putem face ore în condiții optime din cauza poluării fonice generate de aceste vehicule, elevii trebuie să țipe efectiv pentru a se face auziți de către profesori, unele ore devin chiar un chin — nu e o hiperbolă, e un adevăr ! Cînd deschidem geamul, fumul ne asfixează. Oare organele în drept nu ar putea interzice accesul „colosilor" pe strada... Culturii ?!" **(Scrisoarea este semnată de Cristian Alexoaie, împreună cu un număr de 34 elevi)**

● **Consiliul popular municipal Baia Mare :** „În legătură cu scrisoarea adresată revistei de către **Adriana Marchiș** din Baia Mare, strada Transilvaniei nr. 6/19, care solicita sprijin în vederea plasării ei în muncă, vă facem cunoscut că a fost înștiințată cu adresa nr. 7537/1985, de către conducerea Întreprinderii de mașini-unelte, accesorii și scule Baia Mare, pentru a se prezenta în vederea încadrării".

● **Consiliul popular al sectorului 2 :** „Referitor la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA, prin care numitul **Aurel Bălăgean** din București, strada Alexandru Ipsilante nr. 2, blocul 29 bis, apartamentul 18, solicită sprijin în vederea atribuirii unei locuințe corespunzătoare, vă comunicăm : conducerea cooperativei de invalizi „MUNCA", unde sus-numitul își desfășoară activitatea, analizîndu-i situația din punct de vedere locativ, i-a atribuit un apartament cu 3 camere, confort I, unde urmează să se mute".

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.**

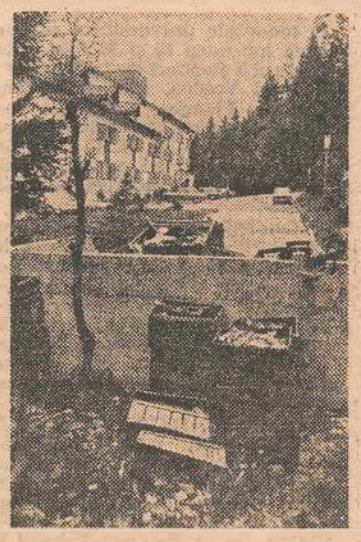

Muscăria

Poiana Brașov este, pe drept cuvînt, o perlă a Brașovului.

Ne-am obișnuit să numim „perlă" tot ce este deosebit, tot ce este frumos, tot ceea ce omul a realizat completînd NATURA. În gramatica limbii, în felul acesta, „perlă" a devenit superlativul absolut al cîtorva adjective. Mai mult, „perla" aceasta este în afara oricărui dubiu al originalității. Cine și-ar bate capul sau și-ar irosi forțele să falsifice „Perla Carpaților", Sinaia, sau acea băutură minunată și poate tocmai de aceea rară „Perla Harghitei" ?!? Este, în aparență, imposibil. Și totuși se poate...

La Poiana Brașov am avut incredibila ocazie să văd o MUSCĂRIE... O „fermă" de muște! În drum, adică acolo pe unde orice ai face trebuie să treacă omul. Se pare că ciudata simbioză nu e vremelnică ; muștele nu se sinchisesc, edilii nu se omoară cu firea, numai eu, turist ad-hoc și prea sensibil, mai reacționez împreună cu aparatul meu de fotografiat la ceea ce privind îmi taie răsuflarea.

Există. Nici un dubiu. „Perla Brașovului" se poate falsifica. Prin inconștiență față de ce este de fapt Poiana Brașovului, adică una din stațiunile pentru care chiar și turiștii străini își așteaptă rîndul pentru a putea veni. Și-atunci, ce este incredibil ? Probabil că din plictiseală, în capul edililor a încolțit un gînd : să ne facem o reclamă ieftină! Să creștem muște. Ele vor călători și vor povesti ce bine e la Poiana Brașov...

Deci, oameni buni, gîndiți-vă îndelung înainte de a omori orice muscă ; informați-vă mai întîi dacă ea nu provine din Poiana Brașev! Ar fi păcat să stricați truda celor din administrația stațiunii.

PAUL AGARICI ■

Despre dopuri, cu respect

După ce am alergat o după-amiază întreagă prin tot orașul, într-un sfîrșit am găsit la unitatea cu numărul 220, aparținînd de I.C.L. „Tehnometal" de pe șoseaua Titulescu, la raionul de menaj, ceea ce căutam. Două damigenuțe de plastic, de cîte cinci kilograme fiecare. Numai că bucuria, să-i spun așa, a fost de scurtă durată fiindcă, pe bună dreptate, șefa raionului respectiv, tovarășa Maria Retezeanu, nu a vrut să ni le dea pentru simplul fapt că respectivele damigene nu aveau dopuri. De ce ? Ne-au fost furate, ne-a dat răspuns tovarășa Retezeanu. Ne-au fost furate iar unele dintre ele au fost chiar sparte și a trebuit să fie înlocuite cu altele bune de la alte damigene. Dopuri separate nu vin și astfel, în timp, rămîne un număr de damigene fără dopuri. Și dopurile de la vasele de fiert lapte au dispărut. Din acest motiv a luat ființă, dacă acesta-i cuvîntul exact, un sertar cu dopuri. Un sertar care este foarte bine pitit în magazin. Clientul care vine, cumpără vasul și numai după aceea i se dau, așa ca un trofeu, dopurile. Am considerat, să spun drept, că problema este o chestiune minoră și, după ce am înduplecat-o pe Maria Retezeanu să-mi vîndă două din cele trei damigene existente, am plecat cu ele sub braț în căutarea de dopuri... Primul magazin în care am intrat a fost unitatea cu numărul 63, de pe calea Griviței 158. Responsabilul, Constantin Iepure, după ce a auzit despre ce este vorba s-a îngrozit. „Petruța ! Mai avem vreo damigeană de plastic ?" „Una singură !" — a venit răspunsul de după o ușă. Una singură, dar fără dop". După ce m-a văzut tovarășa Petruța Neagu, crezînd că sînt vreun factor de răspundere și de decizie în ceea ce privește chestiunea dopurilor, a venit cu cîteva pe care le-a pus pe un birou și a început să-mi explice cît de proaste sînt, pentru faptul că nu se potrivesc și că în majoritatea cazurilor nu sînt șlefuite iar mustățile de plastic din interior nu permit dopurilor să se înșurubeze și să fie etanșe. Se înțelege că nici la cele două canistre, pe care le aveam, nu se potriveau dopurile oferite cu amabilitate de către Petruța Neagu. Am primit un sfat : încercați la magazinul de lîngă noi, la „Danubiana"... Responsabila Elena Ionescu de la respectiva unitate, cînd a auzit de ce i-am călcat pragul, numai că nu s-a îngrozit : „Dopuri ? Am o mulțime de canistre — dar fără dopuri. L-am rugat pe șoferul nostru că atunci cînd se va duce pe la Iași sau la Orăștie, fiindcă acolo sînt unitățile care fac damigene, să-mi aducă și mie cîteva dopuri, ca să pot vinde în continuare canistrele. Dar nu numai dopuri. Și la căldările de plastic cu acel celebru capac avem foarte multe probleme. Capacele se mai și strică, asta ca să nu spun că de foarte multe ori vin din fabrică cu defecte, se mai și sparg. În situația asta sînt foarte multe căldări descompletate. Și, în cazul în care vine cineva să solicite un capac există o singură soluție : să cumpere capacul cu vas cu tot. Și la butoaiele de plastic este aceeași soluție. Dar cea mai delicată problemă, la ora actuală, este cea a dopurilor și a capacelor de plastic. De ce ? Fiindcă, o dă ca explicație tovarășa Elena Ionescu, nu au prețuri la așa ceva. Nu există preț separat la dopuri și la capace... Totuși nu am renunțat la idee. Am mai încercat și la magazinul Bucur-Obor și la încă cîteva. Aceeași situație și aceleași răspunsuri. Pînă la urmă formînd numărul de telefon de la I.C.L. „Tehnometal" am găsit-o pe tovarășa directoare adjunctă Mihaela Zamfir. Mă așteptam, s-o spun drept, ca telefonul să mi se închidă. Dar, după ce directoarea mi-a ascultat necazul a oftat și a început să-și descarce, cum se spune, sufletul : „Este o problemă pe care încercăm s-o rezolvăm de foarte multă vreme. Am făcut nenumărate comenzi la I.C.R.M. — dar în zadar. Chestiunea dopurilor este o problemă nerezolvată. Nu din vina noastră ci din vina fabricilor care nu înțeleg și nu fixează preț pentru acest articol. Așa stînd lucrurile, am primit ca sfat, să mai aștept. Pînă cînd ?" La celălalt capăt al firului am auzit iarăși un oftat... Pînă una alta am găsit totuși o soluție. Am rugat pe un prieten care lucrează la o unitate agricolă de lîngă Capitală să-mi aducă cîțiva coceni. Mi-a adus chiar mai mulți ca să am și de rezervă. Un singur dezavantaj au : nu se înșurubează. Dar, m-am gîndit și la soluția aceasta : am să dau un filet damigenelor prin interior...

SORIN POSTOLACHE ■

Cafenea în derivă

În municipiul Deva' a existat, pînă de curînd, o unitate comercială cu care locuitorii se mîndreau : cafeneaua din subordinea I.C.S. Alimentara (din păcate nu avea un număr pentru a fi mai ușor individualizată...). Cînd îți sosea un oaspete îl invitai aici pentru a servi o cafea bună preparată la filtru și pentru a cunoaște „pulsul orașului" deoarece pe platoul din vecinătatea Casei de cultură se adunau, în orele lor libere, oameni de toate vîrstele, profesiile și pasiunile — de la pescari și șahiști pînă la focoșii „microbiști" de fotbal. Un local plăcut și îndrăgit de toată lumea, amplasat într-un loc la fel de plăcut care se număra printre cele mai rentabile unități comerciale ale municipiului.

Din motive pe care marea majoritate a locuitorilor orașului le consideră neîntemeiate, cafeneaua a fost subit desființată. Lucrători ai I.C.S. Alimentara, înarmați cu baroase, și-au făcut apariția în local și în cîteva ore au făcut „curățenie" scoțînd din fundații toate mesele. Era — din cîte știm — cea de-a patra „execuție" a nevinovatei cafenele pe care, se vede treaba, vreun localnic cu mai multă trecere la responsabilii comerțului devean n-o iubește. De trei ori pînă acum a fost închisă și apoi, la insistențele consumatorilor, redeschisă în... alte localuri. Acum însă — se spune — nu va mai fi deschisă nicăieri !

De la înființarea ei — cu vreo 20 de ani în urmă — în Deva au fost construite numeroase spații comerciale în care au luat ființă fel de fel de magazine. Numai pentru această unitate — etalon a județului — deosebit de rentabilă și deosebit de apreciată de public — nu s-a găsit un spațiu corespunzător în care să se simtă bine atît consumatorii cît și... locatarii din blocurile învecinate. Nu s-a găsit pentru că nu l-a căutat nimeni, nici I.C.S. Alimentara și nici Direcția comercială județeană. Deși — subliniem acest lucru — **mai multe spații comerciale amplasate în plin centru al orașului stau goale de mai bine de un an de zile** (a se vedea — spre exemplu — unitățile cu geamuri murdare situate mai jos de magazinul „Ulpia"...).

Dintr-un respect elementar față de consumatori și în ultimă instanță din considerațiuni economice se impune reintrarea cît mai urgentă, în circuitul comercial, a acestei îndrăgite unități. Pentru că municipiul Deva dispune de spații suficiente pentru a o găzdui și pentru că unități comerciale cu un asemenea profil există în toate marile orașe ale țării.

AL. BĂLGRĂDEAN ■

Dincolo de aparențe...

O halbă cu... spumă

„Uf, căldura ! Aș bea o bere" spunea un tînăr, prietenei sale, ambii toleniți pe nisipul fierbinte.

„Și eu — replică fata, fără vreo ezitare — hai să stăm la rînd, aici e cu autoservire".

„Aveți puțintică răbdare. Se pregătește un alt butoi" — anunță una dintre ospătărițe, adunînd halbele, mai mult sau mai puțin golite, dar în care spuma este abundentă.

În sfîrșit... Noul butoi...

„Costele, cum ți se pare berea ?" întrebă fata care dorise și ea o halbă.

„Apă chioară, dar cam leșioasă, răspunde băiatul, dezamăgit, și încearcă să verse restul conținutului pe jos. „Nu ! Să n-o arunci ! — protestează fata. Nu-ți dai seama că are un gust ciudat ? Parcă de ... șampon ? Mergem cu halbele la miliție" — zis și făcut.

„Nu vă propunem s-o gustați. Dar credem că ar fi bine s-o trimiteți la un laborator" — se adresează cei doi tineri ofițerului de miliție.

„O păstrăm și pe aceasta — le explică omul legii, cu experiență în materie — dar mergem să recoltăm" și alte probe, de la fața locului, așa cum scrie la carte. Altfel dăm ocazia la contestații..."

Și așa descinde o echipă la bufetul „PESCĂRUȘ" de pe plaja din Mamaia. Ca să fie „tacîmul" complet, controlul economic nu trece nimic cu vederea. Sînt cîntărite porțiile de gustări, se verifică prețurile, se face monetarul. Cîteva sticle curate sînt umplute cu bere de la butoiul proaspăt „pregătit" și sînt sigilate în prezența martorilor cum cere procedura.

O primă surpriză constatată pe loc : gustările sînt diminuate la gramaj ori substituite altora de o calitate superioară. În schimb, dacă aceasta poate fi numită „compensație" se încasează prețuri... umflate.

Stupoarea avea să apară însă, abia după analiza de laborator a berii : într-adevăr, așa cum apreciase tînăra de pe plajă, berea, care fusese diluată într-o proporție incredibilă, conținea și un anumit procent de... șampon.

Evident, pentru spumă — socotiseră inițiatorii acestei incalificabile fapte, aducătoare de beneficii ilegale pentru ei, fără să le pese, însă, de afecțiunile pe care le poate provoca substanța respectivă sănătății consumatorilor.

Drept pentru care : Dumitru Banaga — gestionar, Stere Beneca — bucătar șef, Vasilica și Iordache Lazăr — barmani. Marian Udrea — gestionar linie autoservire, Neti Adem, Dumitra Apostol, Ioana Panait și Mandita Procop, ospătari, au fost reținuți imediat pentru cercetări.

Instanța de judecată i-a condamnat la pedepse între un an și șase luni și **7 ani închisoare.**

MIHAI GROZAVU ■

Cronica șoselei

Cine erau călărețiii ?

Deci acolo lucrurile se întîmplă cam așa : primul eșalon face să dispară Fiaturi, Lancii, Alfa-Romeo de toate tipurile și mai ales din cele născute în ultimii 2 ani, sofisticate în cel mai înalt grad. Se lucrează cu o operativitate fantastică, după principiul mondial clasic arhicunoscut „iuțeala de mînă și nebăgarea de seamă". Ai coborît din mașină, să zicem, să-ți cumperi un ziar, și cînd să te urci în abia cumpărata limuzină, ia-o de unde nu-i. Sarcina „specialiștilor" e mult ușurată de firile înclinate spre poezie, visare, care lasă cu dezinvoltură cheile în contact. Magicienii din al doilea eșalon preiau ca la ștafetă, din mers, cochetul și ultramodernul „Fiat Mirafiori" ultimul tip, de la „colegii" din linia întîi, îl introduc pe o străduță izolată sau chiar pe un maidan, îi înlocuiesc rapid numărul și îl conduc cu 120—140 pe oră spre locul unde mașina se va naște a doua oară, devenind din albastru metalizat albă, portocalie sau chiar lila, și unde toate seriile (motor, caroserie etc.) vor suferi o totală metamorfoză. Urmează al treilea eșalon de mafioți, care se îndeletnicesc cu plasarea „nou-nouțelor limuzine" la cei care s-au înscris din vreme pe listele de solicitanți, păstrînd bineînțeles toată discreția cerută de asemenea operațiune delicată. Înscrierile se fac prin intermediul băieților care lucrează cu rafinament, știind să selecționeze numai clienții „serioși" și mai ales care știu să tacă. Sînt preferați străinii. Nu e bine să se trezească prin vreo gafă ori mai știu eu cum curiozitatea poliției de specialitate. Eșalonul plasatorilor se ocupă și cu partea legată de documente, acte de proprietate, de asigurări, la nevoie chiar permise de conducere".

Documentata relatare îi aparține lui Sorin și are drept scop să-i lărgească orizontul „colegului" său Fane. «Noi nu ne propunem să realizăm o asemenea „industrie". E greu». Filiera noastră „micro" e simplă însă nu lipsită de eficiență. „Modestia e aurul oamenilor. Avem o listă de comenzi din ce în ce mai bogată. Eșecuri pînă acum n-am avut, să batem în lemn. Uzina lucrează bine. Nimeni n-a reclamat calitatea proastă a camerelor. După ce ne mai punem pe picioare trecem și la anvelope. Să nu ne lăcomim. Acționăm pe puterile noastre. 15—20 de comenzi pe zi nu e rău. Asta înseamnă 1 500—2 000 de lei".

„Așa-i, Sorine — încuviință Fane —, trebuie însă să lucrăm numai cu oameni siguri, nu cu lăudăroși, nu cu palavragii. Întotdeauna plata înainte. De la principiul ăsta să nu abdicăm niciodată". Nici nu termină Fane fraza și începe să aterizeze lîngă ei camerele de aer, aruncate peste gard, din fabrică. Una, două, trei, patru... 20. „Ne-au dat în plus față de înțelegere cinci bucăți. Ne socotim noi mai tîrziu cu băieții" În cîteva minute, după ce s-au asigurat că nici un ochi indiscret nu-i îndreptat asupra lor, cei doi încarcă cu repeziciune „marfa" în portbagaj și demarează pe drumul de pămînt.

„Pe aicea sînt numai stîne, oi, capre și ciobani, pe care nu-i preocupă mașina noastră". Merg ei vreo jumătate de kilometru și se pomenesc strigați de o femeie între două vîrste, la trecerea prin fața unui țarc. „Nu mă duceți pînă la complexul din cartier ? Am niște brînză pentru piață. Vă servesc și pe dv., asta în afară de bani". „Te-am lua, dar noi avem alt drum". Femeia începe să rîdă. „Cum adică, drumu-i unu spre oraș, ăsta pe care mergeți, doar dacă vreți să vă învîrtiți pe cîmp așa, hai-hui". Refuzul îi pare curios femeii. Dă din umeri nedumerită, în timp ce mașina își continuă drumul.

„N-avea rost să ne legăm la cap cu bagajele ei. Mai face cineva vreun control și dă de alea în portbagaj. Unde dai și unde crapă. Pentru ce? Pentru doi poli și cîteva kilograme de caș?" „Vine cineva din față, Sorine. Mașina-i vopsită în două culori". „Știu la ce te gîndești, la alb-albastru. Te obsedează culorile astea? Tu nu vezi, mă, că n-are girofaruri?" „Așa-i, mi-ai luat o piatră de pe inimă. E vopsită alb-verde. Aici, în cîmp deschis, nici n-ai unde să te ferești, nu tu străzi, nu parcuri, orice ai face, ești ca un animal hăituit care pînă la urmă întîlnește linia de tragere a vînătorilor". Din spatele mașinii se apropie în trap doi călăreți. Denivelările pronunțate ale drumului de cîmp împiedică însă autoturismul să ruleze prea repede. Distanța dintre mașină și oamenii călare se micșorează văzînd cu ochii. „Dacă-s de la uzină și i-au dibuit pe băieți, ce ne facem, Sorine?" „Venim de la stînă, nu ne-am împăcat la preț, ăsta-i răspunsul nostru". „Nu ține! Și dacă l-au chestionat pe baci: Aia cu mașina vin de la dv. ?" „Oricum, nu-i lăsăm să umble în portbagaj". „Numai să putem. Uite la ei ce vlăjgani sînt! Iar noi nu prea aducem nici cu Joe Louis și nici cu Max Schmelling". Pămîntul bătut a devenit neted precum asfaltul. „La apasă tu pe accelerație. Fuga îi rușinoasă, dar... Altă surpriză, uite în față semibarierele sînt închise, ce facem? Dacă oprim, ne ajung!" „Doar nu crezi, dragă Fane, că am uitat să fac slalom?" Preocupat să evite întîlnirile nedorite, inhibați, cei doi bărbați, privind numai înainte și în spate, nu observă trenul care apare din pădurice aflată în stînga, cam la 150—200 metri de trecerea peste calea ferată. Mecanicul sună prelung, cu disperare parcă, de cîteva ori. Inevitabilul se produce. Dacia verde este izbită lateral și tîrîtă aproape jumătate de kilometru. După vreo două luni s-a putut discuta cu Fane, la spital. El ne-a relatat întreaga istorie. Fusese atras la furturi din uzină, cu vreo 6 luni în urmă, de către colegul său de atelier, care și-a pierdut viața în accident.

Călărețiii „următori" s-au dovedit a fi doi tineri care se duceau în comuna vecină, la un bal. „Am rămas încremenit, povestea unul dintre ei, cînd am văzut mașina, fără nici o șansă de a evita coliziunea cu trenul. Nu credeam că cineva din autoturismul prefăcut în fărîme va supraviețui". «Se mai întîmplă și „minuni"», remarcă celălalt băiat.

VICTOR BEDA ■

Handbalul românesc, mereu la înălțime!

Anul 1985, primul dintr-un nou ciclu olimpic, a adus handbalului românesc și iubitorilor lui mai multe motive de satisfacție. Între ele, cele mai mari se leagă de cîștigarea, la Bruxelles, a Trofeului capitalelor, unde selecționata Bucureștiului a jucat excelent, precum și de dobîndirea de către H.C. Minaur Baia Mare a Cupei Federației Internaționale, ajunsă la a patra ediție.

Cum obiectivele care stau în fața handbalului nostru în viitorul apropiat sînt majore, campionatele mondiale universitare (1985, R.F.G.), campionatele mondiale (1986, Elveția), este de așteptat ca întreaga familie a acestui sport să-și strîngă rîndurile și să se pregătească, susținut, responsabil, pentru marile examene care o așteaptă. În acest context, revenim astăzi asupra excelentei comportări arătate de H.C. Minaur Baia Mare de-a lungul ultimei ediții a Cupei I.H.F., socotind că izbînda ei (surprinzător minimalizată de unii cronicari) constituie un exemplu din cele mai recente că înalta performanță este indisolubil legată de munca asiduă, de seriozitate și devotament, un stimulent, o mîndrie pentru întreg handbalul românesc.

Un exemplu de urmat

I s-a reproșat uneori Minaurului, firește voalat, că ar fi o echipă de „navetiști", invocîndu-se faptul că o parte dintre jucători și antrenorul însuși nu sînt originari din Baia Mare. E adevărat, nici Lascăr Pană și nici cîțiva dintre elevii lui, Maricel Voinea, Boroș, Mironiuc sau Flangea, nu s-au născut în Maramureș, dar acest mod de a pune problema e fals, el ignorînd (între altele) rostul circulației valorilor, fenomen care, bine stăpînit și orientat, nu poate fi decît stimulativ în sport.

Se cuvine să precizăm, spre a răspunde răuvoitorilor sau ignoranților, că Lascăr Pană a început să lucreze la Baia Mare în urmă cu 18 ani. Găsind o atmosferă propice marii performanțe, precum și, în aceeași ordine de idei, un sprijin permanent la nivelul autorităților locale (nu întîmplător Maramureșul s-a afirmat și se afirmă și în înot, și în gimnastică, și în volei etc. !) și al publicului, care s-a constituit într-un robust reazem moral pentru sportivi, el s-a atașat pe viață de Baia Mare, aducîndu-și o contribuție esențială la înființarea, în 1974, a celui dintîi club specializat de handbal din țara noastră. Au fost necesari, iată, mulți ani, peste un deceniu, pentru obținerea unui succes de anvergură, cîștigarea Cupei I.H.F., și tot acest răstimp a însemnat, dincolo de orice dubiu, muncă, seriozitate, abnegație, disciplină. Jucătorii înșiși, cei amintiți, alții, au devenit cu fiecare zi băimăreni, legîndu-și strîns biografiile de orașul care le-a înlesnit, material și spiritual, să dea pe terenul de handbal întreaga măsură a talentului și dăruirii lor. Au făcut (Boroș) sau fac (Maricel Voinea, Flangea s.a.) studii superioare, s-au căsătorit, și-au construit case etc., etc., stabilindu-se în Baia Mare, socotindu-se ei, primii, cetățeni ai unei localități care, tradițională citadelă a muncii, a căpătat și capătă tot mai mult datele unei veritabile citadele a sportului românesc.

Dincolo de explicațiile strict tehnice, de strategia adoptată pentru un meci sau altul, de metodologia pregătirii etc, și așa, adică printr-o stare de spirit remarcabilă, printr-un superb efort de autodepășire menit să răsplătească încrederea și entuziasmul celor pe care îi reprezintă, minunații mineri ai Maramureșului, trebuie interpretat recentul succes obținut de Minaur în Cupa I.H.F., de referință pentru întreg handbalul românesc. Minaur nu e, gîndim, doar o echipă care a dobîndit un prestigios trofeu continental, ci încă mai mult : un exemplu demn de urmat. Aparînd ca o nouă forță, clădită pe sudoare și inspirație, ea a lărgit aria performanței în handbalul nostru, așezînd campionatul (altădată redus la rivalitatea Steaua — Dinamo) într-o altă lumină, făcîndu-l mai disputat și mai dramatic. Acest fenomen, cu toate implicațiile lui, nu trebuie să ne îngrijoreze, ci să ne bucure. Cînd și Politehnica Timișoara (în evident progres), și Independența Carpați Mirșa, și Dinamo Brașov, și Universitatea Craiova, echipe care înaintează frumoase promisiuni, vor dobîndi valoare și experiență, vom avea, e sigur, un campionat intern mai puternic și mai spectaculos, capabil să garanteze, ca o consecință logică, o cît mai demnă reprezentare a handbalului românesc pe plan internațional. Să ne bucurăm așadar de apariția Minaurului, salutînd-o ca pe o certitudine și, totodată, ca pe o speranță.

EMIL NEGOIȚĂ ■

O adevărată pepinieră

Rar ne-a fost dat să citim într-o notiță de întinderea unui anunț de mică publicitate, cum e rubrica de sport semnată de Dan Claudiu Tănăsescu din Săptămîna, intitulată : Ce ne facem, soro ?, atitea răutăți gratuite și fără acoperire la adresa echipei H. C. Minaur din Baia Mare ! Noroc că lui D.C.T. i s-a terminat pasta pixului cu care scrie, altfel cine știe de ce afirmații ar mai fi fost capabil. Mușcătura tîrzie și neprevăzută cu placa dentară strict necesară pentru astfel de acțiuni n-a avut efectul scontat.

Ce l-o fi determinat pe D.C.T. să ia pixul în mînă ca pe o lance și să împungă cu el echipa din Baia Mare și pe cei legați de ea : clubul, orașul, județul, 50 000 de mineri maramureșeni, pe iubitorii handbalului românesc din toată țara ? Cum nu îndrăznim să-l bănuim de rea credință, ne duce gîndul că notița pe care o semnează cu numele complet, lipsește doar cel de alint între intimi, este rezultatul grabei și al superficialității.

Ce afirmă D.C.T. în cele aproape 30 de rînduri oferite unei jumătăți de milion de cititori, cîți aflăm în același număr (pagina a doua) că are revista ?

D.C.T. zice că echipa din Baia Mare nu poate fi luată ca un etalon în handbalul nostru și că o asemenea încercare deteriorează prestigiul echipei Steaua. După ce vom reafirma că echipa Steaua este cea mai bună echipă de club pe care a avut-o handbalul românesc să reamintim cîteva din performanțele lui H.C. Minaur și aportul ei la bunul renume al acestei discipline sportive.

În cei 10 ani de cînd a luat ființă primul și, din păcate, singurul club de handbal specializat din țară, H.C. Minaur a urcat aproape în fiecare campionat pe podiumul de premiere și a cucerit de trei ori „Cupa României". În anii 1979 și 1981, a ajuns pînă în semifinalele „Cupei Cupelor". Anul acesta, H. C. Minaur a terminat campionatul pe locul II, la un punct diferență de Steaua, pe care dealtfel a învins-o în ambele întîlniri directe ! Totodată, a cîștigat Cupa I.H.F., competiție de prestigiu a handbalului european. Această performanță, care în loc să-i bucure se pare că mai degrabă i-a iritat pe unii, a fost obținută în urma a 9 victorii din 10 partide disputate. Dubla manșă din finală cu Z.I.I. Zaporoje la care am asistat, dramatică și electrizantă, a demonstrat maturitatea echipei, posibilitățile ei de mobilizare în momentele cheie ale luptei sportive. D. C. T. găsește de cuviință să minimalizeze această izbîndă a echipei din Baia Mare afirmînd că e mai ușor să cîștigi Cupa I.H.F. în fața lui Z.I.I. Zaporoje decît să pierzi în sferturi de finală în fața echipei Metaloplastica Sabac, așa cum i s-a întîmplat, spre regretul nostru, echipei Steaua. Să-i amintim lui D.C.T. că o altă echipă iugoslavă, Proleter Nafta-Gas Zdrenjan, care a condus jumătate din campionat, a fost învinsă la Zaporoje cu 33—16 !

Poate că H.C. Minaur nu este un etalon, dar se poate vorbi despre fenomenul Baia Mare în handbal. Cînd afirmăm asta, ne gîndim că la clubul băimărean învață handbalul peste 200 de copii, care participă la diferite competiții. Clubul are aproximativ 80 de juniori II și 40 de juniori I, o echipă de tineret în divizia B, cu un lot de 25 sportivi. Cei 8 antrenori care se ocupă de această veritabilă pepinieră de handbal sînt foști jucători ai echipei mari. H. C. Minaur este antrenată de Petre Avramescu, fost conducător de joc, și de Lascăr Pană, actualul antrenor al echipei naționale, care se confundă cu handbalul maramureșean de aproape 20 de ani. În campionatele județene participă 70 de echipe de juniori și seniori.

Din lotul pentru Campionatele mondiale universitare ce vor avea loc între 15 și 23 iunie fac parte și 5 jucători de la Minaur : Maricel Voinea, Mircea Petran, Olimpiu Flangea, Gheorghe Covaciu și Doru Porumb. Pentru echipa națională, H. C. Minaur dă 6 jucători, cei amintiți mai sus, la care se adaugă și Iosif Boroș.

Handbalul se bucură de mare popularitate în Maramureș, îi sînt asigurate cele mai bune condiții de pregătire, este stimulat și încurajat de către organele locale, i se asigură un climat deosebit de fertil. Din acest punct de vedere, putem vorbi fără frica de a exagera de un etalon.

În treacăt, D.C.T. se întreabă cam de unde provin mai toți jucătorii lui H. C. Minaur. Nu prea înțelegem întrebarea. Este bine pentru handbal ca un talent să joace neapărat în localitatea în care s-a născut ? Jucătorii steliști provin și ei din diverse localități : Marian Dumitru de la Ploiești, Berbece de la Bacău, Stîngă de la Hunedoara, Munteanu de la Brașov și Birtalan de la Jibou. Ce s-ar fi întîmplat dacă Birtalan ar fi jucat la Jibou toată viața ? Cui i-ar fi folosit ? Maricel Voinea a venit în Baia Mare ca junior, împreună cu fratele mai mare Nicolae Voinea, de la Știința Bacău, Mircea Petran a fost crescut de H.C. Minaur. Mironiuc a venit la Baia Mare de la Suceava, a fost luat de Steaua după care s-a reîntors la Baia Mare. Olimpiu Flangea a venit la Baia Mare la schimb cu Liviu Jianu. Indiferent unde s-au născut și de unde au venit, jucătorii se formează la un club anume, unde își dau adevărata măsură a talentului lor.

D.C.T. nu vrea să mai amintească actele de indisciplină ale jucătorilor din Baia Mare, „care au culminat cu cele făptuite chiar în meciurile cu Steaua". Sîntem, să fie clar, împotriva oricăror acte de indisciplină, de nesportivitate, indiferent de unde ar veni. Înainte de a-și vărsa sacul, D.C.T. ar fi făcut bine să se intereseze despre ce a făcut de pildă, după meciul H.C. Minaur — Steaua, Drăgăniță în fața a 3 000—4 000 de spectatori, și care Drăgăniță nu-i jucător al echipei băimărene.

Nimeni n-a lăudat succesele echipei din Baia Mare cu intenția să-i afunde pe cei de la Steaua. Să-i afunde în ce ? Asta e o impresie a lui D.C.T. Personală sau alimentată de amici sportivi, ea ar fi fost bine să fie astfel exprimată încît să nu umbrească pe nedrept succesele unor sportivi și tehnicieni, pe care handbalul românesc se bizuie.

Dar lăsînd la o parte părerile lui Dan Claudiu Tănăsescu, ne întrebăm ce are de cîștigat handbalul românesc, frumusețea luptei sportive, sportul în general prin apariția acestor intervenții sîciitoare, răuvoitoare ? Nimic. Să nu uităm că cele două echipe fruntașe ale handbalului nostru dau majoritatea jucătorilor la loturile naționale, că izbînzile oricărui club, fie el din Baia Mare sau București, sînt cele ale sportului românesc. Or noi pentru asta trebuie să luptăm, să militäm după puterile noastre.

OPREA GEORGESCU ■

Corectitudine pînă la fluierul final

Pentru a permite echipei naționale să se pregătească cît mai temeinic și mai responsabil pentru meciul cu Finlanda, de la 6 iunie, campionatul diviziei A e, la această oră, întrerupt. Fără a tulbura liniștea tricolorilor, cărora le dorim, în numele tuturor iubitorilor fotbalului nostru, mult succes la Helsinki, să ne întoarcem asupra campionatului, făcînd precizarea că ne determină la această revenire o serie de rezultate ciudate (ca să nu le zicem altfel !) înregistrate cu precădere în ultimele etape, rezultate care au dat naștere la tot felul de discuții (încă nestinse), producînd nedumerire în rîndul marei mase de spectatori.

Firește, rezultatele neașteptate, consemnate împotriva calculelor hîrtiei, au însemnat dintotdeauna, la noi și aiurea, deliciul fotbalului. Ne îndoim însă, și scriem asta cu mîhnire, că despre astfel de surprize, rod al întîmplării, a fost vorba în unele dintre meciurile acestui final de campionat. A fost vorba mai degrabă, și nu e numai opinia noastră, de „favoruri" mai mult sau mai puțin vizibile oferite de o formație sau alta unor adversari invariabil în „foame" de puncte, de regulă aflați în zona fierbinte și neliniștitoare a retrogradării. Să luăm, spre a ilustra afirmația de mai sus, meciul recent disputat la Hunedoara, între Corvinul, o echipă fără probleme și cu multi internaționali, și F.C. Baia Mare, angajată în lupta pentru supraviețuire. Desi neînvinsă pînă atunci pe teren propriu și, culmea coincidenței, venind după o izbîndă clară în fața liderului, Steaua, pierzînd acolo prima oară în retur. Hunedoara a cedat ambele puncte formației din Baia Mare ! Aceasta, întrecută pe teren propriu, în etapa precedentă de Chimia Rîmnicu Vîlcea (și ea amenințată !), a pierdut și meciul următor programat acasă și încă la Politehnica Iași, „lanterna" diviziei, iremediabil retrogradată ! Nu deținem, desigur, probe că partida la care ne referim ar fi fost trucată. Dar cea mai elementară dintre logici și bunul simț ne obligă să punem sub semnul îndoielii modul în care jucătorii Corvinului și-au apărat șansele în întîlnirea cu cei din Baia Mare. Am spus-o și o repetăm : nu este sportiv adevărat și nu este antrenor adevărat cel care abordează o întrecere, adică și un meci de fotbal, în afara dorinței pentru victorie, exprimată (printre altele) prin devotament, prin angajare, prin dăruire. Or tocmai de aceste calități, indispensabile într-o competiție corectă, loială, atribute indispensabile fair playului ce conferă (sau ar trebui să confere !) frumusețe și noblețe sportului, n-au dat dovadă fotbaliștii Corvinului ! Dacă întîmplarea aceea ar fi fost singulară, am fi cerut o pedeapsă drastică pentru cei în cauză și gata. Din păcate, nu așa stau lucrurile, fiind vorba despre un fenomen mult mai grav, mai răspîndit, despre o mentalitate care, lăsată să se manifeste, riscă să vicieze finalul campionatului în curs, stabilind prin manevre și aranjamente de culise cine retrogradează și cine nu ! Cum altfel decît prin non-combat (cită prevedere în alegerea cuvintelor !) se pot explica prea desele eșecuri, din deplasare, ale Universității Craiova, echipă care dă aproape jumătate din efectivul național, fotbaliști de recunoscută clasă internațională, și care a ajuns să piardă oricînd și în fața oricui ?! Se pare, fără nici o legătură directă cu întrebarea de mai sus, că o nouă „modă", păgubitoare prin toate datele și implicațiile ei, vine să stabilească campionatul nostru, îndeobște pe ultimul său parcurs : aceea de a ceda puncte (cînd ai de unde) în schimbul acordurilor de transfer pentru sezonul următor ! N-am fost și nu sîntem împotriva circulației valorilor, pe care o socotim (în unele situații) stimulativă, dar ne declarăm hotărît împotriva unor astfel de „înțelegeri", care atentează la legile sportivității, le încalcă flagrant, aducînd prejudicii imediate campionatului, prin inechități, și în general deservind interesele fotbalului românesc.

Sigur e de presupus că nu toate asemenea rezultate surpriză din finalul campionatului sînt neapărat expresia unor aranjamente. Sînt, e bine știut, cazuri cînd echipe aflate în situații fără ieșire adică sigur retrogradate, sau într-o situație lipsită de primejdie dar și de perspectiva unei ascensiuni se leapădă de orice urmă de ambiție, nu țin la prestigiu, joacă delăsător, fără interes, influențînd astfel nu neapărat cu avantaj pentru ele, ierarhia justă a întrecerii. Lipsa de combativitate, abdicarea cu bună știință înainte de finișul întrecerii la însăși rațiunea participării la o competiție înseamnă tot o grosolană încălcare a spiritului de sportivitate.

Au mai rămas de jucat 3 etape, decisive. Așteptăm alături de toți iubitorii fotbalului, ca F.R.F. și C.N.E.F.S. să intervină energic, fără jumătăți de măsură, veghind la o desfășurare cît mai onestă a campionatului, la respectarea purității și fair playului acestuia, în așa fel încît cei care merită să cîștige, să cîștige, iar cei care merită să piardă și, cînd e cazul, să retrogradeze s-o facă. Spiritul de dreptate și echitate care domnește, la noi, în toate domeniile de activitate trebuie să se facă simțit în fotbal într-o măsură și mai mare, căci numai un campionat puternic, disputat într-o atmosferă de adevăr și corectitudine, poate conduce la formarea unei echipe naționale puternice. Și acest lucru e valabil pe tot parcursul campionatului.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Nicu Vlad campion al Europei

N-am făcut-o niciodată, dar am făcut-o săptămîna trecută, realizînd, printr-o fotografie și o scurtă declarație a lui Dragomir Cioroslan, secretar federal adjunct, o avancronică a europenelor de haltere, ediția 44, de la Katowice ! Am avut, cum se zice, „mînă bună" : băieții noștri s-au comportat excelent, izbutind nu doar să depășească serios bilanțul de la europenele anterioare, 6 medalii la Katowice 1985 față de 2 la Vittoria 1984, ci și să obțină, prin Nicu Vlad, cea dintîi medalie de aur din istoria participării românești la C.E. ! Pentru această ispravă, atît ei cît și cei care au înlesnit frumoasa performanță, federația (președinte dr. Nicu Alexe, secretar responsabil prof. Lazăr Baroga) și tehnicienii lotului (antrenor coordonator Ștefan Achim), merită cele mai fierbinți felicitări !

N-am deplasat în Polonia, reamintim, o echipă completă, dar 7 din cei 8 halterofili români prezenți la start (mai puțin Gelu Radu, trecut la o categorie superioară) au punctat, ocupînd unul din primele 6 locuri, ceea ce vorbește de la sine despre modul temeinic, responsabil în care a fost pregătită această „ieșire în lume", așteptată de specialiști cu un deosebit interes după ce, la Los Angeles, sportivii noștri urcaseră, prin Vlad și Becheru, pe cea mai înaltă treaptă a podiumului olimpic de premiere. Ei bine, la Katowice, în compania întregii elite a halterelor, elevii lui Ștefan Achim s-au comportat remarcabil, confirmînd cu brio, prin medalii și clasări onorabile, evoluția de la J.O., permițînd să se vorbească, tot mai elogios, despre o școală românească. Cu două medalii la 52 de kilograme, argint la smuls și bronz la total, Iacob Teodor și, după aceea, Constantin Chiru, bronz la smuls (60 kg), au anunțat parcă triumful lui Nicu Vlad, tînărul maistru militar de la Steaua, născut la 11 noiembrie 1963 în comuna Piscu, județul Galați, cucerind 3 medalii la categoria 100 kg, două de aur (la smuls și total) și una de argint (la aruncat) ! Respectînd cronologia, aurul din proba de smuls, dobîndit cu 185 kg, nou record național (v.r. 180), a constituit primul titlu continental din istoria halterelor noastre, strălucirea lui fiind cu atît mai mare cu cît foarte tînărul campion a avut de înfruntat, între alții, pe însuși recordmanul lumii, sovieticul Kuznețov. Nici faima adversarilor, nici tracul concursului nu l-au împiedicat pe Nicu Vlad să etaleze întreaga măsură a talentului și pregătirii sale, el devenind apoi, prin cumul (215 kg la aruncat, echivalentul medaliei de argint), campion al Europei și la total.

Luni seara, cînd delegația halterofililor români s-a întors acasă, am încercat, pe peronul Gării de Nord, să obținem o declarație mai amplă de la proaspătul laureat, purtînd încă în minte vorbele președintelui federației europene, francezul André Coret, care spusese despre Nicu Vlad, la Katowice, că nu e doar un mare campion al respectivei ediții a C.E., ci și al viitorului. Nu ne-a fost însă ușor. Modest pînă la timiditate, Nicu Vlad ne-a explicat că nu și-a făcut decît datoria, culegînd roadele unei pregătiri asidue, pe care a urmat-o (l-a completat antrenorul Achim) în mod exemplar. El ne-a rugat să precizăm că a fost descoperit, la Galați, de Ion Gospodinov și lansat pe drumul performanței de fratele acestuia, Gheorghe, ambii tehnicieni cu vechi state de serviciu în haltere.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Comentariul săptămînii

Despre inimă, cu tandrețe

După ce chirurgul Christian Barnard a realizat primele transplanturi de inimă, omenirea a fost în extaz : de acum înainte, gîndeau aproape toți, nu vom mai muri de inimă ; dacă aceasta dă semne de prea mare oboseală, o vom înlocui. Cu timpul însă, optimismul a scăzut mult. Cei cu inimi noi n-au rezistat prea mult, au început să moară. Așadar, cel puțin deocamdată, transplantul de cord nu era o rezolvare sigură, erau necesare încă studii și experiențe îndelungate, poate noi descoperiri, pentru ca un om cu inimă de împrumut să poată trăi ca unul sănătos.

În același timp, alături de alte chestiuni s-a ridicat una deosebit de serioasă : chiar dacă s-ar ajunge să se realizeze transplanturi perfecte, de unde să se ia zecile de mii, sutele de mii de inimi sănătoase, necesare operațiilor ? S-a încercat folosirea inimilor unor animale, experiențele arătînd că inima de babuin ar putea fi transplantată omului. Dar, din nou, de unde atîția babuini ? Numărul lor total de pe glob este cu mult mai mic decît necesarul de inimi pe un singur an.

Iată însă că în această atmosferă de îndoială și amărăciune a căzut vestea cea mare : la Louisville, în Statele Unite, o echipă de medici condusă de doctorul William DeVries a efectuat cu succes primul implant de inimă artificială („inimă de plastic"). Am scris atunci — în decembrie 1982 — cu entuziasm despre această nouă realizare științifică, dătătoare de mari nădejdi. Într-adevăr, inimile artificiale prezintă marele avantaj că pot fi produse pe bandă rulantă în orice cantități dorim. Și dacă totul ar fi mers bine, în multe case ar fi reapărut zîmbetul. Din păcate însă, nu s-a întîmplat așa. În mai bine de doi ani s-au făcut doar 5 implanturi de inimi artificiale — patru în Statele Unite și unul în Suedia —, iar rezultatele n-au fost deloc concludente. Ultima operație de acest fel s-a efectuat luna trecută la Louisville, de către aceeași echipă condusă de DeVries, dar pacientul a murit după 10 zile (a decedat, după cum se știe, și primul om cu inimă de plastic).

După cum au observat specialiștii, la toți cei patru pacienți americani cărora li s-au implantat inimi artificiale permanente au apărut infecții, slăbirea sistemului imunologic și anemie. Toți au avut probleme de sîngerare și disfuncții renale postoperatorii, iar trei au avut dificultăți respiratorii. Trebuie deci să se facă cercetări în aceste direcții, să se găsească remediile corespunzătoare. În acest scop, atît medicii, cît și reprezentanți ai Administrației pentru Alimentație și Medicamente din S.U.A. (organism guvernamental) au declarat că experiențele vor continua. Există deja autorizația pentru încă 3 asemenea operații și, ulterior, se pot cere noi aprobări.

Rezumînd, putem spune că atît în privința transplanturilor de cord, cît și a implanturilor (de inimi artificiale), situația în momentul de față nu este cu mult diferită de aceea din momentele de demaraj ale celor două procedee. Progresul realizat este foarte mic, el ținînd mai curînd de experiența dobîndită decît de noutăți autentice în materie. Se întîmplă și în privința înlocuirii inimii ceea ce se petrece în lupta contra cancerului (nu degeaba maladiile cardiovasculare și afecțiunile neoplazice ocupă, în ordine, primele două locuri în lume în ceea ce privește numărul de decese pe care le provoacă) : se depun eforturi, se caută soluții, dar „saltul" mult așteptat întîrzie. În lumea științifică se consideră însă că nereușitele de pînă acum sînt perfect normale, ele fiind inerente stadiului experimental, dar că, fără îndoială, în viitor vom putea trăi normal cu inimi de împrumut. Cînd, nu se poate ști : peste 5 ani, peste 10 ani, poate chiar mai mult.

Bine, dar pînă atunci ? Pînă atunci ne rămîne o singură soluție : să ne păstrăm, cît timp nu-i prea tîrziu, inima noastră naturală, inima pe care o avem moștenire de la părinți și care este asaltată secundă de secundă de toate relele din Cosmos și de pe Pămînt. Vom izbuti, oare ? Să fim, încă o dată, optimiști.

ION D. GOIA ■

Războiul defect

O furculiță în formă de bilă nu ar folosi nimănui și de aceea nu se produce. Se produc, în schimb, bile pe care nimeni nu le ia drept furculițe. Obiectele își merită, deci, banii în măsura în care utilitatea lor cunoscută este respectată. E adevărat că am văzut lifturi cărora le-au căzut, în mers, podelele sau un automobil care plecînd, dintr-un parcaj normal, și-a lăsat roțile din față acolo.

Ce se întîmplă însă în cazul cînd nu obiectul pașnic își trădează menirea, ci obiectul agresiv : armele ? Istoria armelor defecte este laborioasă și bogată în exemple care ridică părul măciucă. Unele dintre ele sînt date publicității parcă pentru a se demonstra că și în condiții de război gafele sînt posibile iar surprizele nefaste putînd atinge o cadență care, în timp de pace și în domenii pașnice, ar stimula critici, chiar dări afară.

Într-un recent articol revista „Stern" notează în legătură cu arta călcatului în strachini desfășurarea unui test considerat strălucit : „racheta lansată de la o distanță de aproximativ 80 de km cu ajutorul unui radar mobil căzuse conform calculelor făcute în zona de obiectiv. S-au declanșat cinci focoase, fiecare frînat de mici parașute. Proiectilele care reacționează la căldură s-au autodirijat împotriva a cinci tancuri staționate în deșert. Cîteva secunde mai tîrziu se zăresc cinci jeturi de flăcări, cinci ținte nimerite". Toate par perfecte. Numai că revista oferă detaliile concludente : „tancurile obiectiv erau echipate cu motoare pe bază de benzină, vechi de aproape 40 de ani, care se încălzesc puternic și cărora, pentru a veni în ajutorul proiectilelor lansate, li se îndepărtaseră degazoarele. Aparatul radar era atît de aproape de obiective cum nu poate fi niciodată plasat în realitate. Un specialist al Pentagonului arată, referindu-se la cel mai mare defect al armei minune, că : „În cazul în care inamicul ar transporta pe front tancurile de rezervă pe calea ferată sau cu camioane, „Assault Breaker" ar fi o armă complet inutilă". Steven Canby, expert militar de la Washington, apreciază că „sistemul este o porcărie, dar, pînă se va renunța la el, se vor mai investi multe miliarde de dolari". Să mai adăugăm un singur exemplu : „Noul proiectil de artilerie „Copperlead" reprezintă, potrivit Pentagonului, „începutul unei noi lumi a munițiilor". Condus de o rază laser, proiectilul ar urma să nimerească de la o distanță de 16 km orice tanc. Ceea ce și reușește în condițiile în care nu plouă, nu ninge sau nu este ceață. În condițiile meteorologice amintite proiectilul nu nimerește ținta nici chiar de la o distanță redusă, distanța obișnuită în luptele cu tancuri. Acest inconvenient nu a deranjat mult timp firma producătoare Martin Marietta Corporation, care încasa per bucată 200 000 mărci...".

Desigur că producerea exclusivă a unor arme și muniții defecte ar defecta total un eventual război. Un asemenea drum spre pace nu este cel mai rezonabil, dar merită să fie luat în seamă ținînd cont și de costul pe care, deocamdată parțial, îl impune...

RADU BUDEANU ■

Bibliotecarul cu sînge rece

Într-o mică întreprindere de lîngă Köln se lucrează la finisarea celui dintîi bibliotecar automat. El învață pe dinafară noile apariții editoriale. Cum lucrează el ? Să presupunem că un client știe ceva despre o carte, dar prea puțin ca să o identifice — un fragment, un titlu de exemplu. Nu va mai fi nevoie să se răsfoiască registre și cataloage, caută, în memorie bibliotecarul automat. Într-o fracțiune de secundă el a identificat cartea a cărei căutare ar fi provocat atîta pierdere de timp. Un titlu chiar aproximativ este suficient. De asemenea, un autor fără prenume.

Aproape simultan, cu introducerea datelor apar pe ecran titlul și autorul exact, editura anul apariției, cîte exemplare sînt în depozit și de unde pot fi procurate. Apoi imprimă factura și comandă. Toate acestea nu înlocuiesc bibliotecarul în carne și oase, dar munca bibliotecarilor și a librarilor devine mai ușoară. Ei devin astfel disponibili pentru consultații de specialitate cerute de cititori.

Bibliotecarul automat poate răspunde la întrebări precum : Ce ghiduri există pentru un anumit automobil, pentru anumită țară ? Ce a apărut nou și se află în depozit într-un anumit domeniu ? Și răspunde pe loc. Deservirea sa este foarte simplă. E suficient să scrii la mașină. Bibliotecarul automat face seara un raport asupra celor petrecute în cursul zilei, atrage atenția că anumite cărți căutate de public sînt pe terminate sau că altele nu se vînd.

Aceste computere destinate depozitelor de cărți, librăriilor și bibliotecilor sînt creația tinerei întreprinderi de inginerie de lîngă Köln, care s-a specializat în procese de comandă și control. Deși de mici dimensiuni, firma și-a cîștigat un renume chiar printre concurenți giganți.

Bibliotecarul automat reprezintă doar primul pas pe calea construirii unei serii întregi de computere de branșă specializate, destinate nu numai întreprinderilor mari, ci și celor mijlocii și mici. Domeniile prioritare sînt : depozitele, magazinele de discuri muzicale, comerțul cu piese de schimb.

Proprietarii francezi de Minitel au posibilitatea să consulte pe ecranul personal titluri de carte care îi așteaptă în rafturile Bibliotecii publice de la Centrul Pompidou. Ceva mai tîrziu se vor putea cupla la Mediatheque, în viitorul Muzeu La Villette ce va regrupa 200 000 de opere literare. Se preconizează, totodată, posibilitatea de a rezerva, după dorință, cărți pe claviatura de acasă. O să fie mai greu, desigur, cu instituțiile obișnuite în armura veacurilor, insensibile și greu convertibile la pasul noutății. Se pune în acest fel problema cu Biblioteca Națională din Paris, proprietară a 12 milioane de volume. Numai punerea pe calculator a lucrărilor de referință din ultimii 10 ani, circa 450 000 volume, presupune 1,3 milioane de franci și trei ani de muncă. Terminalele instalate din 1985 nu vor fi în stare oricum decît să recenzeze titlurile editate după 1975.

În apropiere de Paris, antrepozitele Hachette, cel mai mare distribuitor francez, aglomerează 40 milioane de cărți pe 25 000 metri pătrați. Fiecare exemplar are inscripționat pe copertă un cod. Este singurul indiciu de identitate sub bolțile unde tronează fără complexe automatizarea. Cu excepția a trei oameni, însărcinați cu întreținerea mașinilor. Roboți înalți de 18 metri acționează pentru deplasarea cărților. Alături, în birouri, pe post de funcționari cu mînecuțe, microcomputerele întocmesc liste și facturi. Imprimante acționate automat pun la dispoziție, în numai cîteva minute catalogul de noutăți.

NEAGU UDROIU ■

A mințit Dumas ?

Jean Bonnot a publicat Memoriile lui Richelieu restabilind astfel adevărul despre unul din cei mai abili oameni politici ai sec. XVII, cardinalul-Duce de Richelieu. De la personajul diabolic, însetat de sînge, ros de ambiții, așa cum îl prezintă Alexandre Dumas în romanul „Cei trei mușchetari" se ajunge la un erou cu desăvîrșire pozitiv, un adevărat om de geniu care timp de 18 ani, în perioada mușchetarilor și-a „războaielor în dantelă", a readus Franța la granițele normale, conducînd-o magistral. E mai greu să te autodefăimezi. Adevărul o fi pe undeva la mijloc.

ACCENTE ÎN LUME

Cameleonul nu ratează prada

Cameleonul este mai întîi de toate un animal și nu „prietenul" care-și schimbă părerile și sentimentele după cum bate vîntul. Familia cameleonului numără peste 70 de specii. Ca dimensiune variază între 60 cm și 4 cm, poate avea o creastă dorsală sau un corn pe nas. Unii se colorează în verde, alții în roșu. Plecînd de la o culoare de bază, cameleonul este capabil să-și diminueze sau să-și intensifice nuanța culorii inițiale, chiar să combine anumite tente, dar nu poate să creeze o altă culoare într-un mediu nou. Pe lîngă mimetism, care-l ajută să treacă neobservat, cameleonul este perfect adaptat la viața arboricolă, fiind dotat cu labe puternice, asemănătoare unor pensete și o coadă mobilă cu care se poate agăța de crengi, stînd ore întregi într-o totală nemișcare. Aceste accesorii care fac din cameleon un vînător desăvîrșit ce nu-și ratează aproape niciodată prada se completează cu alte două părți ale corpului absolut neobișnuit : ochii și limba. Ieșiți în afară ca și cînd ar fi montați pe o turelă, ochii sînt independenți unul față de celălalt. Unul poate privi cerul iar altul poate fi îndreptat spre pămînt. Limba are o lungime ceva mai mare decît a corpului și ea este proiectată cu o precizie uimitoare spre prada care apare în vizor. Nici-un vînător nu se poate lăuda că ar fi mai bine echipat.

Lumea se amuză

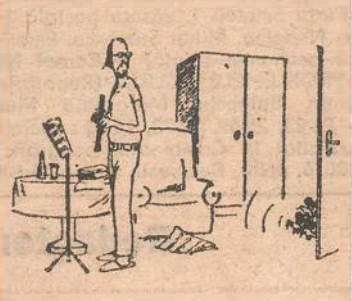

Sub teroare

Issei Sagawa, studentul canibal, va fi în curînd eliberat. Declarat iresponsabil în Franța, Sagawa a fost găsit perfect normal de către psihiatrii din Tokio unde a fost extrădat în mai 1984. Punerea sa în libertate nu reprezintă însă doar o amenințare perpetuă la adresa vieții ci și la liniștea familiei celei pe care a omorît-o. Într-una din cele trei scrisori pe care le-a trimis familiei Hartevelt Sagawa le cere să-l omoare pe mormîntul lui Renée. Cînță falsă, mai ales, cînd știi că prin film, cărți, cîntece, ucigașul și-a făcut o odioasă publicitate.

ELENA GRECESCU ■

Reafirmîndu-şi cu putere ataşamentul la ideile păcii şi colaborării internaţionale, prin glasul celui mai autorizat reprezentant al său,

PREŞEDINTELE NICOLAE CEAUŞESCU

Erou şi Ctitor al Păcii planetare,
România adresează un nou şi înflăcărat

APEL
către popoarele lumii

„Avem ferma convingere că popoarele, acţionînd într-o deplină unitate, pot să asigure pacea, pot să-şi asigure dezvoltarea liberă, independentă, pot să-şi asigure un viitor luminos!"

Frontul Democraţiei şi Unităţii Socialiste, cel mai larg şi reprezentativ organism democratic din România, adresează partidelor şi organizaţiilor democratice, progresiste, organizaţiilor de masă şi obşteşti, guvernelor, tuturor popoarelor din ţările europene, din Statele Unite ale Americii şi Canada, tuturor celor care se pronunţă împotriva războiului, pentru pace, chemarea de a acţiona, într-o deplină unitate, pentru oprirea amplasării pe continentul nostru a rachetelor nucleare cu rază medie de acţiune şi eliminarea oricăror arme nucleare din Europa şi din întreaga lume.

Reafirmîndu-şi năzuinţa fierbinte de pace, poporul român îşi exprimă nestrămutata convingere că, acţionînd unite, popoarele lumii pot pune capăt actualei politici de încordare, de înarmare, pot asigura triumful raţiunii, al destinderii, colaborării şi înţelegerii internaţionale.

Să ne unim forţele şi să facem totul pentru a asigura dreptul oamenilor, al naţiunilor la viaţă, pace, valoarea supremă a întregii umanităţi!

IATĂ CE PROPUN ROMÂNII

● Încetarea pe perioada tratativelor sovieto-americane de la Geneva a experimentării şi producerii de noi armamente nucleare, a amplasării rachetelor nucleare cu rază medie de acţiune şi a realizării contramăsurilor nucleare sovietice, a oricăror acţiuni de militarizare a spaţiului cosmic.

● Alăturarea Statelor Unite ale Americii la iniţiativa Uniunii Sovietice privind instituirea moratoriului asupra amplasării rachetelor cu rază medie de acţiune în Europa şi suspendarea înfăptuirii altor măsuri pînă în luna noiembrie 1985.

● Intensificarea activităţii în organismele şi conferinţele internaţionale consacrate dezarmării de la Geneva şi Viena, pentru desfăşurarea şi încheierea cu rezultate cît mai bune a Conferinţei pentru securitate, încredere şi pentru dezarmare de la Stockholm.

● Îngheţarea cheltuielilor militare şi trecerea la reducerea anuală a acestora cu 5—10 la sută, la încheierea unor acorduri pentru reducerea efectivelor trupelor, chiar anul acesta, cu 10 la sută, ale ţărilor aparţinînd celor două alianţe militare şi ale celorlalte ţări, ceea ce ar micşora povara grea a cheltuielilor care apasă pe umerii popoarelor ; fondurile obţinute prin reducerea bugetelor militare să fie alocate pentru înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială a fiecărei ţări, pentru înlăturarea subdezvoltării şi a înapoierii economice.

● Reducerea unilaterală, de către ţările socialiste participante la Tratatul de la Varşovia, a efectivelor lor militare cu 10 la sută. Aceasta ar demonstra în faţa întregii omeniri voinţa de pace a ţărilor socialiste, înalta lor răspundere faţă de destinele umanităţii, ar exercita o puternică influenţă pozitivă asupra largului front al mişcării pentru pace, asupra opiniei publice din Europa şi din întreaga lume ; prin ample acţiuni, aceste forţe iubitoare de pace pot determina guvernele ţărilor membre ale N.A.T.O. şi ale celorlalte ţări să răspundă prin măsuri similare la această iniţiativă.

Flacăra, Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : PROBLEMELE OMULUI (Scrisori—audienţe—anchete) — **Răzvan Bărbulescu,** Marga Nedelea, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu, Horia Pătraşcu, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ştefănescu — 25 42, 21 30, 25 58 ; PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Politică—economie—ştiinţă) — **Cornel Nistorescu,** Ion D. Goia, Liviu Timbus — 25 66 ; PROBLEMELE CULTURII (Literatură—artă—învăţămînt) — **George Arion,** Victor Niţă — 14 57 ; PROBLEMELE NOULUI (Reportaj-urgenţe-sport) — **Ovidiu Ioanitoaia,** Ilie Purcaru, Cici Iordache-Adam, Nicolae Grigore, Dumitru Constantinescu, Oprea Georgescu, Constantin Balacciu, Margareta Mureşan — 21 28 ; PROBLEMELE REVISTEI (secretariat, foto) — **Dan Bărlădeanu,** Constantin Dragomir, Elena Ghera, Sorin Postolache — 21 23, 25 69, 20 72, 14 53 ; secretar responsabil de redacţie — **Nicolae Cristache** — 21 43 ; redactor-şef adjunct — **Nicolae Arsenie** — 21 24 ; redactor-şef 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66.

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 3 LEI

41 505